

SELSKAPSKONTROLL

JOMA NÆRINGS-PARK AS

Børgefjell Skinn AS

Sentrumshandel Røyrvik AS

Joma Eiendom AS

Deler av rapporten er unntatt offentlighet, jf. Offentlighetsloven § 13.

Røyrvik kommune

APRIL 2018

Prosjekt SK1005

FORORD

Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm, jf. kommuneloven § 77 nr. 5. Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne selskapskontrollen på oppdrag fra kontrollutvalget i Røyrvik kommune. Prosjektet omfatter både eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i Joma Næringspark AS, og de tre underliggende selskapene Sentrumshandel Røyrvik AS, Børgefjell Skinn AS og Joma Eiendom AS.

Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor selskapene, samt eier Røyrvik kommune og andre eiere i selskapene, jf. kommuneloven § 79 og forvaltningsloven § 6. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Revisjonsteamet har bestått av Sunniva Tusvik Sæter, Margrete Haugum, Johannes O. Nestvold, Lars Petter Sørli Wist, Merete Myklebust Montero og Marte Bjørnelv. Kvalitetssikrer har vært Unni Romstad.

Vi takker alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Steinkjer, 04.06.2018

Unni Romstad

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Sunniva Tusvik Sæter

Prosjektleder

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har på bakgrunn av kontrollutvalgets bestilling gjennomført en selskapskontroll med undersøkelse og forvaltningsrevisjon i selskapene Joma Næringspark AS, Joma Eiendom AS, Sentrumshandel Røyrvik AS og Børgefjell Skinn AS.

Selskapskontrollen omfatter en eierskapskontroll, en juridisk vurdering og en forvaltningsrevisjon. Eierskapskontrollen omfatter hvordan kommunens eierskap i Joma Næringspark AS utøves. Den juridiske vurderingen ser på Joma Næringspark AS og Joma Eiendom AS' forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser. Forvaltningsrevisjonen omfatter morselskapet Joma Næringspark AS og de tre underliggende selskapene.

Selskapskontrollen er gjennomført med dokumentstudier, intervjuer og gjennomgang av regnskapsdata fra selskapene.

Eierskapskontroll

Vurderingene i eierskapskontrollen er basert på KS sine anbefalinger om eierstyring.

Ordfører er kommunens eierrepresentant og møter i generalforsamlingen i Joma Næringspark AS. I næringsparkens vedtekter går det fram at generalforsamlingen innkalles med åtte dagers varsel, noe som fører til at det blir for kort tid til at formannskapet kan behandle saker i forkant av generalforsamlingen og gi eierrepresentanten et mandat for representasjonen. Røyrvik kommune har en eierskapsmelding som er utdatert. Eierskapsmeldingen bør oppdateres med prinsipper for eierstyring og det bør etableres rutiner for rullering av eierskapsmeldingen.

Kommunestyrets representanter har deltatt i folkevalgtopplæring hvor kommunalt eierskap har blitt berørt. Praksisen er at formannskapet fungerer som valgkomite for tre av fire styremedlemmer i Joma Næringspark AS. Siden 2008 har en politiker, vanligvis varaordfører, vært medlem av styret i Joma Næringspark AS.

Ved siden av å være eier har også Røyrvik kommune et samarbeid med Joma Næringspark AS. Revisor ser behovet for en gjennomgang av vedtekter og samarbeidsavtaler for å avklare forholdet mellom kommunen og næringsparken. Samarbeidsmøter mellom kommunen og næringsparken vil bidra til å sikre en god kommunikasjon omkring næringsparkens aktivitet.

Revisor konkluderer derfor med at Røyrvik kommune til en viss grad utøver sitt eierskap i Joma Næringspark AS i tråd med normer for god eierstyring. Revisor har følgende anbefalinger:

- Kommunen bør oppdatere eierskapsmeldingen med blant annet prinsipper for eierstyring og etablere rutine for rullering.
- Oppdatere status for de ulike samarbeidsavtalene mellom kommunen og Joma Næringspark AS og synliggjøre dette i eierskapsmeldingen.

- Kommunen bør ta initiativ til en gjennomgang av vedtektene blant annet for å:
 - o Forlenge fristen for innkallelse til gjennomføring av generalforsamling
 - o Formalisere bruken av valgkomite
- Revisor støtter ordførerens forslag om et større fokus på eierskap i den resterende delen av folkevalgtopplæringen.

Juridisk vurdering

I den juridiske vurderingen av Joma Næringspark AS og Joma Eiendom AS' forhold til **Offentleglova**, konkluderer revisor med at Joma Næringspark AS er omfattet av Offentleglova, mens revisor under tvil konkluderer med at Joma Eiendom AS underlagt Offentleglova.

I den juridiske vurderingen av Joma Næringspark AS og Joma Eiendom AS' forhold til **Lov om offentlige anskaffelser**, konkluderer revisor med at Joma Næringspark AS er underlagt anskaffelsesregelverket, mens Joma Eiendom AS har en forretningsmessig karakter og er ikke omfattet av anskaffelsesregelverket.

Forvaltningsrevisjon Joma Næringspark AS

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med utgangspunkt i revisjonskriterier om styret, forvaltning av selskapet og daglig ledelse, hovedsakelig hentet fra aksjeloven.

Revisor konkluderer med at selskapet har fulgt lovens bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet. Det er et forbedringspotensial i å dokumentere habilitetsvurderinger i større grad.

Revisor konkluderer med at det er et klart forbedringspotensial i å formalisere utlån til underliggende selskap gjennom å ha styrevedtak på dette, og sette et større fokus på selskapets budsjett og etterlevelse av dette gjennom en mer systematisk rapportering på økonomi.

Revisor konkluderer med at daglig ledelse av selskapet, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, samt arbeidsforhold og arbeidsmiljø ikke er i tråd med lovverket, og har et klart forbedringspotensial innen oppfølging av vedtak, sikre tilstrekkelig regnskapsdokumentasjon og sikre formuesforvaltningen i selskapet.

Revisor anbefaler at det gjøres tiltak for å:

- Forbedre dialogen og informasjonsutvekslingen mellom Joma Næringspark AS og kommunen, både politisk og administrativt.
- Gjennomgå avtaler mellom kommunen og selskapet for å sikre at de er oppdaterte og avklare hvilke avtaler som er gjeldende.
- Dokumentere eventuelle habilitetsvurderinger i styreprotokoll
- Jevnlig holde styret tilstrekkelig informert om selskapets økonomiske status
- Ha mer åpenhet omkring næringsparkens aktivitet og synliggjøre næringsparkens aktivitet gjennom en kommunikasjonsplan

Forvaltningsrevisjon Sentrumshandel Røyrvik AS

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med utgangspunkt i revisjonskriterier om styret, forvaltning av selskapet og daglig ledelse, hovedsakelig hentet fra aksjeloven.

Revisor konkluderer med at selskapet i noen grad har fulgt lovverkets bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet. Protokollene fra styremøtene er noe mangelfull og habilitet burde vært vurdert oftere og vurderingen burde vært protokollført.

Revisor konkluderer med at forvaltningen av selskapene i noen grad har vært i tråd med lovverk og andre utvalgte retningslinjer, men at ikke alle formaliteter for vedtektsendringer, kapitalforhøyelser og avvikling er på plass. Selskapet er fortsatt ikke formelt avviklet. Blant annet savnes det at generalforsamlingen i selskapet behandler salget av varelageret i forbindelse med avviklingen av selskapet. Selskapet ble besluttet avviklet 20.09.2017.

Revisor konkluderer med at daglig ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, kun til en viss grad har vært i tråd med lovverket. Formalitetene omkring ansettelse av daglig leder er mangelfull og det er usikkert hvor ofte styret har fått økonomirapporteringer.

For revisor fremstår det som at selskapet på flere områder ikke har oppfylt formelle krav og retningslinjer. Revisor understreker at det er viktig at formaliteter som ansettelse av daglig leder, kapitalforhøyelse, vedtektsendringer, salg av varelager og lignende formaliseres tilstrekkelig.

Revisor anbefaler at selskapet avvikles i tråd med gjeldende regelverk.

Forvaltningsrevisjon Joma Eiendom AS

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med utgangspunkt i revisjonskriterier om styret, forvaltning av selskapet og daglig ledelse, hovedsakelig hentet fra aksjeloven.

Revisor konkluderer med at selskapet har noen mangler innen oppfølging av lovverkets bestemmelser om valg av styre, styrebehandling og habilitet: det er forbedringspotensial når det gjelder valg av styre, protokollføring og oppbevaring av protokoll fra generalforsamlingen, habilitetsvurdering og sikre at styret er vedtaksført.

Når det gjelder forvaltningen av selskapet konkluderer revisor med at den har vært i tråd med utvalgte lover og retningslinjer. Det er ingen ansatte i Joma Eiendom AS og daglig leder-tjenester kjøpes fra Joma Næringspark AS, og revisor kan derfor ikke vurderer og konkludere på disse forholdene.

For revisor ser det ut som at selskapet har et klart forbedringspotensial i å sikre at formalitetene i større grad er på plass i styrets arbeid og ved kjøp av daglig leder-tjenester.

Revisor anbefaler at kjøp av daglig leder-tjenester formaliseres i en avtale.

Forvaltningsrevisjon Børgefjell Skinn AS

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med utgangspunkt i revisjonskriterier om styret, forvaltning av selskapet og daglig ledelse, hovedsakelig hentet fra aksjeloven.

Revisors konklusjon er at selskapet har mangler i forhold til valg av styre, og styrets saksbehandling og habilitet. Dette handler konkret om at et styremedlem ikke ble innkalt til et styremøte, det er ikke ført protokoll fra alle styremøter, ikke alle styreprotokoller er signert av styremedlemmene og at ordinær generalforsamling ikke er avholdt i 2016 og avholdt for sent i 2017.

Revisor konkluderer med at forvaltningen av selskapet ikke har vært i tråd med utvalgte lover og retningslinjer. Dette skyldes at styret har hatt mangelfull oppfølging av selskapet spesielt i oppstarten og mangelfull kontroll på økonomien i selskapet. Revisor har avdekket mangelfull og rotete dokumentasjon i regnskapet og når det gjelder overføring av driftsmidler fra Joma Næringspark AS. Det er uklart for revisor når styrene i selskapene har fått kunnskap om dette.

Revisors konklusjon er at daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, ikke har vært i tråd med utvalgte lover. Dette skyldes i stor grad at daglig leder ikke har fått myndighet til å utøve rollen som daglig leder ut fra bestemmelser i ansettelsesavtalen og aksjeloven. Forholdet mellom daglig leder og styreleder har vært preget av mistillit og dårlig kommunikasjon. Ansettelsen av daglig leder er ikke formalisert av styret og styret burde handlet selv, når de ansatte en daglig leder som ikke fikk myndighet til å utøve rollen sin, i stedet for å uttrykke lettelse når daglig leder selv sa opp sin stilling.

Selskapet gikk konkurs med oppbud den 28.09.2017 etter litt over to års drift.

INNHALDSFORTEGNELSE

Sammendrag	2
Tabeller	8
Figurliste.....	9
1. Innledning	10
1.1 Om Joma Næringspark AS.....	10
1.2 Bestilling.....	11
1.3 Innsyn	12
1.4 Konkurs Børgefjell Skinn AS.....	13
1.5 Avvikling av Sentrumshandel Røyrvik AS	14
1.6 Problemstillinger.....	14
1.7 Metodisk tilnærming og gjennomføring	15
2. Røyrvik kommunes eierstyring.....	19
2.1 Vurderingskriterier	19
2.2 Data	20
2.3 Vurdering.....	26
2.4 Konklusjon.....	30
3. Juridiske vurderinger mot Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser	32
3.1 Juridisk vurdering av selskapenes forhold til Offentleglova	32
3.2 Juridisk vurdering av selskapenes forhold til Lov om offentlige anskaffelser	39
4. Joma Næringspark AS.....	45
4.1 Selskapsstruktur og roller	45
4.2 Styrets rolle, saksbehandling og habilitet.....	50
4.3 Forvaltning av selskapet.....	53
4.4 Daglig ledelse og arbeidsmiljø	62
4.5 Overordnet vurdering og anbefalinger	65
5. Sentrumshandel Røyrvik AS	67
5.1 Selskapsstruktur og roller	67
5.2 Styrets rolle, saksbehandling og habilitet.....	67
5.3 Forvaltning av selskapet.....	71
5.4 Daglig ledelse og arbeidsmiljø	79
5.5 Overordnet vurdering og anbefalinger	81

6.	Joma Eiendom AS	82
6.1	Selskapsstruktur og roller	82
6.2	Styrets rolle, saksbehandling og habilitet.....	83
6.3	Forvaltning av selskapet.....	85
6.4	Daglig ledelse og arbeidsmiljø.....	89
6.5	Overordnet vurdering og anbefalinger	90
7.	Børgefjell Skinn AS.....	91
7.1	Selskapsstruktur og roller	91
7.2	Styrets rolle, saksbehandling og habilitet.....	91
7.3	Forvaltning av selskapet.....	97
7.4	Daglig ledelse og arbeidsmiljø.....	105
7.5	Overordnet vurdering og anbefaling	111
8.	Revisors etterord	113
	Høring	115
	Kilder	117
	Vedlegg 1: Kriterier eierskapskontroll	122
	Vedlegg 2: Kriterier forvaltningsrevisjon.....	126
	Vedlegg 3: Avtale med Norsulfid.....	130
	Vedlegg 4: Høringssvar	138
	Vedlegg 5: Ekstrabestilling	143

TABELLER

Tabell 4-1: Selskapsstruktur og roller i Joma Næringspark AS	45
Tabell 4-2: Resultatregnskap for Joma Næringspark AS 2012-2016.....	54
Tabell 4-3: Balanseoppstilling for Joma Næringspark AS 2012-2016.....	55
Tabell 4-4: Inntektsførte tilskudd i Joma Næringspark 2015-2016	56
Tabell 4-5: Oversikt over mellomværende mellom JNP og noen av selskapene pr. 31.12.2016	58
Tabell 5-1: Selskapsstruktur og roller i Sentrumshandel Røyrvik AS.....	67
Tabell 5-2: Resultatoppstilling Sentrumshandel Røyrvik AS 2012-2016.....	72
Tabell 5-3: Balanse Sentrumshandel Røyrvik AS 2012-2016.....	72
Tabell 6-1: Selskapsstruktur og roller i Joma Eiendom AS.....	82
Tabell 6-2: Resultatoppstilling Joma Eiendom 2014-2016	86
Tabell 6-3: Balanse Joma Eiendom AS 2014-2016.....	86
Tabell 7-1: Selskapsstruktur og roller i Børgefjell Skinn AS	91
Tabell 7-2: Resultatoppstilling Børgefjell Skinn AS 2015-2016.....	97
Tabell 7-3: Balanse Børgefjell Skinn AS 2015-2016	98

FIGURLISTE

Figur 2-1: Bevisst eierstyring	21
--------------------------------------	----

Forkortelser som er brukt i rapporten:

BFS	Børgfjell Skinn AS
JNP	Joma Næringspark AS
SR	Sentrumshandel Røyrvik AS
JE	Joma Eiendom AS

1. INNLEDNING

I henhold til kommuneloven § 77 nr. 5 skal kontrollutvalget påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper. *Eierskapskontroll* er den obligatoriske delen av selskapskontroll. Den omfatter kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper, herunder å kontrollere om den som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Det kan også gjennomføres *forvaltningsrevisjon*¹ i selskaper, hvor selve aktiviteten i selskapet kontrolleres².

1.1 Om Joma Næringspark AS

1.1.1 Formål og eierforhold

Joma Næringspark AS ble stiftet i 1996. I dag eier Røyrvik kommune 84,6 prosent av aksjene i selskapet. Foruten å være eier har Røyrvik kommune en samarbeidsavtale med Joma Næringspark AS fra 2009, *samarbeidsavtale «mini»-næringshage*, som legger føringer for aktiviteten i næringsparken. Videre er det fra 2016 laget felles 4-årig strategisk næringsplan for Røyrvik kommune og Joma Næringspark AS med årlige handlingsplaner. Joma Næringspark hadde i perioden 2010-2016 ansvaret for å forvalte kommunens næringsutviklingsfond.

Joma Næringspark AS har følgende eierinteresser i andre selskaper pr. 11.04.2018³ (eierandel i parentes):

- Sentrumshandel Røyrvik AS (100%) – meldt oppløst 30.10.2017
- Joma Gruver AS (100%) – stiftet 26.06.2017
- Børgefjell Skinn AS (80%) – konkurs åpnet 28.09.2017
- Joma Eiendom AS (67,27%)
- CFC Joma Bilteknikk AS (38,46%)
- Joma Industriservice AS (34,16%)
- Naturdata AS (30,99%)
- Vaegkie AS (20%)
- Børgefjellsenteret AS (17,47%)
- Single-Phase Power AS (5,24%) – konkurs åpnet 29.09.2016

Joma Næringspark AS har hatt Røyrvik Regnskapskontor AS som regnskapsfører, og BDO som revisor.

¹ Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

² Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv (revisjonsforskriften) § 7.

³ Eierinformasjon hentet fra Bisnode SmartCheck og Brønnøysundregistrene

Det har tidligere blitt gjennomført selskapskontroller i Joma Næringspark i 2010 og 2016.

1.1.2 Styret og daglig ledelse

Styret i Joma Næringspark AS har etter generalforsamling i 2017 følgende sammensetning:

- Styreleder: Bjørn Asp
- Styremedlem: Arve Haugen
- Styremedlem: Bodil Haukø
- Styremedlem: Gunnbjørn Jarle Heggstad

Daglig leder var fram til 2. oktober 2017 Odd Magne Mikkelsen. Fra denne datoen er Jan Olav Smalås daglig leder.

Selskapet har pr. i dag to ansatte; daglig leder og tidligere daglig leder. Tidligere daglig leder arbeider to dager i uken med å avslutte prosjekter han har arbeidet med. Tidligere daglig leder får betalt lønn for disse dagene, og i tillegg utbetalt lønn som tidligere ikke har blitt betalt grunnet stram likviditet. I tillegg disponerer næringsparken én kommunalt ansatt næringskonsulent. Bruk av kommunens næringskonsulent er fastsatt i de ovenfor nevnte samarbeidsavtalene⁴, hvor det fastslås at kommunens næringskonsulent i 100 prosent stilling inngår i teamet for næringsutvikling sammen med Joma Næringspark AS, som matcher dette med tilsvarende stillingsstørrelse.

1.2 Bestilling

Kontrollutvalget i Røyrvik kommune behandlet i sak 27/16 en henvendelse med ønske om kontroll av Joma Næringspark AS for å få klarhet i hvorvidt selskapet drives i henhold til lov og retningslinjer.

Med utgangspunkt i innstilling fra kontrollutvalget, behandlet kommunestyret sak om eierskapskontroll og innsyn i Joma Næringspark AS (sak 3/17). Kommunestyret fattet følgende vedtak:

1. Røyrvik kommunestyre pålegger kommunens representant i generalforsamlingen til Joma Næringspark A/S å instruere styret om å gi revisjon, kommunestyre og kontrollutvalg full innsynsrett i Joma Næringspark A/S og underliggende selskaper der Joma Næringspark A/S har mer enn 50 % eierskap.
2. Kommunestyret forutsetter at kommunens representant i generalforsamlingen til Joma Næringspark A/S rapporterer skriftlig til kontrollutvalget innen 1. mars 2017 hvordan dette er fulgt opp.

⁴ Samarbeidsavtale fra 2009 og 2016

3. Under forutsetning av kommunestyrets tilslutning til full innsynsrett ber kontrollutvalget revisjonen om å komme med utkast til prosjektplan for eierskapskontroll med undersøkelse i Joma Næringspark A/S samt selskap hvor denne har mer enn 50 % eierskap.
4. Før utkast til prosjektplan foreligger vil kontrollutvalget komme med sine innspill til prosjektplan.
5. Prosjektplan skal vedtas i kommunestyret før iverksettelse av kontrollen.

Skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget i henhold til punkt 2 i vedtaket forelå i form av brev fra ordfører datert 24.02.17.

Kontrollutvalget i Røyrvik sluttet seg til prosjektplan for prosjektet 16.03.2017 i sak 008/17, og oversendte prosjektplanen til kommunestyret med følgende innstilling til vedtak:

Kommunestyret slutter seg til prosjektplan «Selskapskontroll av Joma Næringspark AS» og ber revisjonen iverksette selskapskontroll som beskrevet i prosjektplan.

Kommunestyret i Røyrvik behandlet prosjektplanen 28.03.2017 i sak 0019/17, og vedtok denne som innstilt fra kontrollutvalget.

Bestillingen er en eierskapskontroll med undersøkelse i Joma Næringspark og underliggende selskaper hvor Joma Næringspark eier mer enn 50 prosent. Deler av undersøkelsen er utformet som en forvaltningsrevisjon. De underliggende selskapene som omfattes er Joma Eiendom AS, Sentrumshandel Røyrvik AS og Børgefjell Skinn AS. Joma Næringspark AS er eneeier av selskapet Joma Gruver AS som ble stiftet 26.06.2017 og registrert i Brønnøysundregistrene 11.08.2017. Dette selskapet er ikke en del av selskapskontrollen da selskapet ble etablert etter at selskapskontrollen ble startet opp.

1.3 Innsyn

Kommuneloven § 80 regulerer kontrollutvalgets og revisors rett til innsyn i selskaper. I aksjeselskaper som er 100 prosent (fylkes)kommunalt eid, har kommunens revisor rett til å kreve alle opplysninger fra selskapet som er påkrevet for å gjennomføre kontrollen. Dersom et aksjeselskap er delvis eid av private, vil selskapet være unntatt fra innsynsretten i § 80⁵. Begrunnelsen for dette er, i henhold til Ot.prp. nr. 70 (2002-2003) s. 74 at departementet ikke ønsker å gi kommunale kontrollutvalg og kommunens revisor rett til innsyn i selskaper som også har private rettssubjekter eller staten som medeiere. Dette ville i tilfelle gi kommunene som eiere en særrettighet i forhold til de andre eierne. En slik særrett for kommunene som aksjeeiere ville kreve en spesiell begrunnelse.

⁵ Tolkningsuttalelse dept. 26.06.15

Selskapskontroll kan gjennomføres i alle typer selskap, også selskaper som ikke omfattes av innsynsretten etter § 80. Mulighetene for å gjennomføre en fullverdig revisjon vil imidlertid kunne svekkes uten en slik innsynsrett. I slike selskaper vil kontrollutvalgets kontroll med selskapene måtte skje på samme vilkår som for øvrige eiere i selskapene, for eksempel ut fra opplysninger i offentlige registre eller databaser.

Revisor gjorde i henvendelse den 15.05.17 ordfører oppmerksom på begrensningene i revisors innsynsrett, og behovet for å forankre innsyn gjennom generalforsamlingen i selskapet. Generalforsamlingen i Joma Næringspark AS fattet 30.06.17 følgende vedtak (sak 10): «*Det ble orientert om at det gjennomføres selskapskontroll i selskapet, der eierne er enige om at KomRev gis fullt innsyn*». Likelydende vedtak ble fattet av generalforsamlingen i Børgefjell Skinn AS 15.08.17 (sak 11) og av generalforsamlingen i Joma Eiendom AS 31.07.17 (sak 10). Sentrumshandel Røyrvik AS var i denne perioden under avvikling og revisor har fått tilgang til de aller fleste etterspurte dokumenter.

1.4 Konkurs Børgefjell Skinn AS

Det ble åpnet konkurs i Børgefjell Skinn AS 28.09.2017. I etterkant av dette, tok revisor kontakt med selskapets oppnevnte bostyrer Endre Lysø for å undersøke mulighetene for å fortsatt gjennomføre selskapskontroll i selskapet med grunnlag i vedtaket fra generalforsamlingen 15.08.17.

Revisor mottok svar fra bostyrer 23.11.17, som viser til at en utlevering av regnskapene for selskapskontroll forutsetter at disse er ferdigstilt og ajourført. Det betinges derfor at for utlevering av regnskapene, at en slik ferdigstillelse må bli gjort opp med regnskapsfører. Boet har ikke midler til å dekke merkostnader med ferdigstillelse.

Etter en henvendelse fra revisor vedtok kommunestyret i Røyrvik den 30.01.2018 følgende i sak 6/18:

1. KomRev får tillatelse til å engasjere Røyrvik regnskapskontor for å ferdigstille regnskap 2017 for Børgefjell Skinn AS.
2. Det settes en øvre grense på kr 35.000 + moms for oppdraget. Kostnader utover dette meldes kommunen i forkant.
3. Dette finansieres med bruk av midler på ansvar 1101 som reguleres inn ved første regulering av budsjettet.

Etter dette fikk revisor i første omgang tilsendt bankutskrifter (mottatt 06.03.2018) for 2017. Regnskapsrevisor har gått gjennom disse og ikke funnet noe som tilsier at det er behov for å bestille et ferdig regnskap for 2017.

1.5 Avvikling av Sentrumshandel Røyrvik AS

I forbindelse med oppstart av selskapskontrollen, fikk revisor informasjon om at selskapet Sentrumshandel Røyrvik AS var under avvikling. Foretaket ble meldt oppløst 30.10.2017.

På grunn av avviklingen har vi i dette prosjektet valgt å undersøke om avviklingen har foregått i tråd med bestemmelser i aksjeloven. Revisor har fått tilsendt bankutskrifter for 2016 (mottatt 06.03.2018), det siste året det var drift i selskapet.

1.6 Problemstillinger

Temaene for undersøkelsen er valgt ut med bakgrunn i en henvendelse til kontrollutvalget.

Følgende problemstilling er lagt til grunn i selskapskontrollen:

Eierskapskontroll: Utøver kommunen sitt eierskap i Joma Næringspark AS i tråd med normer for god eierstyring?

Problemstillingen er endret fra opprinnelig formulering, hvor man også skulle undersøke om kommunen utøvde sitt eierskap i tråd med kommunestyrets vedtak. Dette har årsak i at revisor ser at kommunen har hatt et mindre aktivt eierskap, og at det derfor er lite å vurdere opp imot. Selskapets arbeid opp mot samarbeidsavtaler med kommunen vil vurderes i rapportens forvaltningsrevisjonsdel.

Forvaltningsrevisjon: Undersøkelse av ulike forhold i Joma Næringspark AS og underliggende selskaper, herunder:

- Kartlegging av selskapsstruktur og roller
- Selskapenes forhold til Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova.
- Styrets rolle, saksbehandling og habilitet
- Forvaltning av selskapet, herunder finansiering og økonomiske disposisjoner.
- Daglig ledelse og arbeidsmiljø.

Det er ikke utarbeidet problemstillinger for de to første punktene. Selskapsstruktur og roller er en beskrivende faktadel, mens forholdet til Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova er en juridisk vurdering. De tre siste punktene har følgende problemstillinger:

- Har selskapet fulgt utvalgte lovers bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet?
- Er forvaltningen av selskapet i tråd med utvalgte lover og retningslinjer?
- Har den daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, vært i tråd med utvalgte lover?

I forbindelse med statusoppdatering for fremdrift i prosjektet, sendte revisor avgrensning til kontrollutvalgets møte 28.02.2018, sak 03/18. Kontrollutvalget var enig i de avgrensninger revisjonen skisserte. Avgrensningene var følgende:

- Alle selskapenes forhold til Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova vurderes. Alle selskapenes valg av styrer vurderes, samt forhold mellom styret og daglig leder.
- Undersøkelsen i Joma Næringspark AS vil i all hovedsak omfatte finansiering og økonomiske disposisjoner, samt forhold til underliggende selskap.
- Undersøkelsen i Børgefjell Skinn AS vil fokuseres på finansiering og økonomiske disposisjoner, samt arbeidsmiljø.
- Undersøkelsen i Joma Eiendom AS vil fokuseres på bruk av midler og anbud i lys av vurdering om selskapets forhold til Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova.
- Undersøkelsen i Sentrumshandel Røyrvik AS vil fokuseres på avvikling av drift.

Revisor har vurdert det som lite hensiktsmessig opp å vurdere Sentrumshandel Røyrvik AS og Børgefjell Skinn AS sine forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser. Dette på grunn av at Sentrumshandel Røyrvik AS er avviklet og Børgefjell Skinn AS er konkurs, og en vurdering vil ikke ha noen nytteverdi i disse selskapene. En vurdering av selskapenes forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser ikke ha noen overføringsverdi til lignende selskaper, da alle selskaper må vurderes separat. Revisor har derfor ikke vurdert Sentrumshandel Røyrvik AS og Børgefjell Skinn AS' forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser.

Rapporten er strukturert på følgende måte:

- Kapittel 2 er rapportens eierskapsdel, hvor Røyrvik kommunes eierstyring av Joma Næringspark AS vurderes.
- Kapittel 3 drøfter Joma Næringspark AS og Joma Eiendom AS' forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser.
- Kapittel 4 omhandler Joma Næringspark AS
- Kapittel 5 omhandler Sentrumshandel Røyrvik AS
- Kapittel 6 omhandler Joma Eiendom AS
- Kapittel 7 omhandler Børgefjell Skinn AS

1.7 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Undersøkelsen er så langt det er mulig gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001, og eierskapskontrollen er gjennomført med utgangspunkt i NKRFs veileder for gjennomføring av selskapskontroll. Prosjektet er gjennomført i perioden april 2017 til april 2018.

Det har vært utfordringer med framdriften i prosjektet. Prosjektet ble i første omgang forsinket fordi det formelle grunnlaget for innsyn i morselskapet og underliggende

selskaper ikke var tilstrekkelig sikret gjennom generalforsamlingsvedtak. Revisor har hatt utfordringer med å få avtalt møter og å få utlevert etterspurte dokumenter og regnskapsopplysninger fra Joma Næringspark AS og de underliggende selskapene. Forholdene er rapportert til kontrollutvalget i brev av 15.05.17, 21.08.17, 06.10.17, 14.12.2017, 28.02.2018 og 19.03.2018.

Det har vært spesielt for dette prosjektet at revisor ikke uopfordret har fått all den informasjonen vi mener har vært nødvendig. Vi har måttet etterspørre spesifikke dokumenter, og har oppdaget underveis at andre dokumenter også har vært relevante. Dette har ført til at vi i perioder har etterspurt store mengder dokumenter. Dokumenter vi helt konkret har etterspurt har vi mottatt først etter gjentatte purringer. Revisor ser at vi gjerne kunne ønsket flere dokumenter for å undersøke ting nærmere, men dette har blitt avveid i forhold til framdriften i prosjektet. Dette har sammenheng med at vi finner informasjon i de tilsendte dokumentene, som det hadde vært interessant å følge opp med en undersøkelse av andre dokumenter. For å sikre framdriften satte revisor en siste frist for innsending av dokumenter til 15.03.2018. Revisor kan ikke utelukke at aktuelle dokumenter er holdt borte fra oss.

Det faktum at det har tatt lang tid å hente inn dokumentasjon og verifisering av intervju, har medført et langt høyere timeforbruk i prosjektet enn først stipulert. Revisor understreker at det ikke er fra kommunens side det har tatt lang tid. Det kan ses på som et funn i seg selv at det har vært problematisk å få ut informasjon og dokumentasjon fra noen informanter.

Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom dokumentanalyse og intervju.

Revisor har valgt å se nærmere på ulike forhold i de forskjellige selskapene. Dette har bakgrunn i at to av selskapene er avviklet eller konkurs, og at det har vært forskjellige utfordringer i de forskjellige selskapene. Revisor har fått kjennskap til utfordringer gjennom eksempelvis intervju og tilsendt dokumentasjon. Avgrensningene i prosjektet har skjedd underveis i arbeidet. De forskjellige fokusområdene er presentert i kapittel 1.6.

Intervju

Følgende er intervjuet i forbindelse med prosjektet:

- Ordfører i Røyrvik kommune
- Tidligere daglig leder i Joma Næringspark AS
- Ny daglig leder i Joma Næringspark AS
- Styreleder i Joma Næringspark AS
- Tidligere styreleder i Sentrumshandel Røyrvik AS
- Aksjonær/styremedlem/tidligere daglig leder i Børgefjell Skinn AS
- Rådmann i Røyrvik kommune
- Næringskonsulent i Røyrvik kommune

Vi har også stilt spørsmål via telefon til tidligere ansatt i Børgefjell Skinn AS og tidligere daglig leder i Sentrumshandel Røyrvik AS.

Intervjuene ble gjennomført som personlige intervju etter en intervjuguide. Det ble i tillegg gjennomført et gruppeintervju med ordfører, tidligere og ny daglig leder i Joma Næringspark AS og styreleder i Joma Næringspark. Referat fra intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp eventuelle feil og misforståelser.

Revisjonen har blitt tilbudt lydopptak, men har valgt å takke nei til dette tilbudet. Lydopptakene er ikke gjort i forbindelse med datainnsamling til dette prosjektet, og revisor ønsker å forholde seg til egne verifiserte data.

Skriftlige spørsmål

Vi har sendt skriftlige henvendelser til:

- Selskapenes revisor
- Selskapenes regnskapsfører
- Styremedlem i Børgefjell Skinn AS
- Selger av varelager og konsept til Børgefjell Skinn AS
- Bobestyrer i Børgefjell Skinn AS

Vi har også hatt kontakt på epost og telefon med tidligere og nåværende daglig leder i Joma Næringspark AS, styreleder i Joma Næringspark, tidligere daglig leder i Børgefjell Skinn og ordfører.

Dokumentgjennomgang

Vi har fått oversendt skriftlig dokumentasjon fra kommunen, selskapene, selskapenes regnskapsfører og revisor. Vi har også fått dokumenter fra tidligere aksjonær i Børgefjell Skinn AS. Fullstendig liste over tilsendte dokumenter finnes i kildelisten.

Regnskap

Vi har fått utlevert regnskapene, inkludert bilag og utvalgte prosjektregnskap, for Joma Næringspark 2015 og 2016. For Sentrumshandel Røyrvik AS har vi fått kontoutskrifter for 2016. I Joma Eiendom AS har vi ikke sett på økonomisk dokumentasjon. For Børgefjell Skinn AS har vi fått hovedbok 2015 og 2016, kontoutskrifter 2015-2017, reskontroutskrifter 2015 og 2016, resultatregnskap 2015 og 2016 og skattetrekk-konto 2016. Vi har også fått en fakturajournal for perioden 01.08.2015-31.08.2016.

Fordelen med å ha et ferdig regnskap fremfor for eksempel bankutskrifter vil være at man får et mer helhetlig bilde av selskapets drift og disponeringer.

1.7.1 Samlet vurdering av datagrunnlag og metode

Revisor har opplevd utfordringer med å få tak i dokumentasjon og avholde møter med noen av informantene. Revisor har kun fått tilgang til de dokumenter vi spesifikt har

Revisjon Midt-Norge SA

etterspurt. Revisor kan derfor ikke utelukke at vi ikke har hatt tilgang til annen relevant dokumentasjon.

Vår samlede vurdering er at metodebruk og kildetilfang i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

2. RØYRVIK KOMMUNES EIERSTYRING

Dette kapitlet omhandler Røyrvik kommune sin eierstyring av Joma Næringspark AS, og utgjør rapportens eierskapskontroll⁶. Joma Næringsparks oppfølging av datterselskap er nærmere omtalt i kapittel 3.1. Problemstillingen er følgende:

Utøver Røyrvik kommune sitt eierskap i Joma Næringspark AS i tråd med normer for god eierstyring?

2.1 Vurderingskriterier

Vurderingskriteriene er de krav, normer og/eller standarder som kommunens praksis vurderes opp mot. Kriteriene for denne problemstillingen er hentet fra KS' anbefalinger om eierstyring. I utledning av vurderingskriterier i vedlegg 1, er kriteriene fra KS sammenholdt med anbefalingene fra selskapskontrollene i 2010 og 2016. KS sine kriterier ivaretar anbefalingene med unntak av Offentlighetsloven og Lov om offentlige anskaffelser. Se vedlegg 1 om vurderingskriteriene for mer informasjon.

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene styringssystemene gir til å utøve eierstyring.

Kommunens eierstyring vurderes opp mot utvalgte kriterier hentet fra KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll⁷. Disse anbefalingene er ikke obligatoriske, men er uttrykk for god praksis for kommunal eierstyring og er relevante kriterier å vurdere kommunens praksis mot.

Røyrvik kommunes eierstyring vil vurderes opp mot følgende kriterier:

- Det skal gjennomføres opplæring av og gis informasjon til folkevalgte
- Det skal hvert år fastsettes overordnede prinsipper for eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding, som minimum bør inneholde:
 - Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid
 - Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring

⁶ Vi viser til merknadene til kontrollutvalgskonferansen § 14 første ledd. Her omtales eierskapskontroll som «primært [...] å kontrollere at den som forvalter kommunens/fylkeskommunens eierskap utøver myndigheten på den måte som er fastsatt i angjeldende virksomhetslov, for eksempel aksjeloven. Det omfatter også en vurdering av om den som utøver eierinteressene gjør dette i samsvar med eierens vedtak og forutsetninger for forvaltningen av eierinteressene».

⁷ http://www.ks.no/globalassets/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf

- Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og arbeidsformene
 - Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene
 - Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.
- Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.
 - Det bør jevnlig gjennomføres eiermøter⁸.
 - Det bør være sentrale folkevalgte som oppnevnes som eierrepresentanter, og eierstyringen skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.
 - Det skal gjennomføres generalforsamling, og frist for innkalling bør være slik at kommunen har tid til å behandle aktuelle saker i forkant av generalforsamlingen.
 - Eier skal se til at styrets kompetanse er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet.

2.2 Data

2.2.1 Eierskapsmodell

I et aksjeselskap har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen utøver eierne den øverste myndigheten i selskapet. Her kan eierne gjennom vedtekter, instruksjer og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder. Styret velges av generalforsamlingen.

Selskapet ledes av styret og daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål og innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

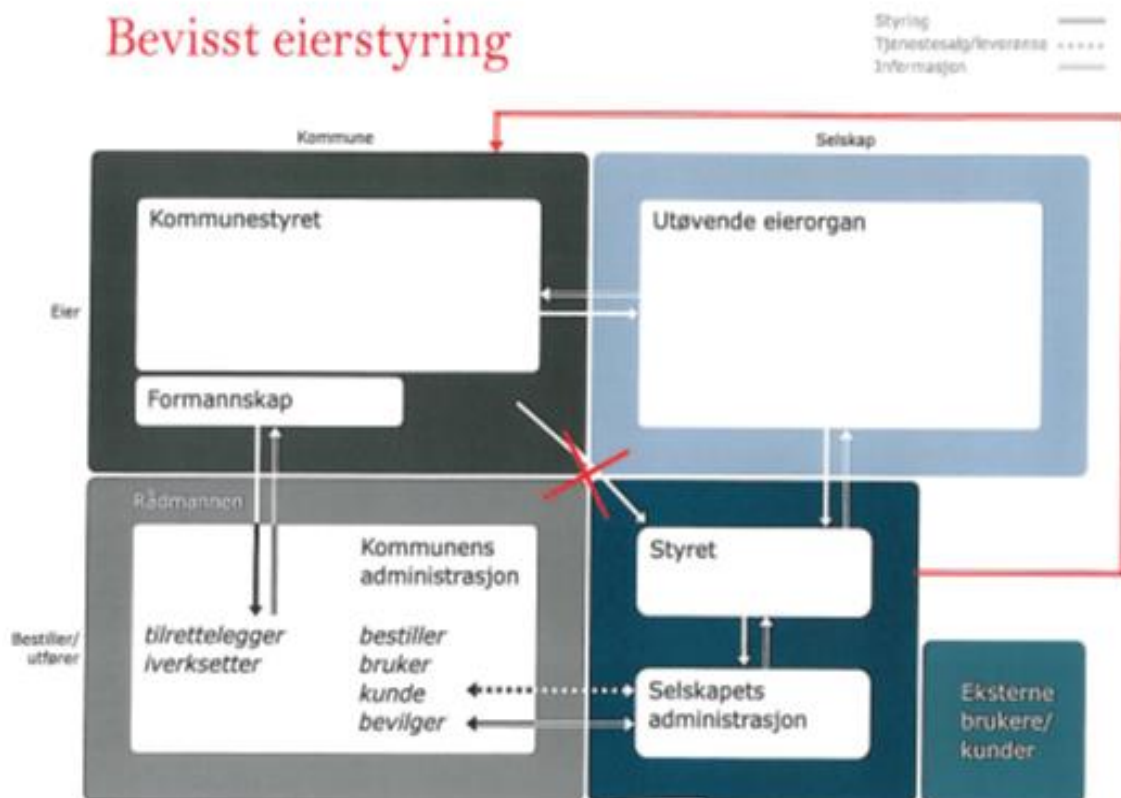
Prosessen for å avklare og iverksette kommunens syn i vesentlige saker som angår Joma Næringspark AS, vil være følgende:

1. Rådmannen utreder saker og avgir innstilling til kommunestyret.
2. Kommunestyret drøfter saker og fatter vedtak på vegne av Røyrvik kommune (med alminnelig/simpelt flertall av avgitte stemmer).
3. Eierrepresentanten (ordføreren) representerer kommunestyrets flertallssyn i generalforsamlingen for Joma Næringspark AS.

⁸ Et eiermøte er et møte mellom representanter fra eier, styret og daglig leder for selskapet.

4. Generalforsamlingen i Joma Næringspark AS har for eksempel myndighet til å vedta vedtekter, myndighet til å velge styremedlemmer og føre tilsyn med styret. Generalforsamlingen utøver den øverste myndighet i selskapet, og har en generell instruksjonsmyndighet overfor styret.
5. Styret i Joma Næringspark AS har ansvaret for forvaltningen av selskapet, og fører tilsyn med den daglige ledelsen.
6. Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

Se figur under.

Figur 2-1: Bevisst eierstyring

Kilde: Kommunalt eierskap (Resch-Knudsen, 2011)

Dette medfører blant annet at kommuneadministrasjonen ikke kan instruere selskapet. Det kan heller ikke kommunestyret, men de har muligheten til å gå veien om sin eierrepresentant i generalforsamlingen og styret.

I utgangspunktet følger informasjonsflyten, som går begge veiene, de samme linjene og selskapsorganene. Det er imidlertid ikke noe i veien for at selskapet, det vil si styreleder eller daglig leder, kan informere kommunestyret direkte hvis kommunestyret ønsker det.

2.2.2 Forvaltning av eierskapet

Eierrepresentant

Kommunestyret har det øverste tilsynet med kommunale interesser i eksterne selskaper. Ifølge Røyrvik kommunes delegasjonsreglement, sist revidert 01.10.2015, er ordfører gitt fullmakt til å representere kommunen ved generalforsamlinger i selskaper der kommunen er eier. Ordføreren har fullmakt til å utpeke stedfortreder dersom han selv ikke kan møte (punkt 4.6). Delegasjonen er gjentatt i kommunens eierskapsmelding.

Ordfører Devik opplyser at det er han som har møtt i generalforsamling i Joma Næringspark AS etter at han ble ordfører i 2015. Dette samsvarer med protokoller fra generalforsamling i 2016 og 2017. I generalforsamlingen i 2015 møtte daværende ordfører Mickelsen.

Gjennomføring av generalforsamlinger

Generalforsamling i Joma Næringspark AS skal etter vedtektene avholdes innen utgangen av juni måned.

I vedtektene heter det at innkalling til generalforsamling skal sendes ut med åtte dagers varsel. Ifølge ordfører overholdes denne fristen. Ordfører mener det bør vurderes en endring i vedtektene når det gjelder innkallingsfrist. Slik det er i dag, gis ikke formannskapet⁹ mulighet til å diskutere aktuelle saker som skal behandles i generalforsamlingen, og gjennom dette gi formelle styringssignaler til eierrepresentanten. Ordfører ønsker å ha et mandat fra formannskapet når han skal møte i generalforsamling. Kommunens eierskapsmelding fra 2013 slår fast at eierrepresentantene skal forholde seg til vedtak og signaler fra formannskap og kommunestyret.

Protokoller fra generalforsamlingene i 2015-2017 viser at i tillegg til eierne, herunder ordfører, er styreleder og daglig leder til stede i generalforsamlingen.

I etterkant av generalforsamlinger har ordfører hatt orientering i formannskapet. Det kommer fram i møtoreferat fra formannskapet at ordfører har hatt slik orientering, men innholdet i orienteringen er ikke referert.

Eiermeldinger

Røyrvik kommune har en eierskapsmelding fra 2013¹⁰. Eierskapsmeldingen har en generell del og en del som beskriver de ulike selskapene kommunen er (med)eier i.

⁹ Det fremgår av Eiermeldingen at formannskapet skal ha en gjennomgang av kommunens interesser i forbindelse med generalforsamlinger, representantskap og årsmøter som kommunen eier eller er medeier i.

¹⁰ Datert 28.11.2013.

Eierskapsmeldingens generelle del sier noe om samfunnsansvar knyttet til eierskap samt etikk og behovet for at selskaper som kommunen er (med)eier i jobber med etiske retningslinjer for styret og ansatte.

Eierskapsmeldingen gjengir delegasjonsreglementet når det gjelder eierrepresentant, og sier også noe om kommunestyrets og formannskapetets roller og ansvar:

- Kommunestyret skal gjennom behandling av eiermeldingen hvert år foreta en evaluering av styrenes arbeid.
- Formannskapet er saksforberedende organ for kommunestyret i eierskapsaker. Formannskapet skal ha en gjennomgang av kommunens interesser i forbindelse med generalforsamlinger (...) i selskaper som kommunen er eier eller medeier i.

Ifølge eierskapsmeldingen er det også en målsetting at styret sammensettes på en slik måte at de blir best mulig i stand til å utføre de oppgaver det er pålagt.

Når det gjelder oversikten over de enkelte selskapene, gir eierskapsmeldingen en beskrivelse av eierforhold, aksjekapital og styresammensetning. Regnskapsrapporter fra de siste to årene (2011 og 2012) refereres også. For hvert selskap er det punkt om eierstrategi. Når det gjelder Joma Næringspark AS sies følgende:

- Mål med eierskapet: Bidra med å ivareta infrastruktur og samfunnsutvikling i Røyrvik gjennom aktiv næringsutvikling.
- Selskapets økonomiske situasjon: God
- Styresammensetning og oppfølging: Bør tilstrebe likestilling i styret. Røyrvik kommune bør være representert i styret og løpende oppfølging gjennom dialogmøter hvert år.

Ordfører opplyser at kommunen er i gang med å oppdatere eierskapsmeldingen. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som jobber med dette. Målet er å rydde i oversikten over selskaper, justere tall og styresammensetning, samt å skrive mer utfyllende om strategi for selskapene. Ordfører mener det er viktig at det kommer fram i eiermeldingen hva det er kommunen *vil* med å eie Joma Næringspark AS.

Styringsdokumenter

Vedtektene for Joma Næringspark AS er fra etableringen av selskapet i 1996 og revidert i 1998 som følge av avtalen med Grong Gruber. Avtalen med Grong Gruber ga Joma Næringspark AS noen forpliktelser mot at selskapet fikk ti millioner for å følge opp forpliktelsene (nærmere omtalt i kapittel 4.1).

Det finnes ingen aksjonæravtale, men dialogen mellom aksjonærene er ifølge ordfører på plass.

Det finnes en avtale fra 2009 om *Etablering av «mini» - Næringshage*, mellom kommunen og selskapet som inneholder detaljerte/konkrete bestemmelser og fullmakter for de oppgaver som selskapet utfører for kommunen på næringsarbeidet.

Denne avtalen fastla rutiner og retningslinjer rundt forvaltningen av næringsutviklingsfondet, som ble forvaltet av styret i Joma Næringspark i perioden 2010-2016. Ordfører fortalte at da styret i næringsparken var næringsfondsstyre, var det fortsatt kommunestyret som vedtok hvor mye som skulle settes av til næringsarbeid. Ansvar for næringsfondet ble lagt til Røyrvik formannskap i 2016, etter at Fylkesmannen hadde gitt tilbakemelding på at næringsparkstyret ikke kunne bevilge midler fra næringsutviklingsfondet.

I samarbeidsavtalen mellom Joma Næringspark og Røyrvik kommune 2016-2020 er det et punkt om eierstruktur i næringsparken, hvor det står at «*den kommunale eierandelen bør være under 50 %*». En arbeidsgruppe har foreslått som et alternativ for å øke aksjekapitalen i selskapet gjennom en emisjon, der lokalt næringsliv går inn som eiere i selskapet og den kommunale eierandelen reduseres. Ifølge ordfører har det vært arbeidet med ny eierstruktur, men man har foreløpig ikke konkludert.

Kommunen har ifølge ordfører valgt å legge næringsarbeidet og næringskonsulenten til Joma Næringspark. Næringskonsulenten jobber tett med Joma Næringspark, men utfører i hovedsak arbeidsoppgaver for kommunen. Kommunens næringskonsulent har, ifølge ordfører, vært en nøkkelperson i samarbeidet mellom kommune og næringsparken. Næringsparkens bruk av kommunens næringskonsulent er omtalt i samarbeidsavtalen om etablering av «mini»-næringshage fra 2009 og senere fastlagt i samarbeidsavtalen mellom kommunene og næringsparken for 2016-2020. Her slås det fast at næringskonsulenten i 100 prosent stilling inngår i teamet for næringsutvikling sammen med Joma Næringspark AS, som matcher dette med tilsvarende stillingsstørrelse.

Kommunestyret behandler årlig handlingsplaner som næringsparken utarbeider. Her konkretiseres prioriterte prosjekter. Den ble sist lagt fram i kommunestyret 14.12.2017 sak 78/17.

Eiermøter

Ifølge ordfører gjennomføres det månedlige dialogmøter med Joma Næringspark AS. Her deltar ordfører og daglig leder i selskapet. Ifølge ordfører kan både styreleder, rådmann, varaordfører og næringsdrivende delta på slike møter. Deltakelsen varierer ut fra tema og innhold. Ifølge ordfører er møtene uformelle, men viktige, særlig i prosesser der prosjekter utvikler seg. Ordfører fortalte at man i forberedelse av større saker og prosesser, har man også praktisert at ordfører og opposisjonsleder møter til dialog på vegne av eierne.

De formelle møtene mellom Joma Næringspark AS og kommunen er følgende:

- Orienteringer i kommunestyret og årlig behandling av handlingsplan
- Møter med formannskapet som næringsfondsstyre
- Generalforsamling

Ordfører viser til at man med jevne mellomrom har diskusjoner om eierskapet i Joma Næringspark AS i formannskapet, som har det daglige ansvaret for eierskapet. Ifølge

ordfører er det for 2018 fastsatt fire møtepunkter mellom formannskapet og næringsparken, som er satt på møteplanen for utvalget. I 2017 er det gjennomført fem møter mellom kommunestyret/formannskapet og Joma Næringspark AS.

Styreleder i Joma Næringspark AS opplever at han har god kontakt med ordføreren, og vice versa.

Det gjennomføres ifølge ordfører ikke eiermøter der alle eierne og selskapet møtes utenom generalforsamling.

Sammensetningen av styret

Eiernes viktigste oppgave i styringen av et selskap, er valg av selskapets styre. I henhold til vedtektene skal styret i Joma Næringspark bestå av 3 til 5 medlemmer. Styreleder velges for ett år av gangen. Ordfører har gjennom sin rolle som eier lagt fram forslag til nytt styre i generalforsamlingen. Selskapet har ifølge vedtektene ikke valgkomité, men har i styrevedtak fra 1998 oppfordret eierne til å utpeke valgkomite. Ordfører fortalte at det sittende formannskapet fungerer som valgkomité. Det er ikke valgt varamedlemmer til styret. Det er ingen formelle avtaler som sier noe om styrerepresentasjon, men ordfører fortalte at det har vært praksis at Røyrvik Næringsutvikling, som også er aksjeeier, har hatt en representant, mens kommunen har valgt resten. Selskapets vedtekter sier ikke noe om funksjonstid for styremedlemmer.

Styret består i dag av 4 medlemmer med ulik kompetanse og bakgrunn. To av styremedlemmene har vært med siden henholdsvis 2001 og 2009. Varaordfører i Røyrvik ble valgt inn i styret ved generalforsamlingen i 2017. Ordfører fortalte at det har vært praksis siden 2008 å ha folkevalgte i styret i Joma Næringspark AS.

Kommunen sikrer at den samlede styrekompetansen er tilstrekkelig for selskapet gjennom å diskutere forslag til nye styremedlemmer i formannskapet. Der vurderes den samlede sammensetningen av styret. Det har ikke vært stor utskifting av styremedlemmer, og de sittende styrelederne har i god tid signalisert sin avgang slik at eier har hatt tid til å finne gode erstattere.

Ordfører kjenner ikke til om det er gitt opplæring til styremedlemmene. Ordfører fortalte at de som er valgt inn i styret har mye erfaring og kompetanse, og at det derfor ikke har vært behov for opplæring av styret. Dette oppleves som en trygghet for eier.

Ordfører fortalte at det er rutiner for habilitetsvurdering dersom det kommer saker fra Joma Næringspark AS til politisk behandling, og at kommunen er kjent med at varaordførers inntreden i styret kan føre til habilitetsutfordringer. Ordførers erfaringer er at både forrige varaordfører og sittende varaordfører har fungert godt og forstått sin rolle i styret.

Styret forholder seg til styreinstruks vedtatt av styret selv 22.11.1999 sak 45/99. Denne omhandler sentrale saker som styret årlig skal behandle, som for eksempel

revisjon av strategiplan/langsiktig finansieringsplan, markedsplan, økonomi, internkontroll og kvalitetssikringstiltak. Styreinstruksen inneholder en detaljert beskrivelse av hvordan sakene skal behandles, protokollering, samt styremedlemmenes plikter og rettigheter. Styreinstruksen berører også habilitet; er et styremedlem inhabil har medlemmet plikt til å erklære seg inhabil i vedkommende sak. Dette gjelder også daglig leder. Det nåværende styret behandlet styreinstruksen i sitt møte 08.02.2018. Revisor har ikke sett protokoll fra dette møtet, men har blitt fortalt at styreinstruksen ble vedtatt i uendret form fra 1999.

Opplæring av folkevalgte

Revisors forrige eierskapsrapport fra 2016 konkluderte med at eierskap og selskapsledelse ikke ble behandlet under folkevalgtopplæringen. Denne konklusjonen var basert på følgende tilbakemelding fra kommunen: «*Kommunen har ikke gjennomført kurs i eierstyring som en del av folkevalgtopplæringen*».

Revisor har nå mottatt dokumentasjon på at man ved folkevalgtopplæringen i 2015 hadde en kort gjennomgang av blant annet selskapsformer, eierstyring og oppfølging av selskap.

Ordfører forteller at kommunestyret alltid er påmeldt det første steget i KS' folkevalgtopplæring, hvor man berører tema om eierstyring. I opplæringen har man lagt inn informasjon om næringsparken som verktøy. Ifølge ordfører har man én dag til gode av opplæringspakken, og eierstyring er fortsatt et aktuelt tema for denne dagen.

2.3 Vurdering

Eierrepresentant

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Det fremgår av anbefalingen at man ved å oppnevne sentrale folkevalgte til å representere kommunen i eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorganet/foretaket. I Røyrvik er ordfører gjennom delegasjonsreglementet gitt fullmakt til å representere kommunen ved generalforsamlinger i selskaper der kommunen er eier. Dette er i tråd med anbefalingen fra KS.

Generalforsamlinger

Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak. I vedtektene til Joma Næringspark AS heter det at innkalling til generalforsamling skal sendes ut med åtte dagers varsel. På grunn av kort frist, fører dette til at ordfører ikke rekker å legge fram eventuelle saker til politisk behandling slik at disse kan diskuteres der før generalforsamlingen gjennomføres.

KS anbefaler at bestemmelsene om innkallingsfrist bør ta hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker. Revisor mener at vedtektene til Joma

Næringspark bør endres på dette punktet, ved at innkalling til generalforsamling sendes tidligere, for å gi kommunen en reell mulighet til å diskutere saker i forkant av generalforsamlingen.

Slik revisor ser det, er det positivt at ordfører orienterer formannskapet i etterkant av generalforsamlinger. Det bør også være slik at ordfører får mulighet til å ha med seg styringssignaler fra formannskapet til generalforsamlingen.

Eierskapsmelding

KS anbefaler at kommunestyret hvert år bør fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper. Dette var også en av anbefalingene fra selskapskontrollen i 2010. Revisors gjennomgang viser at kommunestyret i Røyrvik sist behandlet Eiermelding i 2013. Revisor anbefaler fortsatt, som i selskapskontrollen fra 2016, at kommunen etablerer en rutine for rullering av Eiermeldingen, slik at den er oppdatert hva angår Eierstrategier og den totale oversikten over kommunens ulike Eierandeler i selskaper. Forslag til ny kommunelov legger opp til minst én rullering i valgperioden, mens KS anbefaler årlig rullering av Eiermelding.

Eierskapsmeldingen fra 2013 inneholder en oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid, men bør oppdateres. Eiermeldingen inneholder et kapittel om roller og ansvar, herunder samfunnsansvar, etikk, kommunestyrets og formannskapets roller og ansvar, ordførers rolle og ansvar og valg av styre. Revisors oppfatning er at kommunens prinsipper for Eierstyring kan tydeliggjøres gjennom å sette opp en definert liste over prinsipper for Eierstyring.

Eierskapsmeldingen inneholder for hvert selskap en presentasjon av Eierstrategi, mål med eierskap, selskapets økonomiske situasjon og styresammensetning og oppfølging. Revisors oppfatning er at denne presentasjonen for samtlige selskaper bør oppdateres og utdypes ytterligere. Slik revisor ser det, er det viktig at en Eiermelding sier noe om hva kommunen vil med eierskapet i selskap. Det har vært arbeidet med spørsmål knyttet til Eierstruktur og kommunens Eierandel i selskapet de siste årene, og dette er forhold som naturlig bør omtales i en Eiermelding.

Eierskapsmeldingen presenterer at det bør tilstrebes likestilling i styret. Joma Næringspark har en kvinne og tre menn i styret.

Det står i Eiermeldingen at det er «*store forventninger knyttet til de økonomiske og miljømessige konsekvensene*», uten at dette er utdypet videre. Revisor mener at Eiermeldingen tydeligere bør definere hvilke miljømessige ansvar selskapene har.

I Eiermeldingen presenteres det at «*for å skape åpenhet om roller og verv for folkevalgte, ansatte og styrerepresentanter har kommunestyret anbefalt at folkevalgte og ledere i Røyrvik kommune å registrere seg i styrevervregistret*». Det er ingen videre retningslinjer for åpenhet i selskapene. Revisor mener at Eiermeldingen tydeligere bør definere retningslinjer for åpenhet i selskapene. Eiermeldingen har et avsnitt om etikk, og viser her til kommunens egne retningslinjer.

Styringsdokumenter

Kommunestyret skal ifølge KS' anbefalinger utarbeide, og bør jevnlig revidere, styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapene. Vedtektene for aksjeselskaper regulerer viktige sider ved selskapenes rettsforhold. Hovedintensjonen er å regulere forholdet mellom eierne og mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten. I rapporten etter selskapskontroll i Joma Næringspark AS fra 2010 anbefalte revisor at vedtekter og styreinstruks ble oppdatert.

Revisors gjennomgang viser at vedtektene for Joma Næringspark AS ikke er endret siden 1998. Revisor anbefaler at kommunen tar initiativ til en gjennomgang for å se om det er behov for endringer i vedtektene, blant annet en lengre frist for innkalling til generalforsamling for å sikre at formannskapet får mulighet til å gi eierrepresentanten et mandat for å møte i generalforsamlingen.

For å underbygge vedtektene og regulere styringen kan det være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Disse er ikke lovfestet, men er ment å sikre bevist eierstyring og å tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet i kommunal tjeneste-produksjon når den er organisert i selskaper. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter.

Revisors gjennomgang viser at kommunen har avtaler som regulerer samarbeidet mellom kommunen og Joma Næringspark ut over selve eierskapet. Samarbeidsavtalen om «mini»-næringshage fra 2009, samarbeidsavtale mellom Joma Næringspark og Røyrvik kommune 2016-2020 og årlige handlingsplaner som Joma Næringspark utarbeider og som behandles i kommunestyret. Det kan for noen være uklart hvilken status de ulike samarbeidsavtalen har.

Selskapet har styreinstruks, selv om det etter aksjeloven ikke er krav om det. Denne ble første gang vedtatt i 1999 og er ikke behandlet i styret igjen før i 2018, da den ble videreført.

Eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra eier, styret og daglig leder for selskapet. Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger, og dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er ikke lovregulert og er bare en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak. I tillegg bør det ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Når det gjelder Joma Næringspark AS viser revisors gjennomgang at det gjennomføres månedlige dialogmøter mellom kommunen som største eier og selskapet. Dette er tett dialog i tråd med KS-anbefalingene. Det presiseres at dette ikke kan defineres

som et eiermøte, da resterende eiere ikke er representert i dialogmøtene. Deltakere i dialogmøtene er ordfører og daglig leder i selskapet. Ifølge ordfører kan både styreleder, rådmann, varaordfører og næringsdrivende delta på slike møter. Forskning viser at administrasjonen har en viktig støttefunksjon for at de folkevalgte skal kunne ivareta sine roller på en god måte (Bjørnsen et al., 2015). Det anbefales at administrasjonen/rådmannen bør være tilstede i eiermøter, og at rådmannen er eiers faginstans og rådgiver i spørsmål knyttet til selskap kommunen har eierinteresser i.

Sammensetning av styret

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Varaordfører i Røyrvik kommune ble i juni 2017 valgt inn i styret for Joma Næringspark. Dette betyr at hun vil være inhabil når saker om selskapet behandles i formannskap og kommunestyre. Når varaordfører har styreplass, gjør det at veien mellom største eier og selskapet blir kort, men det kan føre til utfordringer knyttet til habilitet. Det er viktig at kommunen er oppmerksom på dette. Det understrekes at man som styremedlem ikke representerer noen andre enn seg selv, og skal arbeide for selskapets beste. Det kan derfor ikke sies at kommunen har en representant i styret, men at kommunen har valgt et av styremedlemmene. Det er mulig at det kan oppstå interessekonflikter dersom eier, i form av kommunen, ønsker å gi andre føringer enn hva styret opplever som selskapets beste, når kommunens varaordfører sitter i styret i Joma Næringspark.

I KS-anbefalingene understrekes det at loven ikke er til hinder for at folkevalgte kan velges til styremedlemmer. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunene kan være en viktig kompetanse som styret bør besitte. Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen har eierandeler i, bør kommunen vurderer hvor ofte vedkommende vil bli inhabil. Dersom inhabilitet vil inntre ofte, må det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Typisk gjelder dette der det er snakk om sentrale folkevalgte eller ansatte i lederstillinger. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret selv bør gjøre.

Kommunen har rutiner for vurdering av habilitet dersom saker vedrørende næringsparken kommer til politisk behandling.

Det er ikke fastsatt bruk av valgkomité, men det sittende formannskapet fungerer i praksis som dette for valg av samtlige styremedlemmer med unntak av ett. Det er ikke formelt fastsatt hvilke eiere som stiller med hvilke styremedlemmer, men det har vært praksis at «Klubben» oppnevner ett styremedlem, og kommunen oppnevner de resterende styremedlemmene. Revisor anbefaler at eierne formaliserer styresammensetningen, herunder hvem som oppnevner styremedlemmer.

Det er ikke gjennomført opplæring av styremedlemmene, da eier opplever at styremedlemmene har tilstrekkelig kompetanse. Revisor anbefaler at eier jevnlig vurderer styremedlemmenes behov for opplæring.

Opplæring av folkevalgte

Ifølge KS-anbefalingene om god eierstyring bør kommunen som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første seks månedene av valgperioden.

Revisors gjennomgang viser at Røyrvik kommune hadde opplæring i tråd med denne anbefalingen gjennom den obligatoriske folkevalgtopplæringen i konstituerende kommunestyre etter valget i 2015. Revisor vil anbefale kommunen fortsatt å ha fokus på eierstyring i videre opplæring av de folkevalgte. En årlig rullering av eierskapsmeldingen kan også bidra til å holde kunnskapen oppdatert.

2.4 Konklusjon

For å ha god eierstyring bør kommunen opptre som en bevisst, aktiv og tydelig eier. Det innebærer at man bør ha klare og tydelige mål med sitt eierskap og at målene bør være formidlet til selskapet gjennom vedtektene og eierskapsmeldinger. Eierskapet må utøves i samsvar med aksjelovens prinsipper og bør samsvare med øvrige prinsipper for god eierstyring.

Revisor konkluderer med at Røyrvik kommune til en viss grad utøver sitt eierskap i Joma Næringspark AS i tråd med normer for god eierstyring. Konklusjonen har bakgrunn i følgende vurderinger:

Røyrvik kommune eier 84,5 prosent av aksjene i Joma Næringspark AS og er dermed en majoritetseier. Joma Næringspark AS er underlagt aksjelovgivningen og kommunen som eier må forholde seg til dette lovverket. Kommunen sin eierrepresentant er ordføreren som har fullmakt fra kommunestyret til å representere kommunen i generalforsamlingen. Dette er i tråd med anbefalingen fra KS.

Innkallingen til generalforsamlingen med åtte dagers varsel er for kort tid til at formannskapet kan behandle saker i forkant av møtet og slik at eierrepresentanten har et mandat å forholde seg til.

Eierskapsmeldingen fra 2013 inneholder vesentlige deler som må oppdateres og tydeliggjøres, og det må etableres rutiner for rullering av eierskapsmeldingen. Når eierskapsmeldingen er vedtatt, kan det være hensiktsmessig å sende denne ut til berørte selskap slik at de er informert om hva kommunen tenker om sitt eierskap. Det understrekes at selskapene ikke er forpliktet til å følge det som står i eiermeldingen. En slik forpliktelse vil skje eksempelvis gjennom avtalene mellom kommunen og selskapet.

Vedtektene og ulike avtaler regulerer samarbeidet mellom kommunen og Joma Næringspark AS. Det er behov for en gjennomgang av vedtektene og status som de ulike samarbeidsavtalene har.

Det gjennomføres ikke eiermøter i den form de er omtalt i aksjeloven. Kommunen og næringsparken har jevnlig dialogmøter og det er uklart hvilken status disse møtene har og hvem som er deltakere.

Siden 2008 har en politiker, vanligvis varaordfører, vært medlem av styret i Joma Næringspark AS. Formannskapet i kommunen fungerer som valgkomite for tre av fire styremedlemmer og har dermed muligheten til sikre nødvendig kompetanse til styret.

Kommunestyrets representanter har deltatt i folkevalgtopplæring hvor kommunalt eierskap har blitt berørt.

Basert på vurderingene og konklusjonen vil revisor anbefale følgende:

- Kommunen må oppdatere eierskapsmeldingen og etablere en rutine for årlig rullering.
- Gjennomgå status for de ulike samarbeidsavtalene mellom kommunen og Joma Næringspark AS og synliggjøre dette i eierskapsmeldingen.
- Kommunen bør ta initiativ til en gjennomgang av vedtektene blant annet for å:
 - Forlenge fristen for innkallelse til gjennomføring av generalforsamling
 - Formalisere bruken av valgkomite
- Revisor støtter ordførerens forslag om et større fokus på eierskap i den resterende delen av folkevalgtopplæringen.

3. JURIDISKE VURDERINGER MOT OFFENTLEGLOVA OG LOV OM OFFENTLIGE ANSKAFFELSER

I dette kapitlet besvares følgende problemstilling:

Gjelder Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova for selskapene?

Den juridiske vurderingen av selskapenes forhold til Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova er gjennomført for selskapene Joma Næringspark AS og Joma Eiendom AS. Det er ikke gjennomført vurderinger av selskapene Sentrumshandel Røyrvik AS og Børgefjell Skinn AS. Årsaken til dette er utdypet i kapittel 1.6.

I rapporten fra selskapskontroll i Joma Næringspark i 2010, skrev revisor følgende: *I og med at kommunen sitter som majoritetseier kan innbyggerne i Røyrvik og allmennheten for øvrig ha nytte av innsikt i selskapets virksomhet. Selskapets juridiske forhold til Offentleglovas § 2 vedrørende journalinnsyn i selskap hvor det offentlige eier mer enn halvparten, vil revisor anbefale at kommunen som største eier bør ta dette til vurdering.*

I sitt hørings svar til rapporten, skrev styret at de ville drøfte selskapets status i forhold til Offentleglova § 2 og Lov om offentlige anskaffelser § 2 med Røyrvik kommune og øvrige eiere i selskapet. Selskapet har ikke gjort nye vurderinger av sitt forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser siden revisors påpekning i rapporten fra 2010.

I rapporten fra selskapskontrollen i Joma Næringspark fra 2010, står det at styret og daglig leder er av den oppfatning at selskapet som aksjeselskap ikke omfattes av Offentleglovas bestemmelser om innsyn i dets postjournal. Ifølge tidligere daglig leder i Joma Næringspark (JNP) brukes anbudsprinsippet ved kjøp av varer og tjenester, og slik sikres det at ressursene anvendes mest effektivt. I og med at selskapet ikke er heloffentlig eid vurderte daglig leder og styret den gang det slik at lov om offentlige anskaffelser § 2 ikke gjelder selskapet, men de forholder seg til aksjelovens bestemmelser. Ifølge ordfører har ikke Joma Næringspark AS innkjøp over grenseverdiene, jfr. Lov om offentlige anskaffelser.

Styreleder i JNP forteller at selskapets forhold til Offentleglova og Lov om offentlige anskaffelser ikke har vært oppe til drøfting i hans periode¹¹.

3.1 Juridisk vurdering av selskapenes forhold til Offentleglova

Kontrollutvalget i Røyrvik har bedt revisor utrede hvorvidt offentlighetsloven kommer til anvendelse ovenfor selskapene Joma Næringspark AS, Joma Eiendom AS og de

¹¹ Styreleder var styremedlem i perioden 2014-2016, og har vært styreleder siden 2016.

tidligere selskapene Børgefjell Skinn og Sentrumshandel Rørvik. Samtlige av selskapene er registrert som aksjeselskap.

Innen juridisk terminologi benytter man ofte offentlighet i to ulike sammenhenger, dokumentoffentlighet jf. offentlighetsloven og møteoffentlighet, jf. kommuneloven § 31. Denne redegjørelsen vil kun se nærmere på dokumentoffentligheten.

Det er flere hensyn som ligger til grunn for offentlighetsloven. Blant disse er å legge til rette for at offentlig virksomhet er åpen og gjennomsiktig og på denne kan bidra til en allmenn debatt og kontroll. Virkningene av at et selskap omfattes av lovens virkeområde er først og fremst at alle saksdokumenter i virksomheten er åpne for innsyn, dette med mindre det foreligger unntak i offentlighetsloven selv, andre lover eller ut fra forskrift med hjemmel i lov.

Loven gjelder som utgangspunkt for stat, fylkeskommune og kommune, men virkeområdet favner videre, blant annet ved at «*sjølvstendige rettssubjekt der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte har ein eigardel som gir meir enn halvparten av røystene i det øvste organet i rettssubjektet*», jf. § 2, første ledd bokstav c).

Legger man utgangspunktet i aksjeloven § 5-3 til grunn at hver aksje gir én stemme, vil selskap hvor en eller flere kommuner eier mer enn 50 % av aksjene og da stemmer på generalforsamlingen, som utgangspunkt bli å anse som omfattet av lovens virkeområde.

Fra dette gjelder det imidlertid et viktig unntak som fremgår av § 2 annet ledd. Bestemmelsen lyder som følger: «*Bokstavane c og d gjeld ikkje rettssubjekt som hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private*».

Vurderinga om virksomheten driv næring i konkurranse med private må skje for virksomheten under ett. Dette innebærer at enten vil hele virksomheten falle utenfor loven, også eventuelle deler som ikke er utsatt for konkurranse, eller så vil hele virksomheten være omfattet av loven, også konkurranseutsatte deler av den¹².

I forarbeidene pekes det på at dersom virksomheten er skilt ut fra den ordinære forvaltningen gjennom et aksjeselskap eller annet sjølvstendig rettssubjekt er utgangspunktet at virksomheten ikke er omfattet av loven. Men virkeområdet blir ikke avgjort alene ut fra organisasjonsformen, men etter en helhetsvurdering hvor det særlig skal legges vekt på graden av organisatorisk og økonomisk tilknytning til det

¹² Justis- og politidepartementet, Rettleiar til offentleglova, 2009. s. 19.

offentlige, arten av virksomheten, om virksomheten har faktisk eller rettslig monopol og graden av politisk styring er ment å skulle tillegges vekt¹³.

Justisdepartementet viser i sin «rettleiar til offentleglova» at det også skal tas hensyn til hvor stor del av den samlede omsetningen, fortjenesta, antall ansatte, verdien av driftsmidlene og markedsverdien som knytter seg til de delene av virksomheten som er utsatt for konkurranse¹⁴.

Vurderingen beror dermed på en konkret helhetsvurdering, men da i utgangspunktet begrenset til det såkalte konkurransekriteriet. I følge forarbeidene¹⁵ er innholdet i kriteriene ment å være en videreføring av tidligere retningslinjer for hvordan konkurransemomentet skulle vurderes i den helhetsvurdering som skulle skje etter offentlighetsloven av 1970¹⁶.

Det er et snevert konkurransebegrep som skal legges til grunn, noe som blant annet betyr at det bare er anledning til å legge vekt på konkurranse innenfor virksomhetens hovedmarked. Dersom virksomheten har rettslig og faktisk monopol på det hjemlige markedet, men er utsatt for konkurranse for eksempel fra internasjonalt baserte internettselskaper, vil ikke konkurransevilkåret være oppfylt¹⁷.

Det presiseres også at den konkurranseutsatte delen av virksomheten må dessuten utøves på like vilkår som de private aktørene har i det aktuelle markedet. Forarbeidene nevner som eksempel der virksomheten mottar subsidier eller andre fordeler fra det offentlige, eller på annen måte er sikret inntekt som konkurrentene ikke har. I disse tilfellene vil den offentlige næringsvirksomheten ikke skje på like vilkår med private aktører, og hensynene bak bestemmelsen gjør seg ikke gjeldende¹⁸.

I Sivilombudsmannens avgjørelse knyttet til Karmsund Havnevesen IKS er det pekt på at formålet med virksomheten og bakgrunnen for opprettelsen kan være med å gi veiledning om arten av den virksomhet et rettssubjekt over tid er ment å drive, for eksempel om virksomheten er ment å skulle drives etter tradisjonelle forretningsmessige kriterier, eller at økonomisk overskudd er et formål med virksomheten. Også spørsmålet om hvor viktig de offentlige oppgavene som utføres er for borgerne bør være et moment som tillegges vekt.¹⁹

¹³ Ot.prp.nr.102 (2004-2005) s .27-28. Sml. St.meld. nr. 32 (1997-98) Om offentlighetsprinsippet i forvaltningen, s. 41.

¹⁴ Justis- og politidepartementet, Rettleiar til offentleglova, 2009. s. 19. URL: https://www.regjeringen.no/contentassets/3a11886db3604e9d9a049e872564467d/rettleiar_offentleglova.pdf

¹⁵ Ot.prp.nr.102 (2004-2005) s 35 og 116.

¹⁶ Sivilombudsmannen, Offentleglovas virkeområde, Karmsund Havnevesen IKS

¹⁷ Sivilombudsmannen, Offentleglovas virkeområde, Karmsund Havnevesen IKS

¹⁸ Ot.prp.nr.102 (2004-2005) s. 116

¹⁹ Sivilombudsmannen, Offentleglovas virkeområde, Karmsund Havnevesen IKS

3.1.1 Joma Næringspark

Når det gjelder Joma Næringspark AS er det kommunen som er største eier i selskapet med en andel på 84,58 % av aksjene med 3383 aksjer av total 4000 aksjer²⁰. Av vedtektene for selskapet fremgår det ingen spesielle bestemmelser knyttet til stemmegivning og vi faller da tilbake til de alminnelige bestemmelsene om at hver aksje gir én stemme. Dette tilsier dermed at Røyrvik kommune sitter med en eierandel som gjør at de sitter med mer enn halvparten av stemmene i generalforsamlingen. Utgangspunktet er dermed at selskapet skal anses å være omfattet av virkeområdet for offentlighetsloven, men at det må foretas en vurdering av hvorvidt unntaket i § 2 andre ledd kommer til anvendelse.

Av vedtektene § 3 for Joma Næringspark AS er det sagt følgende om selskapets formål:

Selskapets formål er å eie, tilrettelegge og leie ut grunnarealer og lokaler, kjøpe, selge og leie ut maskiner og utstyr til næringsformål, samt delta i utviklingen av lønnsom næringsvirksomhet i Røyrvik kommune med spesielt ansvar for utviklingen i Joma industriområde.

Dessuten skal selskapet kunne delta i andre selskaper med lignende formål.

Selskapets formål er å bidra til næringsutvikling i Røyrvik, og dermed varige arbeidsplasser i kommunen. Selskapet tar ikke sikte på å drive med fortjeneste eller å dele ut utbytte. Økonomisk resultat må imidlertid gi selskapet mulighet for overlevelse på lang sikt²¹.

Næringsutvikling er et tjenesteområde som både kan utføres av kommunale og private aktører. Oppgaven med næringsutvikling har ikke vært ansett som en lovpålagt oppgave for kommunene, men oppfattes av kommunene selv og dets innbyggere som et sentralt satsingsområde²². Dette tilsier uansett at næringsutvikling har blitt ansett som en viktig oppgave som gagnar allmenheten gjennom økonomisk vekst og arbeidsplasser.

Selskapet virksomhet omfatter ifølge vedtektene blant annet utleie av lokaler, samt salg og utleie av maskiner og utstyr til næringsformål. Dette er tjenester som i utgangspunktet kan tenkes vil være i direkte konkurranse med andre private aktører. En gjennomgang av selskapets regnskap viser at utleie av lokaler utgjorde

²⁰ URL: www.proff.no

²¹ Vedtekter for Joma Næringspark AS, vedtatt på ekstraordinær generalforsamling 10.12.1998

²² URL: <https://distriktsenteret.no/blogg/ledere-i-naeringslivet-forventer-mer-av-kommunal-sektor/>

henholdsvis ca. 4 prosent og 8 prosent av den totale inntekten i 2015 og 2016, mens det ikke var bokført inntekter på grunnlag av utleie eller salg av maskiner i denne perioden. Selskapet har hatt noe inntekt på grunnlag av prosjektledelse, men majoriteten av inntektene stammer fra ulike offentlige tilskudd, som i 2015 og 2016 har ligget henholdsvis på ca. 68 prosent og 60 prosent av den totale inntekten. Dette tilsier at selskapet primært har drevet med finansforvaltning og prosjektledelse opp mot næringsaktører i kommunen og ikke salg og utleie. At selskapet har mottatt godt over halvparten av sine inntekter i form av ulike offentlige tilskudd er en direkte motsetning til private aktører, som ikke har denne konkurransefordelen i markedet.

På bakgrunn av intervjuer hvor tidligere og nåværende ledelse i selskapet, samt ordfører i kommunen deltok, gis det inntrykk av et tett samarbeid mellom selskapet og kommunen. Blant annet er det gitt informasjon om at selskapet har utarbeidet strategier i tett samarbeid med kommunen i løpet av de tre siste årene, dette på bakgrunn samarbeidsavtaler partene mellom. Samarbeidsavtalen i perioden 2016-2020 uttaler også at næringskonsulent i Røyrvik kommune inngår i teamet for næringsutvikling sammen med Joma Næringspark AS. Næringskonsulenten i Røyrvik kommune er med dette å anse stilt til disposisjon for selskapet²³. Videre er det pekt på en praksis hvor tre av fire medlemmer av styret er valgt inn av kommunen. Disse forholdene trekker i retning av at kommunen er med på å legge premissene for driften i selskapet, og vil også på denne måten ha påvirkningskraft på driften av virksomheten.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i en sak fra 2016 drøftet virkeområdet for offentlighetsloven vedrørende Trondheim Kino AS. Her ble det fra Trondheim Kino sin side argumentert for at Trondheim Kino AS i Trondheim sentrum og Trondheim Kino AS sin avdeling Kimen i Stjørdal var i direkte konkurranse med Verdal kino. Verdal kino ligger henholdsvis 6 og 9 mil fra Stjørdal og Trondheim. Her uttalte fylkesmannen at det var tvilsomt at Verdal kino er et reelt alternativ til det publikummet som Trondheim Kino AS favner. Dette med tanke på hvor hoveddelen av publikum hovedsakelig er bosatt²⁴. Sammenligner vi faktum med Joma Næringspark vil det kunne være nærliggende å tenke at Joma Næringspark har sitt primære marked i Røyrvik og ikke vil være i konkurranse med næringsutvikling i Namsskogan og Grong henholdsvis 4 og 9 mil fra Røyrvik sentrum. Vedtektene er også klare på at Joma Næringspark for sin del vil tilby sine tjenester til næringsvirksomhet i Røyrvik kommune. Vi har også foretatt et søk i bransjeregisteret i Bisnode og kan ikke se at det foreligger reelle konkurrenter til Joma Næringsutvikling innenfor hovedmarkedet i Røyrvik. Dette er også anført av parten selv. Momentet taler derfor at Joma Næringspark ikke er i direkte konkurranse med private aktører.

²³ Styrets årsberetning for 2016, se avsnitt 2, s.1.

²⁴ Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, sak 2016/4425-326.1. Trondheim Kino AS.

At selskapsformen aksjeselskap er valgt kan i og med at ansvaret på denne måten er begrenset, tale for at man står ovenfor en konkurransesituasjon. I motsatt retning taler det at selskapet gjennom vedtektene har begrenset sin virksomhet til ikke å drive med økonomisk fortjeneste eller å dele ut utbytte. Også i Sivilombudsmannens avgjørelse vedrørende Karmsund Havnevesen IKS er det antydning at selvkostprinsippet er en motsetning til drift i direkte konkurranse. At vedtektene nevner at virksomheten allikevel har til hensikt å overleve på lang sikt vil ikke i seg selv være nok til å etablere en konkurransesituasjon. Momentene taler ut fra dette sterkt mot at selskapet konkurrerer på like vilkår som øvrige aktører.

Konklusjon

Etter en avveining av de ulike momentene som her er påpekt har revisor kommet frem til Joma Næringspark AS er å betrakte som omfattet av virkeområdet for offentlighetsloven. Særlig er det lagt vekt på formålet i vedtektene som i stor grad ikke legger opp til en konkurransesituasjon, samt de offentlige tilskudd som utgjør majoriteten av selskapets inntekter.

3.1.2 Joma Eiendom

Når det gjelder Joma Eiendom AS er Røyrvik kommune ikke direkte eier av selskapet, men indirekte gjennom å være eier av Joma Næringspark AS. Joma Næringspark er største eier av Joma Eiendom AS med en andel i selskapet på 67,27 prosent, i tillegg til Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Holding AS (NTE) med 32,73 prosent. Totalt er selskapet oppført med 550 aksjer hvorav 370 for Joma Næringspark AS og 180 aksjer for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Holding AS. Dersom vi legger til grunn at Røyrvik kommune har en andel på 84,58 prosent av Joma Næringspark AS tilsier dette at Røyrvik kommune har et indirekte eierskap til ca. 313 av aksjene i Joma Eiendom. Av vedtektene for selskapet fremgår det ingen spesielle bestemmelser knyttet til stemmegivning og vi faller også her da tilbake til de alminnelige bestemmelsene om at hver aksje gir én stemme. Dette tilsier dermed at Røyrvik kommune har en eierandel som tilsier at man indirekte sitter med mer enn halvparten av stemmene i generalforsamlingen. Utgangspunktet er dermed at selskapet anses å være omfattet av virkeområdet for offentlighetsloven, dette ut fra at ikke bare «*direkte*» stemmerett, men «*indirekte*» stemmerett er eksplisitt nevnt i bestemmelsen. Også her må det foretas en vurdering av hvorvidt unntaket i § 2 andre ledd kommer til anvendelse.

Av vedtektene²⁵ § 3 for Joma Eiendom AS er det sagt følgende om selskapets formål:

²⁵ Revisor har kun blitt forelagt vedtekter for Joma Eiendom AS vedtatt den 20.02.14. Det er imidlertid foretatt en emisjon i 2015 hvor antallet aksjer er hevet fra 350 til 550, noe som skal fremgå av vedtektene. Det er for revisor usikkert hvorvidt det foreligger oppdaterte vedtekter i forbindelse med dette, eller hvorvidt det er gjort andre endringer i vedtektene.

Selskapet formål er å levere tjenester innen utleie av næringslokaler og andre tjenester/produkter som faller naturlig sammen med dette, herunder å delta i andre selskaper med lignende virksomhet

Et søk i bransjeregisteret viser at det foreligger reelle konkurrenter til Joma Eiendom AS i Røyrvik kommune. I følge Brønnøysundregistrene er selskapet Dergaveien 15 Eiendom AS registrert med formål om å; «Direkte og/eller indirekte å anskaffe, eie, drive, leie ut og selge fast eiendom og alt som er beslektet eller står i forbindelse med slik virksomhet». Også Limingen Eiendom AS kan sies å ha tilsvarende formål ved; «Utbygging og drift av fast eiendom, samt virksomhet som står i forbindelse med dette, dessuten erverv av aksjer eller andeler i andre eiendommer eller selskaper». Til tross for at parten selv uttaler at det ikke foreligger reell konkurranse, er revisors oppfatning at denne muligheten ikke kan utelukkes. Til dette kan det også tilføyes at utleievirksomhet ikke kan være å anse som en utpreget offentlig oppgave til gunst for innbyggerne i kommunen.

Ut fra vedtektene er det til forskjell fra Joma Næringspark AS ikke satt begrensninger i forhold til fortjeneste, noe som taler for at selskapet i utgangspunktet kan konkurrere på like vilkår med private. Dette kan også ses i sammenheng med selskapsformen som er valgt og det begrensede ansvaret som følger med.

Et moment som taler for at kommunen har påvirkningskraft overfor selskapet vil være at det er samme styresammensetning både for Joma Næringspark AS og Joma Eiendom AS. Ut fra dette kan det ikke utelukkes at selskapet vil kunne dra med seg prioriteringer basert på vurderinger foretatt av Joma Næringspark AS som igjen er et selskap tett knyttet opp til kommunen.

Vår gjennomgang av regnskapet til selskapet viser at selskapet har hatt annen driftsinntekt i 2014, 2015 og 2016 på henholdsvis kr 233 000, kr 385 000 og kr 683 000. Ut fra styrets behandling av driftsbudsjett for 2016 sak 07/16 er dette leieinntekter. Ut fra at også Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Røyrvik kommune leier lokaler fra Joma Eiendom AS ut fra lignende prissetting som øvrige leietagere, vil ikke dette være å betrakte som et element av offentlig støtte. Det foreligger dermed ikke offentlig støtte når det gjelder selskapets driftsinntekter.

Konklusjon

Revisor har på bakgrunn av forelagt dokumentasjon under tvil kommet frem til at selskapet ikke blir å anse som omfattet av virkeområdet for offentlighetsloven. I vurderingen er det lagt vekt på at selskapet i stor grad fremstår å konkurrere på lik linje med øvrige tilbydere av næringslokaler.

3.2 Juridisk vurdering av selskapenes forhold til Lov om offentlige anskaffelser

3.2.1 Joma Næringspark

Innkjøpsprosessen for alle etater og organer i staten, fylkeskommunene og kommunene blir regulert av lov om offentlige anskaffelser av 17.06.2016 (anskaffelsesloven) og forskrift om offentlige anskaffelser av 12.08.2016 nr. 974 (anskaffelsesforskriften).

Anskaffelsesforskriften omfatter også offentligrettslige organer, jf. § 1-2. Følgende står i § 1-2 (2):

Et offentligrettslig organ er et organ som

- a) Er opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter,*
- b) Er et selvstendig rettssubjekt og*
- c) Har tilknytning til det offentlige ved at*
 - 1. organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer,*
 - 2. organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller*
 - 3. organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer.*

Formålet med reglene er at organer som ikke er utsatt for den samme økonomiske risikoen som private virksomheter, og dermed lettere kan ta andre hensyn ved anskaffelser enn de rent forretningsmessige, skal omfattes av regelverket.

Organ som er opprettet for å tjene allmennhetens behov

Når det gjelder vilkåret om at organet må være opprettet for å tjene allmennhetens behov er kjerneområdet oppgaver som er ansett å være en samfunnsoppgave å utføre og som det offentlige generelt ønsker å bevare innflytelsen over. Ifølge KOFA-sak 2008/8 skal «allmennhetens behov» tolkes vidt og det skal lite til for å falle under vilkåret. EU-domstolen har også en praksis som viser at det skal lite til for at en virksomhet kan sies å tjene «allmennhetens behov» og det er tilstrekkelig at aktiviteten har direkte eller indirekte virkninger som kan være til allmennhetens interesser. Det er påpekt at etablering av virksomheter i en kommune som regel har gunstige følgevirkninger i form av arbeidsplasser, høyere skatteinntekter og forbedringer av tilbud og etterspørsel av varer og tjenester, jf. dom i EU-domstolen om Direktiv 92/50/EØS, sak C-18/01 premiss 44-45.

Formålet med vilkåret er at virksomheter som ivaretar behov som det offentlige normalt ivaretar, skal omfattes av anskaffelsesregelverket.

Joma Næringspark AS sitt formål fremgår av vedtektenes § 3 og er referert i kapittel 3.1.2. Det fremstår som klart at formålet til Joma Næringspark AS er å tjene allmennhetens behov.

Industriell eller forretningsmessig karakter

Det er et vilkår at organet *«ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter»*. Det fremgår av Gyldendal rettsdata sine lovkommentarer til Lov om offentlige anskaffelser at det avgjørende spørsmålet må være om organet er av industriell eller forretningsmessig karakter. Det må undersøkes i hvilken grad organet opererer på kommersielle vilkår når det utøver sin virksomhet.

Ved vurderingen er det flere momenter som er relevante. Det skal ses på følgende:

- Har organet konkurranse på markedet
- Har organet til hovedformål å skape inntjening
- Om organet selv bærer risikoene som er forbundet med virksomheten
- Om organet finansieres av det offentlige

Dersom virksomheten er utsatt for sterk konkurranse fra andre virksomheter, taler dette for at virksomheten ikke skal omfattes av anskaffelsesregelverket. Joma Næringspark AS har ikke konkurranse på markedet, det er ikke andre i Røyrvik kommune som tilbyr samme tjeneste.

Videre fremgår det av vedtektene § 3 at *«Selskapet tar ikke sikte på å drive med fortjeneste eller å dele ut utbytte. Økonomisk resultat må imidlertid gi selskapet mulighet for overlevelse på lang sikt.»*

Når det gjelder momentet om organet selv bærer risikoene som er forbundet med virksomheten, gir organisasjonsformen aksjeselskap en indikasjon på at selskapet selv bærer risikoen. Ordfører i Røyrvik kommune bekrefter også overfor revisor at tap ikke vil bli dekket av kommunen og at kommunen heller ikke ville gått inn og sikret fortsatt drift ved økonomiske vanskeligheter.

Joma Næringspark AS ble i 2015 finansiert med ca. 68 prosent av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige myndigheter. I 2016 ble virksomheten finansiert med ca. 58 prosent.

Det fremgår etter dette at Joma Næringspark AS ikke har en forretningsmessig karakter.

Selvstendig rettssubjekt

For å være omfattet av anskaffelsesforskriften må organet være et selvstendig rettssubjekt. Et aksjeselskap vil alltid være et selvstendig rettssubjekt, og det er derfor ikke tvil om at Joma Næringspark AS oppfyller dette vilkåret.

Finansiert av det offentlige, underlagt offentlig kontroll eller ledelsen er oppnevnt av offentlige organ

Organet må ha en tilknytning til det offentlige. Det er tre alternative vilkår for hvordan denne tilknytningen må være oppfylt:

1. organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
2. organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller
3. organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer.

Felles for disse alternative vilkårene er at det foreligger en tilknytning mellom organet og den kontrollerende offentlige virksomheten som gir en påvirkningsmulighet for det offentlige organet. EU-domstolens praksis innebærer at den offentlige finansieringen må utgjøre mer enn halvparten av organets inntekter.

I dette tilfellet er det første og tredje alternativ som er relevant.

Joma Næringspark AS eies av Røyrvik kommune med 84,58 prosent.

Joma Næringspark AS ble i 2015 finansiert med ca. 68 prosent av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige myndigheter. I 2016 ble virksomheten finansiert med ca. 58 prosent.

Når det gjelder det tredje alternativet er det praksis at tre av fire medlemmer av styret velges av kommunen. I tillegg har Røyrvik 3383 av 4000 aksjer. Etter aksjeloven § 5-3 gir hver aksje én stemme. Røyrvik kommune har derfor 3383 stemmer, og klart stemmeflertall i generalforsamlingen.

Momentene taler for at Joma Næringspark AS har en tilknytning til det offentlige etter både første og tredje alternativ.

Etter anskaffelsesforskriften § 3-1 gjelder ikke anskaffelsesloven og anskaffelsesforskriften ved utvidet egenregi. Egenregi omhandler situasjoner hvor en offentlig oppdragsgiver selv (innenfor samme rettssubjekt) utfører tjenester eller arbeid til eget

bruk²⁶, eksempelvis heleide datterselskap som utfører tjenester. Et av vilkårene for utvidet egenregi er at det ikke er direkte private eierandeler i virksomheten.

Joma Næringspark AS har tre private eiere i tillegg til Røyrvik kommune. Virksomheten faller derfor ikke under utvidet egenregi.

Konklusjon

Revisor har foretatt en kort vurdering av om Joma Næringspark AS er underlagt anskaffelsesregelverket. Momentene taler for at virksomheten må følge anskaffelsesforskriften.

3.2.2 Joma Eiendom AS

Innkjøpsprosessen for alle etater og organer i staten, fylkeskommunene og kommunene blir regulert av lov om offentlige anskaffelser av 17.06.2016 (anskaffelsesloven) og forskrift om offentlige anskaffelser av 12.08.2016 nr. 974 (anskaffelsesforskriften).

Anskaffelsesforskriften omfatter også offentligrettslige organer, jf § 1-2. Følgende står i § 1-2 (2):

Et offentligrettslig organ er et organ som

- a) Er opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter,*
- b) Er et selvstendig rettssubjekt og*
- c) Har tilknytning til det offentlige ved at*
 - 1. organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer,*
 - 2. organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller*
 - 3. organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer.*

Formålet med reglene er at organer som ikke er utsatt for den samme økonomiske risikoen som private virksomheter, og dermed lettere kan ta andre hensyn ved anskaffelser enn de rent forretningsmessige, skal omfattes av regelverket.

Organ som er opprettet for å tjene allmennhetens behov

²⁶ Visma blogg 01.10.2015, hentet fra <https://www.visma.no/blogg/egenregi/>

Når det gjelder vilkåret om at organet må være opprettet for å tjene allmennhetens behov, er kjerneområdet oppgaver som er ansett å være en samfunnsoppgave å utføre og som det offentlige generelt ønsker å bevare innflytelsen over. Ifølge KOFA-sak 2008/8 skal «allmennhetens behov» tolkes vidt og det skal lite til for å falle under vilkåret. EU-domstolen har også en praksis som viser at det skal lite til for at en virksomhet kan sies å tjene «allmennhetens behov» og det er tilstrekkelig at aktiviteten har direkte eller indirekte virkninger som kan være til allmennhetens interesser. Det er påpekt at etablering av virksomheter i en kommune som regel har gunstig følgevirkinger i form av arbeidsplasser, høyere skatteinntekter og forbedringer av tilbud og etterspørsel av varer og tjenester, jf. dom i EU-domstolen om Direktiv 92/50/EØS, sak C-18/01 premiss 44-45.

Formålet med vilkåret er at virksomheter som ivaretar behov som det offentlige normalt ivaretar, skal omfattes av anskaffelsesregelverket.

Joma Eiendom AS sitt formål fremgår av vedtektene § 3:

Selskapets formål er å levere tjenester innen utleie av næringslokaler og andre tjenester/produkter som naturlig faller sammen med dette, herunder å delta i andre selskaper med lignende virksomhet.

Utleie av næringslokaler er normalt ikke ansett for å være en samfunnsoppgave. Det kan imidlertid tenkes det indirekte kan være til allmennhetens interesse. Utleie av næringslokaler vil kunne bidra til økt næring i kommunen, og således vil det kunne tjene allmennhetens behov.

Industriell eller forretningsmessig karakter

Det er et vilkår at organet «ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter». Det fremgår av Gyldendal rettsdata sine lovkommentarer til Lov om offentlige anskaffelser at det avgjørende spørsmålet må være om organet er av industriell eller forretningsmessig karakter. Det må undersøkes i hvilken grad organet opererer på kommersielle vilkår når det utøver sin virksomhet.

Ved vurderingen er flere momenter som er relevante. Det skal ses på følgende:

- Har organet konkurranse på markedet
- Har organet til hovedformål å skape inntjening
- Om organet selv bærer risikoene som er forbundet med virksomheten
- Om organet finansieres av det offentlige

Dersom virksomheten er utsatt for sterk konkurranse fra andre virksomheter, taler dette for at virksomheten ikke skal omfattes av anskaffelsesregelverket.

Et søk i bransjeregisteret viser at det foreligger reelle konkurrenter til Joma Eiendom AS i Røyrvik kommune. I følge Brønnøysundregistrene er selskapet Dergaveien 15 Eiendom AS registrert med formål om å; «Direkte og/eller indirekte å anskaffe, eie, drive, leie ut og selge fast eiendom og alt som er beslektet eller står i forbindelse med slik virksomhet». Også Limingen Eiendom AS kan sies å ha tilsvarende formål ved;

«Utbygging og drift av fast eiendom, samt virksomhet som står i forbindelse med dette, dessuten erverv av aksjer eller andeler i andre eiendommer eller selskaper». Til tross for at parten selv uttaler at det ikke foreligger reell konkurranse, er revisors oppfatning at denne muligheten ikke kan utelukkes. Til dette kan det også tilføyes at utleievirksomhet ikke kan være å anse som en utpreget offentlig oppgave til gunst for innbyggerne i kommunen.

Formålsbestemmelsen i vedtektene gir ikke noen veiledning i om hovedformålet er å skape inntjening, men det er ikke satt begrensninger når det gjelder fortjeneste slik som for Joma Næringspark AS. Normalt sett vil en utleievirksomhet ha inntjening som hovedformål.

Når det gjelder momentet om organet selv bærer risikoene som er forbundet med virksomheten, gir organisasjonsformen aksjeselskap en indikasjon på at selskapet selv bærer risikoen.

Revisor har ikke vurdert hvordan virksomheten var finansiert ved oppstart. Vår gjennomgang av regnskapet til selskapet viser at selskapet har hatt «annen driftsinntekt» i 2014, 2015 og 2016 på henholdsvis kr 233 000, kr 385 000 og kr 683 000,- kroner. Ut fra styrets behandling av driftsbudsjett for 2016 sak 07/16 er dette leieinntekter. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Røyrvik kommune leier lokaler fra Joma Eiendom AS ut fra lignende prissetting som øvrige leietagere. Lieforholdet vil ikke derfor ikke være å betrakte som et element av offentlig støtte. Revisor kan ikke se at det foreligger offentlig støtte når det gjelder selskapet driftsinntekter.

Konklusjon

En kort vurdering av Joma Eiendom AS taler for at virksomheten har en forretningsmessig karakter og er dermed ikke omfattet av anskaffelsesregelverket.

4. JOMA NÆRINGS-PARK AS

4.1 Selskapsstruktur og roller

Joma Næringspark AS (JNP) sin selskapsstruktur og oversikt over hvem som har og har hatt ulike roller i selskapet er gjengitt i tabell 4-1. Opplysningene er hentet fra Brønnøysundregistrene, stiftelsesdokument, vedtekter, styreprotokoller og general-forsamlingsprotokoller.

Tabell 4-1: Selskapsstruktur og roller i Joma Næringspark AS

Joma Næringspark AS	
Stiftelsesdato	23.12.1996
Aksjekapital ved stiftelse	Kr 50 000
Aksjekapital i dag	Kr 2 millioner
Eiere	<ul style="list-style-type: none"> • Røyrvik kommune (84,6 %) • Klubb 11 NAF avd. 23 (14,85 %) • Mikkelsen Transport AS (0,5 %) • Finn Bakken (0,05 %)
Styreleder	Bjørn Asp (06.01.2016 -) Tidligere styreledere: Bjørnar Skjevik (16.10.2013 - 06.01.2016) Jørund Øvereng (12.10.2004 – 16.10.2013) Einar Johan Berg (23.12.96 - 12.10. 2004)
Styremedlemmer	Arve Haugen (fra 2001 -) Bodil Haukø (06.12.2017 -) (varaordfører) Gunnbjørn Jarle Heggstad (fra 2009 -) (representant for Klubb 11 NAF avd. 23/ Stiftelsen Røyrvik Næringsutvikling) Tidligere styremedlemmer: Liv S. Tømmermo-Reitan (fra 2013) (varaordfører) Bjørn Asp (16.10.2013 – 06.01.2016) Morten Magnar Namsvatn (26.05.2009 - 16.10.2013) (ordfører) Einar Johan Berg (1997 – 26.05.2009) Tanja Staldvik Wallervand (12.10.2014 – 03.04. 2009) Frank Svestad (03.02.2004 – 12.10. 2004) Jørgen Tømmerås (03.02.2004-16.10.2013)
Daglig leder	Jan Olav Smalås (02.10.2017- Odd Mikkelsen (01.07.1998 - 02.10.2017)
Formål	Selskapets formål er å eie, tilrettelegge og leie ut grunnarealer og lokaler, kjøpe, selge og leie ut maskiner og utstyr til næringsformål, samt delta i utviklingen av lønnsom næringsvirksomhet i Røyrvik kommune med spesielt ansvar for utviklingen av Joma industriområde. Dessuten skal selskapet kunne delta i andre selskaper med lignende formål. Selskapets formål er å bidra til næringsutvikling i Røyrvik kommune, og dermed varige arbeidsplasser i kommunen. Selskapet tar ikke sikte på å drive med fortjeneste eller å dele ut utbytte. Økonomisk resultat må imidlertid gi selskapet mulighet for overlevelse på lang sikt.

Klubb 11 NAF avd. 23 står registrert som eier i Brønnøysundregistrene. Røyrvik Næringsutvikling ble ifølge dokumentasjon stiftet 25.11.1998. I erklæringen fra etableringen av stiftelsen går det fram at stifteren er Klubb 11 av Norsk Arbeidsmandsforbund, Avd. 23 Nord-Trøndelag. Stifteren overdrar aksjene i JNP som en ugjenkallelig gavedisposisjon og stilles til rådighet for det formålet stiftelsen skal tjene. Stiftelsens navn er Stiftelsen Røyrvik Næringsutvikling og eier 595 aksjer i JNP. Stiftelsens formål er å bidra til utvikling av ny næringsvirksomhet i Røyrvik, aktualisert ved nedleggelsen av gruvevirksomheten på stedet. Revisor ønsker å påpeke at rettmessig eier av aksjene burde vært registrert i Brønnøysundregistrene.

4.1.1 Etablering av Joma Næringspark AS

Joma Næringspark AS ble stiftet 23.12.1996. Bakgrunnen for opprettelsen av JNP finnes i protokoll fra kommunestyret 31.10.1996, hvor kommunestyret vedtok at JNP skulle videreføre arbeidet med å få på plass nødvendige investorer i Joma Invest. Joma Invest var på det tidspunktet et planlagt selskap og i styremøtet i JNP 30.12.1996 ble det behandlet en plan for stiftingen av Joma Invest. Denne planen ble det jobbet med utover våren 1997 samtidig med forhandlinger med Norsulfid AS om overdragelse av Grong Gruber sitt anlegg i Joma. Avtalen mellom Norsulfid og JNP AS ble signert 30.05.1997 og ble tiltrådt av kommunen ved ordfører.

Styret i JNP vedtok 18.06.1997 å slå sammen JNP og Joma Invest (som ikke var stiftet), gjennom en endring av vedtektene i JNP. Arbeidet med å utvide kapitalbasen for JNP fortsatte gjennom å invitere med andre aksjonærer, og på styremøtet 8.01.1998 var det fire nye aksjonærer som hadde tegnet seg for til sammen kr 95 000.

Styret bestemte 24.03.1998 at jobben som daglig leder skulle lyses ut og Odd Mikkelsen ble ansatt som daglig leder i det påfølgende styremøtet 27.-28.04.1998. I dette møtet kom også tema om beskatning av midlene i Norsulfid-avtalen opp og en sak hvor eierne ble oppfordret til å utpeke/velge valgkomite som skulle lage innstilling til generalforsamling i JNP. Potensiell beskatning av midlene førte til vedtektsendring i ekstraordinær generalforsamling 12.06.1998 ved en omformulering av formålet:

Selskapets formål er å eie, tilrettelegge og leie ut grunnarealer og lokaler, kjøpe, selge og leie ut maskiner og utstyr til næringsformål i Røyrvik kommune, samt delta i utviklingen av lønnsom næringsvirksomhet i Joma industriområde.

Dessuten skal selskapet kunne delta i andre selskaper med lignende formål.

Selskapets formål er å fremme industrireisning i Røyrvik kommune, og dermed varige arbeidsplasser i kommunen. Selskapet tar ikke sikte på å drive med fortjeneste eller å dele ut utbytte. Økonomisk resultat må imidlertid gi selskapet mulighet for overlevelse på lang sikt.

Nye vedtekter vedtas på ekstraordinær generalforsamling 10.12.1998. Samtidig utvides aksjekapitalen til to millioner kroner. Vedtektsendringen omfatter også noen endringer i formuleringen av formålet til slik det er i dag, og er gjengitt i tabell 4-1.

4.1.2 Avtalen med Norsulfid

Avtalen med Norsulfid finnes i vedlegg 3. Gjennom avtalen med Norsulfid fikk JNP en startkapital, som revisor antar endte opp med å bli kr 10 millioner. Avtalen legger føringer for de midlene som JNP fikk. Hensikten med avtalen beskrives slik:

Hensikten med denne avtalen er innen en bedriftsøkonomisk forsvarlig ramme å overdra deler av anlegget (jfr. pkt 2) og utstyret (jfr. pkt 6) samt gi økonomisk støtte til lokalsamfunnet, representert ved Joma Næringspark og Joma Invest, som skal gi mulighet til å etablere varige arbeidsplasser i kommunen til erstatning for arbeidsplasser som faller bort ved Grong Grubers driftsopphør. Dette gjøres ved å overdra anlegg og utstyr til Joma Næringspark som kan danne grunnlag for ny virksomhet. Anlegg og utstyr overdras vederlagsfritt.

I tillegg gis det følgende tilskudd:

- Tilskudd til fremtidige rivningsarbeider og miljøtiltak mv. kr 3,1 millioner. Videre er det presisert at disse midlene bare skal benyttes til de formål om er beskrevet i punkt 3.2, 3.3 og 3.4 i avtalen (sikre, rive, fjerne og miljøtiltak).
- Kontantbeløp på kr 2,4 millioner som trer i stedet for annet utstyr som JNP ikke overdrar.
- Bidrag til Joma Invest på kr 1 million til egenkapitalfond. Dette bidraget kan økes til maksimalt kr 3 millioner hvis det fra andre kilder skaffes et beløp som overstiger kr 1 million – så vil Grong Gruber matche dette ved å skyte inn tilsvarende beløp. Det er knyttet ufravikelige betingelser til dette beløpet i avtalens punkt 8.1.
- Bidrag til daglig leder med kr 1,5 million til dekking av kostnader til daglig leder for JNP/ Joma Invest.

4.1.3 Forholdet mellom Røyrvik kommune og JNP ut over eierskapet

Røyrvik kommune har et samarbeid med JNP ut over at de er eiere i selskapet. I 2009 ble det utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Røyrvik kommune og JNP om etablering av en «mini»-næringshage.

Samarbeidsavtale «mini»-næringshage 2009

Bakgrunnen for samarbeidsavtalen var de store utfordringene med å opprettholde eksisterende næringsliv og etablere nye og stabile arbeidsplasser i kommunen. Det var nødvendig at de ressursene som jobbet med næringsutvikling i Røyrvik kommune og JNP ble samordnet best mulig og at det ble gjort målrettede prioriteringer av innsatsområder. Videre heter det at Røyrvik kommunestyre og JNP har vedtatt at det opprettes en «mini»-næringshage der en samlokaliserer personressursene som jobber innenfor næringsutviklingsarbeidet i kommunen og næringsparken.

Det går fram av denne samarbeidsavtalen at kommunen og JNP fram til 2009 hadde hver sin strategiske næringsplan, men at næringsparken nå skulle lage felles strategisk næringsplan som legges fram for styret i JNP og må vedtas av

kommunestyret i Røyrvik kommune før den er gjeldende. Videre heter det at dette forutsetter en tett dialog mellom styret i JNP og formannskapet i kommunen i den forberedende prosessen.

I tillegg til den strategiske næringsplanen utarbeider næringsparken årlige handlingsplaner som legges fram på generalforsamlingen for det kommende året. I generalforsamlingsprotokollene for 2015-2017 er ikke handlingsplanene lagt fram for generalforsamlingen.

Videre framgår det av samarbeidsavtalen at JNP beslutter saker om tildelinger fra kommunens næringsfond basert på årlige tildelinger til næringsutvikling fra kommunen. Her henvises det til vedtektene for næringsutviklingsfondet som er vedtatt i kommunestyret 25.10.2010. Samarbeidsavtalen omtaler også at rådmannen gis fullmakt til å videredelegere ansvar for utarbeidelse, fordeling, behandling, disponering og oppfølging av budsjett på definerte ansvar til daglig leder i Næringshagen/JNP. Dette går fram av delegasjonsreglementet fra 2015 punkt 2.10.3.

Samarbeidsavtalen regulerer også at ansatte som i dag er ansatt i Røyrvik kommune fortsatt vil ha kommunen som arbeidsgiver, men vil i det daglige arbeidet være underlagt daglig leder i næringsparken. Daglig leder i næringsparken vil fortsatt ha selskapet som sin arbeidsgiver.

Daglig leder i JNP rapporterer ifølge samarbeidsavtalen jevnlig til styret i JNP og minimum halvårlig til formannskapet i Røyrvik kommune.

Næringskonsulenten

Næringskonsulenten har kontorer i JPN sine lokaler. Næringskonsulenten er klar på at rådmannen er vedkommende sin overordnede, mens rådmannen på sin side opplever at næringskonsulenten er faglig underlagt daglig leder i JNP. Rådmannen forteller at næringskonsulenten også har oppgaver i kommunen. Næringskonsulenten er saksbehandler for næringsutviklingsfondet, og lager saksfremlegg for beslutninger om tildeling. Dette gjorde han både da Joma Næringspark forvaltet fondet, og nå under formannskapet's ansvar. Næringskonsulenten er jevnlig tilstede i formannskapet.

Næringsutviklingsfondet

Styret i Joma Næringspark AS ble fondsforvalter for næringsutviklingsfondet i 2010. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennomførte etter spørsmål fra rådmannen i Røyrvik kommune et tilsyn på forvaltningen av næringsfondet i 2016. Resultatet av tilsynet var at kommunen ikke hadde mulighet til å delegere beslutningen om tildeling av midler fra næringsfondet til aksjeselskap, kun til kommunale organ. Dersom kommunestyret ikke ville ha myndigheten, må det legges til et annet politisk valgt organ²⁷. Fra 2016 er det formannskapet i kommunen som beslutter tildeling av midler

²⁷ Brev fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, 03.02.2016

fra næringsutviklingsfondet, og det er rådmannens innstilling som legges fram for formannskapet. Vedtektene for fondet er de samme under formannskapet, som da det var under styret i næringsparken. Ifølge næringskonsulenten skal vedtektene nå revideres.

Strategisk næringsplan og årlige handlingsplaner

I samarbeidsavtalen mellom JNP og Røyrvik kommune 2016-2020 (Strategisk næringsplan) beskrives hovedtrekkene i hva som skal være grunnlaget for tjenestekjøp fra kommunen. I næringsparkens handlingsplan for 2016 er dette konkretisert gjennom prioriterte prosjekter. Samarbeidsavtalen fastsetter også at kommunestyret årlig skal behandle handlingsplan. Revisor har ikke funnet politisk behandling av handlingsplan i 2017.

Røyrvik kommune kjøper årlig tjenester fra JNP. Dette har i flere år vært en fast sum på kr 200 000 som delvis har vært egen post i kommunebudsjettet eller innbakt i den årlige avsetningen av frie midler til næringsutvikling. Tjenestene eller arbeidet som har inngått i dette har i stor grad dreid seg om utviklingen av næringslivet i Røyrvik gjennom tilrettelegging, prosjektledelse, pådriverrolle, utarbeidelse av handlingsplaner og generell bistand til næringsaktører i Røyrvik. Det framgår av sak 18/16 i formannskapsmøtet 01.03.2016 at arbeidsoppgavene/tjenestene har vært konkretisert i de årlige handlingsplanene for næringsutviklingsarbeidet.

I saksframlegg til formannskapet fra 01.03.2016 om søknad fra Joma Næringspark AS, presenteres følgende:

Gjennom kjøp av tjenester fra næringsparken ligger det en betydelig mulighet for kommunen til å påvirke næringsarbeidet og innsatsområder da det legges til rette for at formannskapet har en bestillerrolle. I den prosessen er det mulig å konkretisere og prioritere de områder som formannskapet ønsker vektlagt i det påfølgende år.

Det fremgår av styreprotokoller i JNP at styret har savnet mer engasjement fra kommunens side, i form av et sterkere og tydeligere eierskap og deltakelse i utarbeiding av handlingsplaner (styresak 26/16, 29/16 og 36/16). Styreleder i JNP Asp fortalte at han og tidligere daglig leder Mikkelsen har opplevd at kommunen ikke har prioritert næringsarbeidet og overlatt alt til JNP, som på sin side har følt seg ensomme. Næringskonsulenten fortalte at det har skjedd endringer i hvordan man utarbeider handlingsplan. JNP og næringskonsulenten har alltid hatt handlingsplan, men man opplever at det har vært for lite fokus på hvorfor man har handlingsplan hos politikere og i administrasjonen. Næringskonsulenten opplever at kommunen nå er mer bevisst på å involvere seg.

I samarbeidsavtalen 2016-2020 er hovedmålet for perioden å ha fokus på aktiviteter som kan gi 520 innbyggere og 30 nye eller flere arbeidsplasser innen utgangen av 2020. Det skal utarbeides årlige handlingsplaner hos kommunen og næringsparken med resultat- og utviklingsfokus.

Det er satt krav til at JNP skal utføre følgende hvert år:

- Utarbeide årlig handlingsplan for næringsarbeidet, behandles i kommunestyret en gang i året²⁸
- Planlegge, gjennomføre og evaluere året som har gått
- Ha en aktiv pådriverrolle for å nå målene i «Fremtidsperspektiv 2023»
- Ha ansvaret for saksbehandling ved økonomisk støtte fra næringsfondet i henhold til fondsreglement
- Skal aktivt informere om næringsarbeidet underveis

Næringsparken har etter 2016 ikke ansvaret for saksbehandling ved økonomisk støtte fra næringsfondet.

4.2 Styrets rolle, saksbehandling og habilitet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har selskapet fulgt utvalgte lovers bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet?

I vedlegg 2 er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Styrets rolle, saksbehandling og habilitet vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Selskapet skal ha et styre som er valgt av generalforsamlingen og hvor det framgår hvem som er leder
- Det skal føres protokoll fra styrebehandlingen som angir tid og sted, deltakere, behandlingsmåten og styrets beslutninger, protokollen skal signeres av deltakerne og oppbevares i selskapets levetid
- Styremedlem eller daglig leder må ikke delta i behandling eller avgjørelser i saker hvis de er inhabile

4.2.1 Data

Revisor har gjennomgått generalforsamlingsprotokoller og styreprotokoller fra perioden 2015 til 2017 og et utvalg andre styreprotokoller ved hovedvekt på de første og siste årene. Siden oppstarten av JNP har det vært god kontinuitet i styret. Foruten representanten for Stiftelsen Røyrvik Næringsutvikling opplyser ordfører at de andre representantene er foreslått av kommunen. I styremøte 3/98, 27-28. april 1998 oppfordrer styret eierne til å utpeke/velge valgkomité som lager innstilling til

²⁸ Sist behandlet 20.03.2018, sak 14/18.

generalforsamlingen. I dag er varaordfører medlem av styret, men slik var det ikke i starten. Dette kan noen ganger skape inhabilitet, men dette ordnes ved at den som er inhabil ikke deltar i behandlingen av saken, eksempelvis varaordfører i formannskap/kommunestyre hvor saker angående næringsparken skal behandles. I protokollene fra de tre siste generalforsamlingene går valg av styre og styreleder klart fram. Valg av styre og valg av styreleder er egne saker i innkallingen til generalforsamlingen.

Innkallingen til generalforsamling har gått til styrets medlemmer, revisor og eierne. Innkallingen til Røyrvik kommune er stilet til Røyrvik kommune ved ordfører som eierrepresentant (jfr. 2.2.1). Rådmann opplyser at vedkommende ikke får innkalling til generalforsamlingen og at han som administrativ leder i kommunen er lite informert.

Styreinstruksen ble vedtatt i styremøte 6/99, 22.11.1999. Selskapet er ifølge aksjeloven ikke forpliktet til å ha styreinstruks. I følge styreleder ble styreinstruksen behandlet på styremøtet 08.02.2018 uten endringer. Styreinstruksen gir detaljerte rammer for styrets arbeid. Revisor har ikke vurdert om styret har fulgt styreinstruksen.

Styrets arbeid er dokumentert i protokoller fra styremøtene. Revisor har sett protokollene. De er nesten uten unntak signert av de som har deltatt i møtene. Revisor har sett nærmere på et utvalg av protokollene og de oppfyller formkravene som aksjeloven setter.

Styreleder Asp forteller at styremøtene i JNP er ryddige med innkallinger og protokoll. Det er også ryddighet rundt generalforsamlingene. Styreleder Asp har aldri opplevd noe annet enn ryddighet de årene han har vært med.

Styret i JNP behandlet i styremøtet 01.06.2015 sak 20/15 en emisjon i Sentrumshandel Røyrvik AS. Mikkelsen er daglig leder i JNP og til stede i styremøtet i kraft av denne funksjonen. Han er også styremedlem i Sentrumshandel Røyrvik. Det fram går ikke av styreprotokollen at habiliteten er vurdert og dermed ingen opplysninger om at Mikkelsen har fratrudd ved behandling av denne saken.

Styret i JNP vedtar i styremøtet 3.05.2016, sak 05/16 Emisjon i Sentrumshandel Røyrvik AS, å godkjenne at et midlertidig lån til Sentrumshandel Røyrvik AS på kr 200 000 gjøres om til egenkapital. Situasjonen i forhold til roller er den samme som i styremøtet 01.06.2015 og det er ikke gjort habilitetsvurderinger i denne saken.

I styremøtet 13.08.2016, sak 19/16 behandler styret i JNP salg av varelager fra Sentrumshandel Røyrvik AS til Røyrvik Auto AS. Røyrvik Auto AS eies av daglig leder i JNP. Det fremgår av protokollen at daglig leder JNP fratrudd behandlingen av saken som inhabil.

Tidligere daglig leder Mikkelsen i JNP møter i styret for JNP og legger fram saker for styret som han har utarbeidet i funksjon av å være daglig leder i JNP. Dette kan være saker om selskaper hvor JNP har eierandeler og hvor Mikkelsen har rollen som styremedlem eller daglig leder i det selskapet. Dette gjelder for eksempel sak 14/16,

20/16 og 39/17 om Børgefjell Skinn AS, sak 9/16 og 57/17 om Joma Eiendom AS hvor Mikkelsen er innleid daglig leder og sak 21/17 om Vaegkie AS hvor Mikkelsen er registrert som daglig leder og er styremedlem. Det gjelder i tillegg ulike orienteringsaker om de enkelte selskaper. I disse sakene står det ikke noe om at habilitet er vurdert.

Ifølge styreleder har næringsparken vært opptatt av å ha best mulig kontroll over investeringer i datterselskaper. Der næringsparken er største aksjonær har det vært naturlig at daglig leder representerer næringsparkens interesser. Utover dette har det, ifølge styreleder, vært viktig å få inn andre ressurspersoner med relevant kompetanse i styrene i de underliggende selskapene. Generalforsamling for de underliggende selskapene har vært styreleder eller daglig leder i JNP, eller at de samme personene har representert næringsparken der hvor det er andre eiere med.

Styreleder Asp opplyser om at orientering/diskusjon/oppfølging av datterselskaper har vært en fast post i alle styremøter i JNP. Revisor har sett eksempler på dette i sin gjennomgang av styreprotokoller. Revisor finner en sak i perioden 2015-2017 hvor gjennomgangen av engasjementene i andre selskaper har vært en egen sak. I tillegg har det vært saker om enkelte selskaper og noen ganger en gjennomgang av flere selskaper som orienteringssak.

4.2.2 Vurdering

Av generalforsamlingsprotokollene går det fram at selskapets styre og styreleder er valgt i tråd med bestemmelsene i aksjeloven.

Det er ført styreprotokoller fra styremøtene i JNP. Styreprotokollene oppfyller de formkravene aksjeloven setter. Styreprotokollene er nesten uten unntak signert av deltakerne i styremøtene.

Habilitet er ikke vurdert i de styreprotokoller revisor har gjennomgått, med unntak av sak 19/16. Revisor mener at det i større grad bør fremgå av styreprotokollene om habilitet har blitt vurdert i saker hvor dette kan tenkes å være nødvendig. Det er flere aspekter som spiller inn på habilitetsvurderingen.

Aksjeloven § 6-27,1 slår fast at et styremedlem ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Videre heter det i § 6-27,2 at et styremedlem eller daglig leder heller ikke må delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld. Knudtson (2015) sin artikkel om styremedlemmers habilitet diskuterer flere enkelttilfeller om habilitet, herunder situasjoner hvor styremedlem har eierskap, styreverv eller ledende stilling i annet selskap som styresaken berører. Styremedlemmet skal ivareta de respektive selskapenes interesser, og situasjonen kan føre til at styremedlemmet må tilside sette selskapsinteressen i et av selskapene. Artikkelen presenterer at dette ikke automatisk vil lede til inhabilitet, selv om det kan være konfliktinteresse mellom selskapene.

Dersom styremedlemmet er direkte engasjert i prosesser eller engasjert på en måte som gir vedkommende en fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse, vil det stille seg annerledes og det vil lettere kunne konstateres inhabilitet. Det skal imidlertid ikke mye til før styremedlemmet faktisk har en personlig fremtredende særinteresse i saken som behandles i styremøtet, hvor styremedlemmet da beveger seg i retning av inhabilitet.

Revisor har ikke vurdert habilitetsvurderinger i JNP opp mot forvaltningsloven, som har strengere habilitetsregler enn aksjeloven. Det kan tenkes at forvaltningsloven var gjeldende for Joma Næringspark i perioden 2010-2016 da styret i næringsparken var fondsforvalter. Revisor har ikke undersøkt dette nærmere.

Sak 20/15 er eksempelvis en sak hvor daglig leder JNP kan tenkes å være inhabil fordi han innehar styreverv i Sentrumshandel Røyrvik AS som man behandler emisjon for. Daglig leder JNP var også kontraktspart med Sentrumshandel Røyrvik AS, da hans selskap Røyrvik Auto AS kjøpte Sentrumshandel Røyrvik sitt varelager. Salget av varelager skjer dog over et år senere, og selges til daglig leder i JNP sitt selskap først etter at man har forsøkt å selge varelageret til to andre bedrifter. Salget av varelager behandles av styret i JNP, og i denne saken har daglig leder JNP fratrudd som inhabil. For revisor fremstår denne behandlingen som ryddig. Les mer om salg av varelager i kapittel 5 om Sentrumshandel Røyrvik AS.

4.2.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at selskapet har fulgt lovens bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet. Det er et forbedringspotensial i å dokumentere habilitetsvurderinger i større grad.

4.3 Forvaltning av selskapet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Er forvaltningen av selskapet i tråd med utvalgte lover og retningslinjer?

Det legges spesielt vekt på finansiering og økonomiske disposisjoner, herunder tilskudd og investeringer. I vedlegg 2 er revisjonskriterier som legges til grunn for å svar på denne problemstillingen utledet. I denne delen har revisor sett det som relevant å trekke inn to kriterier fra samarbeidsavtalen mellom JNP og kommunen for 2016-2020. Det ene kriteriet er at det skal utarbeides årlige handlingsplaner som skal behandles i kommunestyret og det andre er at JNP aktivt skal informere om næringsarbeidet underveis.

Forvaltningen av selskapet vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig
- Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske utvikling
- Selskapet skal utarbeide årlig handlingsplan for næringsarbeidet, som skal behandles i kommunestyret en gang i året
- Selskapet skal aktivt informere om næringsarbeidet

4.3.1 Data

Datagrunnlag for å vurdere forsvarlig organisering vil også hentes fra kapittel 4.1. Under er resultat- og balanseoppstillingen for perioden 2012-2016 gjengitt.

Tabell 4-2: Resultatregnskap for Joma Næringspark AS 2012-2016

RESULTAT	2016	2015	2014	2013	2012
-Salgsinntekt	225	859	36	802	763
-Annen driftsinntekt	721	1556	3127	276	1337
Totalinntekt	946	2415	3163	1078	2100
-Varekostnad	343	391	434	245	1041
-Lønnskostnad	1222	1200	943	1219	1102
-Avskrivinger	68	68	24	78	74
-Annen driftskostnad	3208	1048	822	1303	932
Driftskostnader	4841	2707	2223	2845	3149
Driftsresultat	-3895	-292	940	-1767	-1049
-Annen renteinntekt	40	26	142	132	60
-Annen finansinntekt	80	25	87	4425	1227
-Verdiendring omløpsmidler	0	0	0	152	319
-Nedskrivning finansielle anleggsmiddel	218	1222	0	909	0
-Annen finanskostnad/ rentekostnad	20	23	2	95	
Årsresultat	-4011	-1487	1167	2024	552

I 2016 har JNP et negativt driftsresultat på nesten kr 3,9 millioner. Joma Næringspark AS har tapsført betydelige beløp i 2016. Realiserte tap sammen med endringer i tapsavsetning er på over kr 2,5 millioner. Selskapene Børgefjell Skinn AS og Vaegkie AS utgjør den største andelen. I forbindelse med styrets behandling av årsregnskapet for 2017, 22.06.2017, sak 26/17 framgår det av protokollen at JNP bør redusere sin eksponering og deltakelse i risikoprojekter.

Tabell 4-3: Balanseoppstilling for Joma Næringspark AS 2012-2016

BALANSE	2016	2015	2014	2013	2012
Anleggsmidler	5150	5511	6578	4411	5402
-Markedsbaserte aksjer	347	292	292	342	192
-Fordringer	2239	5213	4568	1953	1720
-Bankinnskudd	72	295	1364	4369	1512
-Andre omløpsmidler	0	-1	-1	0	-1
Omløpsmidler	2658	5799	6223	6664	3473
Sum eiendeler	7808	11310	12801	11075	8875
-Leverandørgjeld	239	463	550	382	31
-Skyldig off. avg.	26	94	97	178	138
-Annen kortsiktig gjeld	1231	430	345	-127	87
Gjeld	1496	987	992	433	256
-Aksjekapital	2000	2000	2000	2000	2000
-Opptjent egenkapital	4311	8322	9809	8642	6619
Egenkapital	6311	10322	11809	10642	8619
Gjeld og egenkapital	7808	11310	12801	11075	8875

Inntekter og finansiering av virksomheten

Regnskapsrevisor har gjennomgått regnskapene for 2015 og 2016 for å undersøke nærmere hvordan virksomheten i næringsparken er finansiert. Inntektsposter er gjennomgått spesielt. I 2015 og 2016 er det mangelfull dokumentasjon på inntekter og periodiseringer. I tillegg framstår regnskapet som rotete og noe uoversiktlig, og det ser ut som JNP fungerer som bank for noen av selskapene som de har eierinteresser i. Revisor finner også at bilagsnummer ikke alltid stemmer. Inntektsføringer foretas i stor grad basert på innbetalinger til bank og mailer fra daglig leder. Revisor har sett nærmere på en overføring på kr 250 000 til Røyrvik Auto (bilag 321/16). Dette bilaget er kun basert på mail fra daglig leder JNP Mikkelsen og revisor har i etterkant fått tilsendt faktura som dokumenterer påløpte kostnader. Ifølge selskapets revisor er dette et periodiseringsbilag i forbindelse med årsavslutningen, og ikke en utbetaling.

Inntektene disse to årene er i stor grad basert på tilskudd. I tabellen under er de inntektsførte tilskuddene for 2015 og 2016 vist.

Revisjon Midt-Norge SA

Tabell 4-4: Inntektsførte tilskudd i Joma Næringspark 2015-2016

2015	Fra	Sum	2016	Fra	Sum
Forprosjekt bedriftsnettverk	Innovasjon Norge	167 250			55 750
Forstudie	Innovasjon Norge	143 250			47750
Forprosjekt mat, trinn 1. En smak av Børgefjell, sluttutbetaling BU-midler for 2014	Fylkesmannen i Nord-Trøndelag BU-midler	27 000	En smak av Børgefjell	Røyrvik kommune	50 000
Reisemåls-utvikling	Innovasjon Norge	90 000	Matprosjekt	Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, matprosjekt	100 000
Vaegkie og fjellrevsenteret. (Naturinformasjonssenter Børgefjell)	Miljødirektoratet	500 000	Aksjer Single Phase Power	Røyrvik kommune	100 000*
Tilskudd til 115 aksjer i Joma Eiendom	Røyrvik kommune	1 150 000	Bedriftsnettverk	Innovasjon Norge	200 000*
Børgefjell rundt	Grong kommune	30 000	Bedriftsutvikling Vaegkie AS		50 000*
Røyrvikmarsjen	Nord-Trøndelag fylkeskommune, avdeling for tannhelse og folkehelse	15 000			
Tilskudd til Børgefjell nasjonalparkstyre	Fylkesmannen i Nordland	30 000			
Strategisk næringsplan	Røyrvik kommune	200 000			200 000
Sum		1 902 500			353 500

*For disse tre postene er inntektsføringen redusert med kr 250 000.

Flere av disse tilskuddene utbetales videre til andre og JNP kan sitte igjen med noe midler til prosjektledelse. For tilskuddene fra Innovasjon Norge er det slik at endelig utbetaling skjer først etter godkjent rapport. Revisor har ikke sett nærmere på rapportene som har gått til Innovasjon Norge.

Det er vanskelig for revisor å følge prosjektsøknader og tilskuddsbevilgninger da det ofte brukes litt ulike og upresise betegnelser i styreprotokoller og i regnskapet. Eksempelvis står det i sak 14/17, 31.03.2017 om status i prosjektsøknader til Miljødirektoratet at «av en av tre innsendte søknader, er så langt en søknad innvilget». Det framgår ikke av andre protokoller at det søkes Miljødirektoratet og hva prosjektene går ut på.

Styret i JNP behandlet i styresak 02/17, 14.02.2017 driftsbudsjett for 2017, hvor salg av tjenester utgjør kr 1 190 000. Disse midlene kommer fra ekstern prosjektfinansiering. Videre i saken pekes det på at det bør startes en prosess der man ser på nye og mer forutsigbare inntektskilder. Dette begrunnes med at Joma Eiendom AS har overtatt noe av bygningsmassen slik at JNP mister husleieinntekter og det er usikkerhet knyttet til tilskuddet fra Røyrvik kommune. I vedtaket ber styret administrasjonen om å utrede grunnlaget for nye inntekter i JNP.

Likviditet

I protokollen fra styremøtet 15.05.2017 sak 20/17 slås det fast at likviditeten i selskapet er anstrengt for første gang siden oppstarten i 1997. I styremøtet 14.02.2017 ber styret administrasjonen om å utrede grunnlaget for nye inntekter til næringsparken, inkludert mulig frigjøring av kapital fra bedrifter som næringsparken er medeier i. Det er ikke tydelig i sak 20/17 15.05.2017 om administrasjonen her svarer ut bestillingen fra 14.02.2017, ut over at arbeidet med å få på plass en finansiering av de driftsmessige og administrative oppgavene ved næringsparken har høy prioritet. De konkrete sakene som tas opp er en søknad til Nord-Trøndelag fylkeskommune om en forstudie for å videreutvikle næringsklyngen ved næringsparken (referert i styremøtet 13.11.2017 at den er innvilget med kr 250 000) og et utviklingsfokus på gruveområdet i Joma, samt å søke Røyrvik kommune om kr 200 000.

Styreleder Asp fortalte at JNP har slitt med likviditeten høsten 2017, og dette har vært en utfordring. På grunn av likviditetssituasjonen har det ikke blitt utbetalt styrehonorar på en stund. Det som ble utbetalt høsten 2017, ble vedtatt i juni 2016. I hovedbok for selskapet for 2016 framkommer påløpt styrehonorar som kortsiktig gjeld pr 31.12.2016. Mikkelsen har heller ikke tatt ut alt han skal ha av lønn. Styreleder mener det er viktig at Mikkelsen får det han skal ha når selskapet blir likvid. Revisor har vurdert at Mikkelsen ved utgangen av 2016 har en fordring på JNP på ca. kr 288 000 knyttet til ubetalt lønn. Da er ikke reiseregninger, lån eller utlegg fra Mikkelsen tatt inn i vurderingen.

I styrets protokoller for 2016 nevnes det ikke noe om likviditetsproblemer, selv om det i hovedboka går fram at selskapet slet i september 2016.

Mikkelsen har også lånt JNP midler i september 2016 for at selskapet skal komme gjennom en periode med likviditetsproblemer. Ved utgangen av 2016 har han fortsatt kr 8021 utstående i JNP. JNP har høsten 2016 lånt kr 90 000 fra Røyrvik Fritid SA og kr 71 604 fra Joma Eiendom AS. Tidligere daglig leder Mikkelsen redegjorde for pengene fra Røyrvik Fritid AS i høringsvaret hvor det presenteres at dette gjaldt forskuttering av lønn til en prosjektmedarbeider som arbeidet med et reiselivsprosjekt. Røyrvik Fritid ble senere fakturert for denne forskutteringen fra Joma Næringspark AS. Dette bekreftes av selskapets regnskapsfører.

I følge hovedbok for 2015 er også deler av innestående på andre bankkontoer i JNP, overført til driftskontoen for å opprettholde likviditeten. Balansen i tabell 4-2 viser at

bankinnskudd er betydelig redusert fra 2014 til 2015 og fordringer har økt mye. I ettertid viser det seg at deler av disse fordringene tapsføres. Fra hovedbok for 2016 tyder det på at det har blitt noen restriksjoner på utlån etter hvert som man har registrert en svekkelse i økonomien i selskapene man har lånt ut penger til.

Likviditetsproblemene underbygges også av økte rentekostnader på leverandørgjeld og kostnader i forbindelse med forsinket betaling både i slutten av 2015 og i 2016.

Hovedbok for JNP 2015 og 2016 viser at selskapet har bidratt med midler til Børgefjell Skinn, Joma Eiendom, Joma Industriservice, Tjåehkere Sijte²⁹ og Vaegkie. Tabell 4-5 viser mellomværende mellom JNP og noen av selskapene som de er medeier i.

Tabell 4-5: Oversikt over mellomværende mellom JNP og noen av selskapene pr. 31.12.2016

Selskap	Utestående 31.12.2015	Utestående 31.12.2016	Aksjekapital	Ansvarlig lån
Sentrumshandel AS	470 000	0	250 000	
Børgefjell Skinn AS	605 275	932 295	40 000	210 000
Joma Eiendom AS	313 468	-71 604	3 700 000	
Vaegkie AS	1 253 000	1 126 475	10 000	

Av hovedbok for 2015 og 2016 går det fram at JNP har tapt til sammen kr 720 000 på Sentrumshandel, hvorav kr 250 000 er aksjekapital.

Det er tilsammen blitt lånt ut kr 932 295 til Børgefjell Skinn AS i 2015 og 2016. I regnskapet er de fleste overføringen merket med lån. I 2016 er det 16 slike overføringer. Overføringene bærer preg av rene driftstilskudd for å holde foretaket likvid. Børgefjell Skinn AS går konkurs høsten 2017 og det er uklart om JNP taper alt. Ved utgangen av 2016 avsettes kr 932 295 i forventet tap i Børgefjell Skinn. I følge hovedboka for Børgefjell Skinn AS går det fram at de skylder JNP kr 874 775. Differanse mellom de to hovedbøkene skyldes at JNP har ryddet i flere reskontroposter.

JNP skylder kr 71 604 til Joma Eiendom ved utgangen av 2016.

Revisor finner ikke av styreprotokollene at de små utlånene er godkjent av styret.

JNP har også bidratt med likviditetslån eller lignende på kr 1 126 475 til Vaegkie AS ved utgangen av 2016. I styreprotokollen fra 15.05.2017, sak 20/17 går det fram at det er forsinkelse i tilbakeføring av forskutterte beløp til Vaegkie AS og i sak 21/17 på samme styremøte er det nærmere beskrevet at JNP har forskuttert noe av utbyggings- og driftskostnadene og har til gode ca. kr 700 000 hos Vaegkie AS. I hovedboken for JNP går det fram at det er satt av kr 326 475 i forventet tap i 2016 i Vaegkie AS.

²⁹ Ifølge SmartCheck er Tjåehkere Sijte det samiske navnet for Østre Namdal Reinbeitedistrikt. Ut ifra JNPs hovedbok 2015 og 2016 har JNP lånt kr 40 000 til reinbeitedistriktet for å betale aksjekapital i Vaegkie AS.

I hovedbok for 2016 ser vi at aksjekapitalen i CFC Joma Bilteknikk AS på kr 230 000 er tapsført. Selskapet har da gått med underskudd i fire år og egenkapitalen har vært negativ de siste fire årene.

Single Phase Power gikk konkurs høsten 2016 og JNP tapte da kr 1 222 336.

Styreleder opplever at tidligere daglig leder har hatt praksis med å forskuttere tilsagn på tilskudd uten å ha støtte for dette i styret på forskutteringstidspunktet, men styret har godkjent dette i ettertid. Revisor vurderer at dette kan ha sammenheng med det som er omtalt i styresak 38/16, Orienteringssaker, punkt økonomioppdatering, hvor det heter at:

Næringsparken har forskuttert prosjekter for Vaegkie og Børgefjell Skinn slik at likviditeten er anstrengt. Prosjektrengskap ferdiggjøres slik at innvilgede tilskott utbetales og næringsparken får tilbakebetalt tilgodehavende. Styrehonorar utbetales når dette er på plass. Fullføringen av rapporteringer har tatt vesentlig lengre tid enn forutsatt.

Det er uklart for revisor når styret har blitt kjent med de små likviditetslånene som er gitt til Børgefjell Skinn AS, Vaegkie AS og Joma Eiendom AS.

Kostnader i selskapet

Revisor har gjennomgått kostnadssiden i JNP for 2015-2016. Revisor finner ingen indikasjoner på urimelige forhold i forbindelse med gjennomgang av kostnader.

Kostnadspostene består av varer og lønn, hvor lønn varierer noe med aktivitetsnivået i selskapet. Posten annen driftskostnad er spesielt høy i 2016 og dette skyldes i hovedsak tapsføringer.

I avtalen med Norsulfid fra 1998 (jfr. 4.1.2) ligger det forpliktelser til JNP om framtidige rivningsarbeider og miljøtiltak, som næringsparken fikk kr 3,1 millioner til å følge opp. Revisor har ikke gjennomgått hva som er gjort og ikke på industriområdet. Styret har behandlet temaet i styremøtet 24.06.2016, sak 15/16 Joma Industriområde og i møtet 15.11.2016, sak 27/16 Joma Industriområde og sak 35/15 i styremøtet 3.11.2015. I sak 35/15 vedtok styret en planskisse for industriområdet fordelt på tre kategorier:

1. Bygg og anlegg det anbefales å lage en utviklingsplan på
2. Bygg og anlegg som det anbefales å lage en saneringsplan på
3. Bygg og anlegg som settes på vent

I sak 15/16 vedtar styret en arbeidsplan for 2016 innenfor en ramme på kr 150 000. I sak 27/16 vedtar styret at planlagte tiltak i 2017 prioriteres og gjennomføres. Revisor finner ikke at det rapporteres til styret at planlagte tiltak er gjennomført. I gruppeintervjuet fortelles det at man i dag har gjennomført den oppryddingen man påtok seg i avtalen med Grong Gruber, men at det gjenstår noe annen opprydding som næringsparken skal sette av kr 600 000 til å gjennomføre.

Økonomistyring i styret

I gjennomgangen av styreprotokollene for 2015 til 2017 finner revisor at tidspunktene for regnskapsrapportering er litt tilfeldig.

- 03.11.2015 rapporteres det på regnskap pr. 31.08.2015
- 03.05.2016 rapporterer det på regnskap pr. 31.12.2015
- 15.11.2016 rapporteres det på regnskap pr. 31.10.2016
- 13.11.2017 rapporteres det på regnskap pr. 30.10.2017

Likviditet blir først en egen sak i styremøtet 15.05.2017 og fra styremøtet 8.8.2017 følges dette opp med at det utarbeides likviditetsbudsjett. Dette er fast post på styremøtene resten av 2017.

Budsjett behandles første gang som egen sak i perioden 2015 til 2017 på styremøtet 16.12.2016. Her har styret en sak om driftsbudsjett for 2017. Budsjettet for 2017 ble endelig vedtatt i styremøtet 22.06.2017. Styret har årlig handlingsplaner til behandling, men med utgangspunkt i protokollene finner ikke revisor at det gjøres vurdering i forhold til hva det vil koste å gjennomføre aktivitetene som det legges opp til.

I styresak 7/15, 13.02.2015 drøfter styret en sak om muligheter for å skaffe ekstern finansiering av selskapets drift. Dette gjennom å få betalt for prosjektledelse med bakgrunn i ekstern finansiering. Styrets vedtak er at informasjonen tas til orientering. Inntektssituasjonen behandles ikke som egen sak før sak 2/17 Driftsbudsjett for 2017, hvor det er protokollført at det må startes en prosess med å se på nye og mer forutsigbare inntektskilder.

I sak 31/15, 3.11.2015 har styret en gjennomgang av engasjementene i underliggende selskap med økonomiske vurderinger knyttet til selskapene. I vedtaket i saken heter det blant annet at næringsparkens økonomiske deltakelse tas opp som egen sak så snart mellomfinansieringen og andre forhold er avklart ved de enkelte bedriftene. Revisor kan ikke finne at dette er gjort særskilt og det er heller ikke protokollert tilsvarende gjennomgang senere. Revisor finner saker tilknyttet den økonomiske situasjonen i noen av selskapene. Dette gjelder blant annet emisjoner i Sentrumshandel AS, Single Phase Power og Børgefjell skinn AS.

Informasjon fra virksomheten

Tidligere daglig leder i JNP opplyser at han har hatt orienteringer for formannskapet og dialogmøter med ordfører og rådmann. Rådmannen på sin side etterlyser i intervjuet informasjon fra næringsparken. Samtidig er også næringsparken misfornøyd med dårlig oppfølging fra kommunens side. Revisor har ikke forespurt spesifikt om hvordan JNP informerer om sin virksomhet, men sitter med et inntrykk av at det foregår lite informasjonsarbeid. Revisor finner ikke av styrets protokoller at selskapet har et aktivt forhold til å informere sine eiere eller lokalsamfunnet.

4.3.2 Vurdering

I gjennomgangen av regnskapene for JNP 2015 og 2016 er det ikke avdekket noen indikasjoner på alvorlige forhold. Det er en del eksempler på noe som kan betegnes som litt tidlig inntektsføring. Det går ikke fram av dokumentasjonen at inntekter er bokført i tråd med opptjeningsprinsippet i regnskapsloven. Det betyr at i noen tilfeller er tilsagn mottatt og inntektsført, mens opptjeningsprinsippet sier at inntekten skal resultatføres når inntekten er opptjent. Bokføringen oppfattes som noe rotete, blant annet er det ikke samsvar mellom bilagsnummer og føring i alle tilfeller.

Noen av inntektsbilagene er bankinnbetalinger eller mail fra daglig leder og disse er ikke å anse som tilstrekkelig dokumentasjon i forhold til bokføringslov med forskrift. Tilstrekkelig dokumentasjon kan være tilsagnsbrev, avtale eller tilsvarende dokumentasjon.

Styret har jevnlig økonomi på dagsorden i litt ulike former. Siden det har vært gjennomført styremøter, har styret vært gjort i stand til å kunne sikre forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med daglig leder. Gjennomgangen av styreprotokollene viser at likviditetsproblemene som oppstår høsten 2016, og som burde vært kjent på et tidligere tidspunkt, vies liten oppmerksomhet. Det er bare i styremøtet 16.12.2016, sak 38/15 at likviditetsutfordringene protokollføres under en orienteringssak om økonomioppdateringer. Det er uklart om styret får rapporter på økonomien ut over styremøtene. Dersom rapportering kun skjer i styremøtene er rapporteringen for sjelden til at styret kan ha en god kontroll på økonomien i selskapet. Mye tyder på at styret ble sent informert om JNPs likviditetsproblemer som oppstod i 2016.

Revisor leser ikke ut av styreprotokollene at det finnes noe budsjett for 2015 eller 2016 for næringsparken og er dermed usikker på hva som har vært grunnlaget for økonomistyringen i virksomheten. Dette ser ut til å være på plass i 2017 og 2018, men budsjettet for 2017 ble først vedtatt i juni 2017. Selskapet har en inntektsside som er basert på prosjektinntekter og det er uklart om denne står i forhold til de forpliktelsene som står i de årlige handlingsplanene. Styrets bekymringer for inntektssiden synes å være reelle.

Næringsparken har de siste årene tapt mye midler på engasjement i selskaper hvor de er eiere. Dette omfatter både aksjekapital og utestående i selskapene. Daglig leder har gitt likviditetslån til selskaper han har styreverv i uten formell godkjenning fra styret. Det er uklart for revisor om styret har hatt kjennskap til gjentatte utlån av mindre beløp til Børgefjell Skinn AS og andre selskaper. Uansett har disse utlånene mest sannsynlig ført til at tapet som er påført JNP har blitt større enn nødvendig. Styret har også vedtatt emisjoner for selskaper som har gått konkurs eller er avviklet relativt kort tid etterpå. Revisor stiller spørsmål med om styret hadde god nok innsikt i den økonomiske situasjonen i selskapene og hvilken risiko de bega seg ut på da emisjonen ble vedtatt. Revisor sitter igjen med et inntrykk av at både daglig leder og styret har strukket seg langt for å holde liv i noen av selskapene, noe som har ført til store tap for næringsparken. Det kan stilles spørsmål med om selskapene holdes i live for lenge.

Styret har behandlet årlige handlingsplaner slik det framgår av samarbeidsavtalen for 2016-2020, men revisor finner ikke at disse handlingsplanene er koblet til budsjett og dermed er det uklart hvilke økonomiske rammer JNP har for å arbeide med handlingsplanen.

I handlingsplanen for 2016-2020 går det fram at JNP skal informere aktivt om næringsarbeidet. Revisor har ikke sett noe informasjon fra næringsarbeidet. Det har vært presentasjoner i formannskapet og dialogmøter med ordfører og kommunens administrasjon. Revisor oppfatter at informasjonen fra selskapet har vært litt for tilfeldig og mangelfull til at man kan si at JNP har informert aktivt om næringsarbeidet.

4.3.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at forvaltningen av selskapet i noen grad er i tråd med lovverk og andre retningslinjer, men at det er et klart forbedringspotensial i å formalisere utlån til underliggende selskap gjennom å ha styrevedtak på dette, og sette et større fokus på selskapets budsjett og etterlevelse av dette gjennom en mer systematisk rapportering på økonomi.

4.4 Daglig ledelse og arbeidsmiljø

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har den daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, vært i tråd med utvalgte lover?

I vedlegg 2 er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Daglig ledelse og arbeidsmiljø vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Daglig leder tilsettes av styret og skal ha en arbeidsavtale
- Daglig leder har ansvar for daglig ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt
- Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, herunder at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte
- Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret en underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling

4.4.1 Data

Noe av dataene som er presentert i kapittel 4.3.1 er også relevant for vurderingene om daglig ledelse og arbeidsmiljø. Derfor presenteres kun nye data i denne delen.

Daglig ledelse

Styret ansetter Mikkelsen som daglig leder i styremøtet 27.-28. april 1998. I ansettelsesavtalen datert 29.04.1998, heter det:

Vi bekrefter avtale om at du fram til 1. juli 1998 vil redusere/avvikle en del av de engasjementer og stillinger eller oppdrag som du innehar pr dato. Dette gjelder også stillingen som daglig leder i Røyrvik Auto.

I fortsettelsen er det listet opp verv utenfor JNP som Mikkelsen vil ha etter 1. juli 1998. Her er ikke stillingen som daglig leder i Røyrvik Auto AS nevnt. Mikkelsen står i dag registrert som daglig leder i Røyrvik Auto AS, og ifølge Brønnøysundregistrene har ikke Røyrvik Auto hatt annen daglig leder enn Mikkelsen siden første registrering 22.08.2000. Revisor har ikke sett dokumentasjon på at denne betingelsen i ansettelsesavtalen er oppfylt. Mikkelsen opplyste i Skype-møtet med revisor 15.05.2018 at han gjorde en avtale om å fortsatt være daglig leder ved Røyrvik Auto, med daværende styreleder Einar Berg i 2000. Denne avtalen er ikke formalisert i styreprotokoller.

Det er protokollert fra styremøtet 15.11.2016 at daglig leder tidligere har informert om at han ønsker å fratre sin stilling innen utgangen av 2017 og at styret planlegger å lage en framdriftsplan for arbeidet med å få på plass en etterfølger. Stillingen lyses ut to ganger og i styremøte 8.8 2017, sak 38/17 ansettes ny daglig leder og styreleder får fullmakt til å inngå en ansettelsesavtale. Styreleder Asp opplever at Joma Næringspark AS har fått en god ny daglig leder. Revisor har ikke vurdert arbeidsavtalen til ny daglig leder i JNP.

Forholdet til kommunen og arbeidsmiljø

Tidligere daglig leder Mikkelsen forteller i intervju at det er en tett og god dialog med eier. Han kan peke på en sak hvor det har vært uenighet. Kommunen mente næringsparken hadde brukt nok penger på Joma International, men JNP ønsket å fortsette og ga lån til Joma International.

Videre forteller tidligere daglig leder at han har orientert i formannskapet og har hatt dialogmøter minst to ganger i året. Mikkelsen har også mange møter med rådmann og ordfører underveis. Kommunens næringskonsulent sitter i samme lokaler som JNP, men det er kommunen som har arbeidsgiveransvaret. Næringskonsulenten forteller at han har et tett samarbeid med rådmann og avdelingsledere i kommunen og at nærmeste overordnede er rådmannen. Rådmannen opplever at JNP har det faglige ansvaret for næringskonsulenten og rådmannen ønsker en endring på dette.

Rådmannen forteller i intervju at han har opplevd at samhandlingen med JNP har vært utfordrende. Han peker blant annet på at det har blitt sådd tvil om daglig leders habilitet og at rolleblandinga har vært uheldig. Rådmannen opplever at han får mye bedre informasjon fra den nye daglig lederen i næringsparken.

Rådmannen forteller at det svært sjelden er politiske diskusjoner knyttet til JNP. Når næringsparken har vært i kommunestyret og orientert har diskusjonen i etterkant vært fraværende.

Daglig drift

I gjennomgangen av protokollene fra styret finnes det flere eksempler på at styret gjør vedtak om at administrasjonen skal følge opp, uten at revisor finner oppfølgingen. Et eksempel er vedtaket i sak 31/16, 15.11.2016 om stillingen som daglig leder, hvor det står i protokollen at det til neste styremøte lages det en framdriftsplan for arbeidet med å få på plass en etterfølger. I neste styremøtet sak 39/16, 16.12.2016 informeres styret om planer for daglig leders fratreden. I sak 12/17, 31.03.2017 godkjenner styret en omforent utlysningstekst. Revisor finner ikke at framdriftsplanen som ble bestilt i sak 31/16 kommer til styret. Et annet eksempel er sak 2/17 i behandlingen av driftsbudsjett for 2017 hvor det står i protokollen at næringsparken bør starte en prosess der man ser på nye og mer forutsigbare inntektskilder. Så langt revisor kan lese av styreprotokollene, rapporteres det ikke på dette arbeidet. Det framgår heller ikke av saker om godkjenning av referat at det mangler oppfølging. I protokollene er det formulert at referatet ble gjennomgått og kommentert.

Når det gjelder daglig leders økonomiske disposisjoner og underretning til styret om selskapets virksomhet henvises det til kapittel 4.3.1

4.4.2 Vurdering

Både tidligere og nåværende daglig leder er ansatt av styret. Begge har arbeidsavtaler som regulerer arbeidsforholdet. I følge ansettelsesavtalen for Mikkelsen skulle han ved ansettelse som daglig leder i JNP fratrukke stillingen som daglig leder i Røyrvik Auto AS. Mikkelsen har vært registrert som daglig leder i Røyrvik Auto AS siden 2000 og hvis han noen gang har fratrukket stillingen, så har det kun gått et par år før han var tilbake i stillingen som daglig leder i Røyrvik Auto. Det betyr at Mikkelsen ikke har overholdt sin del av ansettelsesavtalen med å redusere og avvikle verv i forbindelse med ansettelsen som daglig leder i JNP. I Skype-møte med revisor 15.05.2018 fortalte Mikkelsen at han hadde en muntlig avtale med daværende styreleder Einar Berg om at dette var i orden. Da dette ikke er protokollført, kan ikke revisor bekrefte eller avkrefte dette. Revisor har ikke kontaktet tidligere styreleder om dette. På bakgrunn av dette vurderes det at tidligere daglig leder har fulgt retningslinjer og pålegg fra styret.

Daglig leder har hatt ansvaret for den daglige ledelsen av selskapet. Revisor finner videre at det er manglende oppfølging fra daglig leder på vedtak som gjøres i styret, men det er usikkert hvordan styret har håndtert dette.

Daglig leder har lånt ut mindre beløp til selskap hvor næringsparken har eierinteresser, og hvor daglig leder har en rolle i selskapet. Dette er utlån som ikke har vært styrebehandlet og det er uklart for revisor når styret har fått kjennskap til dette. Slike mindre påfølgende utlån som ikke blir tilbakebetalt kan gjøre at selskapene

har blitt holdt gående lengre enn om en bank skulle finansiert dem. Mye tyder på at næringsparken har fungert som en bank for andre selskap, men også at andre selskap har bidratt med midler til næringsparken når den har slitt med likviditeten. Dette kompliserer bildet av den økonomiske situasjonen. I tillegg kommer habilitetsproblematikk, jfr. kapittel 4.2.

Mangelfulle bilag og rotete regnskapsføring er et ansvar som hviler på daglig leder. Daglig leder burde ha sørget for tilstrekkelig regnskapsdokumentasjon og hatt mer fokus på å sikre formuesforvaltningen i JNP. Dette er ikke i tråd med kravet om at regnskap og formuesforvaltning skal være ordnet på en betryggende måte.

Det fremgår av kapittel 4.2.1 at daglig leder møter i styremøtene. Revisor anser at daglig leder, gjennom at det har vært avholdt styremøter og daglig leder har møtt i disse, har vært gjort i stand til å rapportere til styret om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

4.4.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at daglig ledelse av selskapet, herunder forholdet mellom styret og daglig leder ikke er i tråd med lovverket, og har et klart forbedringspotensial innen oppfølging av vedtak, sikre tilstrekkelig regnskapsdokumentasjon og sikre formuesforvaltningen i selskapet.

4.5 Overordnet vurdering og anbefalinger

For revisor fremstår forvaltningen av selskapet slik at dette i stor grad har fungert. Utlån av penger til underliggende selskaper som man ikke har fått tilbake, har ført selskapet inn i en tøff situasjon. Det understrekes at det ligger i selskapets formål å skulle bidra til næringsutvikling i kommunen, og revisor anser det som usannsynlig å oppnå dette uten å møte noen utfordringer på veien. Revisor anser det likevel som viktig at eventuelle utlån forankres i styret, og at styret i større grad holdes orientert om selskapets økonomiske status. Revisor vil anbefale styret å vurdere styremedlemmers og daglig leders habilitet i alle enkeltsaker hvor dette er relevant, og dokumentere eventuell vurdering i protokoll. Dette vil eksempelvis være i saker som gjelder selskaper hvor styremedlemmer eller daglig leder innehar eierskap, styreverv eller ledende stilling i selskapet.

Samarbeidsavtalen for 2016 inneholder et punkt om at næringsparken skal ha ansvaret for saksbehandling ved økonomisk støtte fra næringsfondet i henhold til fondsreglement. Dette ansvaret er nå lagt til formannskapet. Samarbeidsavtalen mellom JNP og kommunen bør reforhandles slik at den gjenspeiler de faktiske oppgaver og samtidig må andre avtaler som regulerer deres samarbeidsrelasjon (ut over eierskapet) vurderes slik at det er klart hva som er gjeldende.

Revisor antar at Joma Næringspark vil være tjent med å synliggjøre sin aktivitet, blant annet engasjementet i underliggende selskaper og hvilke prosjekter selskapet er

Revisjon Midt-Norge SA

involvert i. Selskapet bør derfor utarbeide en kommunikasjonsplan hvor både politikere, kommunens administrasjon og lokalsamfunnet er målgrupper.

Revisor anbefaler at det gjøres tiltak for å:

- Forbedre dialogen og informasjonsutvekslingen mellom Joma Næringspark AS og kommunen, både politisk og administrativt.
- Gjennomgå avtaler mellom kommunen og selskapet for å sikre at de er oppdaterte og at det ikke er tvil om hvilken avtale som er gjeldende
- Dokumentere eventuelle habilitetsvurderinger i styreprotokoll
- Jevnlig holde styret tilstrekkelig informert om selskapets økonomiske status
- Ha mer åpenhet omkring næringsparkens aktivitet og synliggjøre næringsparkens aktivitet gjennom en kommunikasjonsplan

5. SENTRUMSHANDEL RØYRVIK AS

5.1 Selskapsstruktur og roller

Selskapsstrukturen i Sentrumshandel Røyrvik AS (SR) og hvem som har ulike roller i selskapet er vist i tabell 5-1. Opplysningene i tabellen er hentet fra Brønnøysundregistrene.

Tabell 5-1: Selskapsstruktur og roller i Sentrumshandel Røyrvik AS

Sentrumshandel Røyrvik AS	
Stiftelsesdato	11.07.2012
Aksjekapital ved stiftelse	Kr 250 000
Aksjekapital i dag	
Eiere	Joma Næringspark AS (100%)
Styreleder	Tove Heggdal Ingulfsvann (11.07.2012 – 05.10.2017)
Styremedlemmer	Odd Magne Mikkelsen (11.07.2012 – 30.10.2017) Varamedlem Ann Kristin Toremo (10.11.2014 - 30.10.2017) Tidligere styremedlemmer: Arne Birger Pedersen (11.07.2012 – 10.11.2014)
Daglig leder	Ikke registrert i Brønnøysundregistrene
Formål	Selskapets formål er salg av varer og tjenester innenfor bolig- og hyttemarkedet samt andre produkter som naturlig faller sammen med dette, herunder delta i andre selskaper med lignende virksomhet, kjøp og salg av aksjer, eller på annen måte gjøre seg interessert i andre foretagende.
Revisor	BDO AS, Grong
Avviklingsstyre	Odd Mikkelsen (Styreleder 30.10.2017 -)

SR ble etablert for å overta etter at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) la ned sin butikk i Røyrvik i 2012. Selskapet overtok da varelageret fra NTE samt Sunwind³⁰-varer, og Post i Butikk ble videreført. Selskapet ble en del av Euronics-kjeden høsten 2012.

Sentrumshandel Røyrvik AS ble bestemt avviklet i 2016, og 17. oktober 2016 er siste åpningsdag i butikken. Oppløsningen ble meldt Brønnøysundregistrene 30.10.2017. I Brønnøysundregistrene er selskapet registrert som under avvikling.

5.2 Styrets rolle, saksbehandling og habilitet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har selskapet fulgt utvalgte lovers bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet?

³⁰ Sunwind leverer utstyr til hytte- og fritidsmarkedet, eksempelvis griller, gasskjøleskap etc.

I vedlegg 2 er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Styrets rolle, saksbehandling og habilitet vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Selskapet skal ha et styre som er valgt av generalforsamlingen og hvor det framgår hvem som er leder
- Det skal føres protokoll fra styrebehandlingen som angir tid og sted, deltakere, behandlingsmåten og styrets beslutninger, protokollen skal signeres av deltakerne og oppbevares i selskapets levetid
- Styremedlem eller daglig leder må ikke delta i behandling eller avgjørelser i saker hvis de er inhabile

5.2.1 Data

Av vedtektene for SR framgår det at selskapet skal ha et styre på to til fem personer. I stiftelsesdokumentet opplyses det at tre personer er valgt til styret og en av disse er valgt som styreleder. Det er ingen bestemmelser om valgkomite.

Selskapet er heleid av Joma Næringspark AS, og styreleder og en av styremedlemmene er ansatt i Joma Næringspark AS på stiftelsestidspunktet.

Selskapet har gjennomført følgende generalforsamlinger:

- 20.06.2013: Styret gjenvelges. Protokoll er signert.
- 25.06.2014: Ny styresammensetning ved at et styremedlem går ut og at daglig leder velges som vara. Protokoll er signert.
- 30.06.15: Mye tyder på at det ble gjennomført generalforsamling denne dagen, men revisor har ikke sett denne protokollen.
- 30.06.2016: Det gjennomføres ikke valg. Protokoll er signert.
- 30.06.2017: Styret gjenvelges. Styret jobber med styrt avvikling. Daglig leder er ordinært styremedlem og styreleder er valgt separat. Protokoll er signert.
- 20.09.2017: Ekstraordinær generalforsamling hvor det vedtas å oppløse og avvikle selskapet. Protokoll er signert.

Det framgår verken av vedtektene eller styreprotokollene om valgperiode for styreleder og/eller styremedlemmer.

Tidligere styreleder fortalte at hun fikk vervet gjennom sin jobb i Joma Næringspark AS. Etter at hun sluttet i sin stilling, fortsatte hun som styreleder siden man uansett skulle avvikle driften. Tidligere styreleder opplevde dette som en lærerik prosess, og opplevde det som positivt at de som hadde vært med en stund også fikk være med og avvikle selskapet. Tidligere styreleder mener det var viktig med kunnskap om selskapet for å kunne avvikle det på en god måte.

I 2014 velges daglig leder Toremo som varamedlem til styret når Pedersen går ut av styret. Daglig leder forteller i intervju at hun ikke kjenner til hvorfor hun ble valgt som varamedlem til styret. Toremo har deltatt i styremøtene i rollen som daglig leder.

Tidligere styreleder understreket at det er få personer i et lite samfunn som Røyrvik, og da blir det nødvendigvis slik at noen må ha flere roller.

Revisor har gjennomgått tilsendte styreprotokoller fra 2013 til selskapet ble avviklet i 2016. Protokollene har ikke løpende nummerering, men de inneholder delvis fortegnelse over hvem som er tilstede og redegjør for behandlingen av saker og vedtak. Sted for styremøtene er ikke oppgitt. Protokollene er signert. Protokollene fra de siste styremøtene i 2016 er noe mindre informative enn tidligere.

I forbindelse med avviklingen av selskapet er salg av varelageret diskutert i styret. Her framgår det av protokollen fra 07.06.2016 at styret starter å jobbe mot en styrt avvikling. Det framgår at Joker Røyrvik³¹ er tilbudt å kjøpe deler eller hele forretningen.

I styreprotokoll fra 24.08.2016 er det klart at Joker Røyrvik ikke ønsker å kjøpe deler eller hele virksomheten. Firmaet som starter opp med scooter og ATV er også tilbudt å drive SR videre, men ønsker ikke det.

Det framgår av protokollen at Posten er informert om at SR ikke skulle fortsette med Post i Butikk (ble senere overført til Joker). Når det gjelder det digitale trykkeriet så styret en mulighet for å selge forretningsmalene til Børgefjell Skinn AS og videreføre leasingavtalen for trykkerimaskina. Det tredje forretningsområdet med salg av hjemmeelektronikk og Sunwind-varer var aktuelt å selge til Røyrvik Auto.

Videre framgår det av protokollen at Odd Mikkelsen erklærer seg selv inhabil for alle avgjørelser i forbindelse med Røyrvik Auto. Røyrvik Auto har hatt en intern avklaring på at de kan være interessert i å kjøpe deler eller hele selskapet. Det framgår ikke av protokollene at Mikkelsen sin habilitet er vurdert i forbindelse med salg til Børgefjell Skinn AS, et selskap hvor Mikkelsen er styreleder.

Når styret behandler saken om salg av hjemmeelektronikk og Sunwind-varer er det protokollert at Odd Mikkelsen trer ut av møtet slik at de to andre styremedlemmene tar en diskusjon om saken og blir enig om følgende før det er protokollert at Odd Mikkelsen trer inn i møtet igjen:

- 1. Sentrumshandel AS går inn i forhandlinger med Røyrvik Auto AS om å få opp et forslag til kjøpekontrakt. Forslaget som blir forhandlet fram tas med til styret i SR for behandling.*
- 2. De to habile styremedlemmene forhandler på veggen av SR.*

³¹ I protokollen heter det at Røyrvik mat er tilbudt å kjøpe hele eller deler av forretningen. Røyrvik Mat AS er registrert med markedsnavnet Joker.

3. *Avtalen om Post i Butikk og digitalt trykkeri skal ikke inngå i forhandlingene.*

Det planlagte salg av varelager ble også behandlet i styret for Joma Næringspark AS, i møtet 13.08.2016, sak 19/16. Dette er litt over en uke tidligere enn behandlingen i styret i SR. Her fremgår det av protokoll at Mikkelsen fratradte som inhabil ved behandling av saken. Styret i JNP vedtar følgende:

Styret i Joma Næringspark godkjenner at det gjennomføres forhandlinger mellom Røyrvik Auto AS og styret i Sentrumshandel Røyrvik AS om salg av varelageret eller aksjene i selskapet.

I styremøtet 07.09.2016 fatter styret i SR følgende vedtak (kun relevante deler er tatt inn):

Varelageret forsøkes selges til Røyrvik Auto for en rabatt på 30 prosent. Hele varelageret inngår. Styreleder får på plass et avtalesforslag for salg av varelageret. En forutsetning for at en selger varelageret er at en får til en frivillig gjeldsordning på 50 prosent.

I protokollen er det referert at styrt avvikling eller konkurs bør legges fram for styret i Joma Næringspark AS. Uttalelsen fra selskapets revisor brukes i saksinnstillingen til styret. Mikkelsen legger fram saken for styret i Joma Næringspark AS.

I protokollen fra SRs styremøte 07.09.2016 framgår det ikke om Mikkelsen har fratradt under behandling og avgjørelsen om at varelageret forsøkes solgt til Røyrvik Auto. Tidligere styreleder opplevde Mikkelsen som svært ryddig i prosessen, eksempelvis nevnte hun at han gikk ut av rommet da man diskuterte pris for varelageret og at han var tydelig på at han ønsket klar protokollføring.

Tidligere styreleder opplever at avviklingen av selskapet og salget av varelageret gikk riktig for seg. Styreleder i Joma Næringspark AS opplever Mikkelsen som raus og han har aldri opplevd at Mikkelsen har forsøkt å gi seg selv økonomiske fordeler.

Revisor har vært i kontakt med revisor BDO som har bistått styret i SR. Han hadde fått presisert at Mikkelsen som daglig leder i Røyrvik Auto AS ikke kunne delta i styrebehandlingen av salget av varelageret og revisor BDO har forstått det slik at styreleder og varamedlem til styret behandlet dette uten at Mikkelsen var tilstede.

5.2.2 Vurdering

Styremedlemmene i selskapet er valgt på generalforsamlingen og det går tydelig fram av protokollen hvem som er valgt til styrets leder. Dette er i tråd med aksjelovens bestemmelser.

Revisors gjennomgang viser at styrets protokoller i noen tilfeller mangler formaliteter om sted og hvem som møter, men redegjør for saker, vedtak og er signert.

I styrebehandlingen av salg av varelager 07.07.2016 fratrer Mikkelsen i den saken han er inhabil. Dette går tydelig fram av protokollen. Saken er også oppe i styremøtet den 24.08.2016, men her går det ikke fram av protokollen at habiliteten til Mikkelsen er vurdert og protokollen sier ikke noe om at Mikkelsen har fratrudd under behandling av saken. Mikkelsen er inhabil i denne saken hvor selskapet han er styremedlem i, selger varelageret sitt til et selskap han eier. Det er ikke protokollført, men dette står i motsetning til styreleders uttalelse om at Mikkelsen optrådte ryddig i prosessen, gikk ut av rommet under prisdiskusjon og at han ønsket en klar protokollføring. Protokollen er signert av alle styremedlemmene.

I saksopplysningen til saken i styremøtet 24.08.2016 framgår det at Odd Mikkelsen skal legge fram saken for styret i Joma Næringspark. Det fremstår for revisor som svært uheldig at Mikkelsen er den som skal legge fra saken for styret i Joma Næringspark. Når den saken behandles i styret i Joma Næringspark har han tre roller i forhold til denne saken. Han er eier av Røyrvik Auto som er interessert i å kjøpe varelageret, han er styremedlem i Sentrumshandel som skal selge varelageret og han er daglig leder i Joma Næringspark AS som eier Sentrumshandel.

Det er også slik at saken behandles i styret i Joma Næringspark AS 13.08.2016 hvor styret i Joma Næringspark AS godkjenner at det gjennomføres forhandlinger mellom Røyrvik Auto AS og styret i Sentrumshandel Røyrvik AS om salg av varelageret eller aksjene i selskapet. Mikkelsen har fratrudd som inhabil i behandlingen av saken. Det betyr at vedtaket om å gå i forhandlinger med Røyrvik Auto AS først vedtas i styret i Joma Næringspark AS og så i styret i SH. Det går ikke fram av protokollen til Joma Næringspark AS at de har fått en forespørsel fra selskapet om saken. Dette kan lett oppfattes som at styret i JNP har gjort et vedtak som har blitt førende for styret i SH. Den eneste som har møtt i begge disse styremøtene er Mikkelsen og han fratrudd som inhabil i behandlingen av begge disse sakene.

Habilitet er dermed vurdert ved salg av varelager en av to ganger og den ene gangen har den som er inhabil fratrudd behandlingen av saken. Revisor finner det underlig at saken om å gå i forhandlinger er behandlet i styret i Joma Næringspark AS før den behandles i styret i SR.

5.2.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at selskapet i noen grad har fulgt lovverkets bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet. Protokollene fra styremøtene er noe mangelfull og habilitet burde vært vurdert oftere og vurderingen burde vært protokollført.

5.3 Forvaltning av selskapet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Er forvaltningen av selskapet i tråd med utvalgte lover og retningslinjer?

I vedlegg 2 er revisjonskriterier som legges til grunn for å svar på denne problemstillingen utledet. Forvaltningen av selskapet vil vurderes opp mot følgende kriterier:

- Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig
- Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske utvikling

5.3.1 Data

Datagrunnlag for å vurdere forsvarlig organisering vil også hentes fra kapittel 5.1. I tabellene under vises henholdsvis resultatoppstilling og balanse for SR for 2012 til 2016.

Tabell 5-2: Resultatoppstilling Sentrumshandel Røyrvik AS 2012-2016

RESULTAT	2016	2015	2014	2013	2012
-Salgsinntekt	1130	1202	1431	1163	715
-Annen driftsinntekt	3	6	4	9	40
Totalinntekt	1133	1208	1435	1172	755
-Varekostnad	815	699	798	819	406
-Lønnskostnad	368	381	348	410	194
-Annen driftskostnad	316	311	295	276	81
Driftskostnader	1499	1391	1441	1505	681
Driftsresultat	-366	-183	-6	-333	74
-Annen rentekostnad	24	18	6	11	1
-Skattekostnad på ordinært res					20
Årsresultat	-390	-200	-12	-343	54

Tabell 5-3: Balanse Sentrumshandel Røyrvik AS 2012-2016

BALANSE	2016	2015	2014	2013	2012
Anleggsmidler	0	2	6	12	16
-Varer	0	340	401	341	360
-Fordringer	2	64	46	24	27
-Bankinnskudd	55	72	64	90	156
Omløpsmidler	57	476	511	454	543
Sum eiendeler	57	478	517	466	559
-Gjeld til kredittinst.					100
-Leverandørgjeld		196	136	58	71
-Betalbar skatt					20
-Skyldig off. avg.	74	38	29	42	36
-konserngjeld		445	360	360	
-annen kortsiktig gjeld		50	43	46	28
Gjeld					

-Aksjekapital	250	250	250	250	250
-Opptjent egenkapital	-268	-501	-301	-289	54
Egenkapital	-18	-251	-51	-39	304
Gjeld og egenkapital	57	478	517	466	559

Regnskapsoppstillingene viser at selskapet gikk med overskudd kun det første året. I styreprotokoll fra 20.06.13 går det fram at selskapet snart hadde solgt ut gunstige varer fra NTE-varelageret gjennom et opphørssalg. Revisor har ikke ytterligere opplysninger om NTE-varelageret. Selskapet har negativ egenkapital ved utgangen av 2013.

I styreprotokoller går det fram at selskapet har økonomiske utfordringer. Listen under viser formuleringer fra styreprotokoller hvor ulike økonomiske utfordringer framgår.

- 19.09.12: Styret diskuterer mangelfull oversikt over situasjonen
- 09.11.12: Styret er bekymret for budsjetterte salgstill fra Sunwind og faktisk salg. Styret ønsker bedre oversikt over den økonomiske situasjonen.
- 20.06.13: Noe må gjøres for at bedriften skal leve videre
- 03.07.13: Salg langt under budsjett
- 03.10.13: Likviditetsproblemer
- 16.10.13: Økonomisk situasjon – drastiske tiltak må iverksettes umiddelbart
- 16.10.13: Lønnskostnadene står ikke i forhold til inntjeningen
- 28.02.14: Foreløpig resultat for 2013 kr -280 000
- 10.06.14: Regnskapet for 2013 viser underskudd på kr 343 000. Pr. 31.05.14 ligger det an til 0-resultat.
- 23.03.15: Styret behandler en sak om tilførsel av ny egenkapital
- 30.06.15: Driftsunderskudd 2014. Aksjekapitalen er tapt og styrets handleplikt er utløst.
- 11.08.15: Likviditetsproblemer og problemer med å utbetale lønn
- 07.06.16: Gjeld tilnærmet varelageret ca. kr 350 000. Vurderer styrt avvikling eller salg av varelager.

I 2014 startes det opp en trykkerivirksomhet for å øke aktiviteten i selskapet. I perioden 27.10.14 til 23.03.15 avholdes det ikke styremøter.

Når styret behandler årsregnskap og styrets beretning for 2014 i styremøtet 30.06.2015, vedtas årsregnskap og årsmelding med følgende handlingsplan om fortsatt drift:

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Til grunn for antakelsen ligger selskapets resultatprognoser for kommende år. Aksjekapitalen er tapt i sin helhet og styrets handleplikt er utløst etter aksjeloven §3-5. Eier har tilført likviditet til selskapet, hvorav kr 200 000 anses som tilførsel av ny egenkapital ved gjeldskonvertering. For å styre egenkapitalen er det iverksatt inntektsforbedrende og kostnadsbesparende tiltak i selskapet.

Selskapet har utvidet virksomheten i 2014 med oppstart av et digitaltrykkeri som tilbyr design, trykk og utsendelse av brosjyremateriale, plakater, hefter og lignende.

I styremøtet i 30.06.2016 er vedtaket i behandlingen av årsregnskapet og styrets beretning for 2015 identisk med vedtaket over fra 30.06.2015, med unntak av den siste setningen. Den påfølgende saken i dette styremøtet omhandler styrets forslag til generalforsamlingen om forhøyelse av aksjekapitalen og overkurs ved gjeldskonvertering samt vedtektsendring. Styrevedtaket omfatter en gjeldskonvertering på kr 200 000, hvorav kr 5 000 er en økning av aksjens pålydende. Vedtektsendringen omfatter at selskapets aksjekapital er kr 255 000. Det gjennomføres generalforsamling samme dag hvor kapitalforhøyelse står på agendaen som sak 6. I selve protokollen er sak 6 Eventuelt, hvor ingen saker ble tatt opp. Revisor har også fått et brev fra styret datert 30.06.2015 stilet til generalforsamlingen i Sentrumshandel Røyrvik AS vedrørende «Redegjørelse ved kapitalforhøyelse – gjeldskonvertering». Revisor kan ikke se av protokollen at generalforsamlingen har behandlet saken om kapitalforhøyelse.

Revisor har ikke fått protokoll fra den påfølgende generalforsamlingen for 2016. Vedtektsendringen er ikke registrert i Brønnøysundregistrene. I følge selskapets regnskap for 2015 er det ingen endring på aksjekapitalen. Av regnskapet går det fram at den planlagte gjeldskonverteringen på kr 200 000 er ikke gjennomført. En gjeldskonvertering skal registreres i Foretaksregisteret³², men det er ikke registrert noen gjeldskonvertering. Ut fra regnskapet i 2016 ser det imidlertid ut som det er gjennomført en gjeldsettergivelse. Gjeldsettergivelsen føres direkte mot egenkapital, noe som vurderes som rimelig basert på NRS 8³³.

I protokollen fra generalforsamlingen 30.06.2017 går det fram at styret jobber med styrt avvikling av Sentrumshandel Røyrvik AS.

Tilskudd

Styret i Sentrumshandel Røyrvik AS vedtar 19.07.12 å søke Joma Næringspark om et lån på kr 150 000 og at det søkes etablerertilskudd. I det påfølgende styremøtet (23.07.12) går det fram at det i budsjettet forutsettes ingen husleiekostnad i 2012.

På styremøtet 14.08.12 går det fram at det skal søkes bedriftsutvikling- og oppstartstilskudd fra kommunen til utvikling av varelager. Videre skal det søkes regionalt næringsfond for å utvikle salg av tjenester.

³² Brønnøysundregistrene, *Forhøyelse av aksjekapital*. Hentet fra <https://www.brreg.no/bedrift/aksjeselskap-as/aksjekapital/forhoyelse-av-aksjekapital/>

³³ Norsk Regnskapsstiftelse, *NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak*. Hentet fra <http://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrs-8-god-regnskapsskikk-for-sma-foretak/>

Av styreprotokollen fra 20.06.13 går det fram at selskapet verken betaler husleie eller strøm. Noen uker senere (03.07.13) står det i styreprotokollen at Joma Næringspark har tilført kr 200 000 for å styrke likviditeten. Videre tas det opp at det må rapporteres for å utløse bedriftsutviklings- og etableringstilskudd.

I protokoll fra styremøtet 03.10.13 refereres en sak fra styret i Joma Næringspark (29/13) om kr 200 000 til styrking av egenkapitalen inkludert et midlertidig lån på kr 100 000. Av disse midlene kommer kr 125 000 fra Joma Næringspark sin egenkapital og kr 75 000 fra Røyrvik kommunes næringsfond.

I styreprotokoll fra Joma Næringspark AS, 19.12.2013, har styret i Joma Næringspark AS behandlet søknad om bedriftsutvikling fra SR for utvikling av nytt forretningsområde. Omsøkt og innvilget beløp er kr 24 000. Av vedtaket går det fram at saken fremmes for formannskapet i Røyrvik for stadfesting av vedtaket, da Joma Næringspark AS er eier av SR.

Fra styremøtet 28.02.14 refereres det at formannskapet har bevilget kr 24 000 i bedriftsutviklingstilskudd og Indre Namdal Regionråd har bevilget kr 90 000 til videreføring av prosjektet.

I styremøtet 10.06.14 refereres det at selskapet ikke betaler husleie som kompensasjon for ulemper med restaurering. Daglig leder forteller at det husleien var blant de fakturaene som ikke ble betalt når selskapet hadde dårlig likviditet, men hun tror at alt ble gjort opp til slutt.

I styreprotokoll fra 30.06.15 framgår det at selskapet har mottatt lønnstilskudd på kr 69 000 og kr 90 000 i tilskudd ved oppstart av digitalt trykkeri. Tilsvarende rapporteres det på styremøtet ett år senere, 30.06.2016, at selskapet har mottatt tilskudd fra Røyrvik kommune på kr 50 000.

Avvikling

Konkurs eller styrt avvikling diskuteres ifølge styreprotokollene første gang på styremøtet 21.04.2016, og på styremøtet 07.06.2016 bestemmer styret å bruke juni på å finne en forbedret driftsmodell sammen med andre eller salg av varelager til andre. I månedsskiftet juni/juli ønsker styret at det blir en styrt avvikling av selskapet ved salg av varelageret. I det påfølgende styremøtet 30.06.2016, når styret behandler årsregnskap og styrets beretning for 2015, vedtas årsregnskap og årsmelding med handlingsplan om fortsatt drift. Dette vedtaket er referert foran og er nesten identisk med vedtaket fra forrige generalforsamling. Planen om styrt avvikling fra forrige generalforsamling er ikke nevnt. I generalforsamlingen samme dag står det en sak om kapitalforhøyelse på agendaen, men det er ikke protokollført at saken er behandlet. På styremøtene utover høsten i 2016 går det fram at styret jobber med styrt avvikling gjennom å finne kjøpere og få til en gjeldsordning med kreditorene. Det er uklart for revisor hvordan Røyrvik Auto AS blir en interessent når det gjelder kjøp av varelageret. Basert på styreprotokollene kan man tolke det dithen at Røyrvik Auto ikke ble forespurt om å kjøpe varelageret, men selv meldte sin interesse.

Tidligere styreleder fortalte at styret fikk en konkret sjekkliste fra revisor som viste hva som er greit å tenke på når man avviker et selskap. Tidligere styreleder fant også gode maler i Altinn, eksempelvis mal for oppsigelse av ansatte. Tidligere styreleder understreket at styret ikke følte seg alene, og opplevde det som positivt å kunne diskutere med selskapets revisor. Tidligere styreleder opplever at styret var trygge på avgjørelsene som ble tatt.

Tidligere styreleder i Sentrumshandel Røyrvik AS fortalte at Posten holdt en anbudsrunde hvor de rekrutterte et nytt utsalgssted til å ha Post i Butikk. Tidligere styreleder fortalte at det var viktig for styret å ha en grei avvikling av tjenesten, siden man hadde forpliktelse gjennom avtale med Posten til å ha åpent til gitte åpningstider og ha Post i Butikk. Styret gikk i dialog med Posten, som har regelverk for hvordan avviklingen skal foregå. Tidligere styreleder fortalte at det var kritisk for Posten tidsmessig å få på plass et nytt utsalgssted. Styret hadde ingen kontroll over hvor Post i Butikk havnet. Mikkelsen fortalte at han hadde mulighet til å ta med Sentrumshandels Post i Butikk til Røyrvik Auto dersom man foretok en virksomhetsoverdragelse. Mikkelsen anslår at Post i Butikk har en verdi på kr 600 000. Revisor kan ikke se av styreprotokollene i SR at virksomhetsoverdragelse har vært et tema.

Revisor BDO forteller at alternativet med å levere selskapet til skifteretten ikke ble vurdert av styremedlemmene som en bedre løsning for kreditorene, noe som revisor BDO anså som sannsynlig at var en korrekt vurdering.

I Aksjeloven § 3-8 heter det at en avtale mellom selskapet og en aksjeeier, en aksjeeiers morselskap, et styremedlem eller daglig leder er ikke bindende for selskapet uten at avtalen godkjennes av generalforsamlingen hvis selskapets ytelse har en virkelig verdi som utgjør over en tidel av aksjekapitalen på tidspunktet for ervervet eller avhendelsen. Det finnes unntak i loven, eksempelvis første ledd, punkt fire som sier at § 3-8 ikke gjelder avtale som inngås som ledd i selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler.

Salget av varelageret utgjorde kr 258 750. Dette utgjør 70 prosent av varelagerets verdi i vareregisteret, kr 207 000 pluss moms. Siden Mikkelsen er majoritetseier, styreleder og daglig leder av Røyrvik Auto AS som kjøper varelageret, samtidig som han er styremedlem i Sentrumshandel Røyrvik AS, kan dette defineres som en avtale som går under aksjelovens § 3-8 hvor det er en avtale mellom selskapet (Sentrumshandel Røyrvik) og et styremedlem. Varelagerets salgssum utgjør mer enn selskapets aksjekapital i sin helhet. Disse momentene medfører at salg av varelager skulle vært behandlet i generalforsamling. Salgsavtalen er signert 26.10.2016. Verken generalforsamlingen i 2016 eller de to påfølgende generalforsamlingene i 2017 har behandlet salg av varelager.

Styret i Joma Næringspark har i sak 19/16, den 24.08.2016, et vedtak som godkjenner at det gjennomføres forhandlinger mellom Røyrvik Auto AS og styret i Sentrumshandel AS om salg av varelageret eller aksjene i selskapet. Neste behandling i Joma Næringspark AS sitt styre skjer 15.11.2016 sak 30/16, hvor styret

orienteres om at salget av varelageret er gjennomført. Styret i Joma Næringspark AS har dermed ikke behandlet selve avtalen for salg av varelager.

Sentrumshandel Røyrvik er heleid av Joma Næringspark AS, og styret i Joma Næringspark AS er generalforsamling i heleide datterselskaper, men salget skulle likevel vært behandlet i en formell generalforsamling. Revisor har ikke kjennskap til at det er gjennomført en ekstraordinær generalforsamling for å behandle dette, noe som vil være i strid med aksjeloven § 3-8. Loven utelukker ikke at det kan gjøres generalforsamlingsvedtak i etterkant av avtalen. Aksjeloven § 3-7, første ledd, presenterer at er det skjedd en utdeling fra selskapet i strid med bestemmelsene i loven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt.

Aksjeloven § 3-8, andre ledd presenterer at styret skal sørge for at det utarbeides en redegjørelse for avtalen. Redegjørelsen skal legges ved innkallingen til generalforsamling, og skal uten opphold meldes til Foretaksregisteret. Revisor kan ikke se at en slik redegjørelse er meldt.

Aksjelovens §16-10 om endelig oppløsning av selskapet sier at etter avsluttet utdeling fremlegges revidert oppgjør for generalforsamlingen. Når oppgjøret er kjent skal det meldes til foretaksregisteret at selskapet er endelig oppløst. Avviklingsstyret skal sørge for at selskapsdokumentasjonen oppbevares i minst 10 år etter regnskapsårets slutt det året selskapet er endelig oppløst. Revisor har etterspurt revidert oppgjør fra styreleder.

Verdsetting av varelageret ved opphør

Revisor har sett nærmere på verdsetting av varelageret innenfor rammen av styrets økonomiske disposisjoner. Her gir aksjeloven ytterlige bestemmelser som styret må forhold seg til.

Tidligere styreleder SR fortalte at styret besluttet å selge varelageret til 70 prosent av bokført verdi på det aktuelle tidspunktet etter å ha vært i dialog med både revisor i BDO og regnskapsfører i Euronics. Den bokførte verdien var beregnet ut fra historisk kostpris. Styremedlemmene hadde aldri solgt et varelager før, og ønsket å sjekke hva som var vanlig å gjøre. Ifølge tidligere styreleder i SR ble det sagt etter dialog med revisor og regnskapsfører at det var vanlig å selge varelageret til 70 prosent av bokført verdi.

Tidligere styreleder fortalte at hun mente at varelageret var verdsatt for høyt, og at hun ga uttrykk for dette i styremøtene. Dette ble diskutert mens Mikkelsen var til stede. Tidligere styreleder understreket at Mikkelsen ikke ønsket å være i posisjon til å prute på salgssummen, og da ble det heller ikke prutet. Dermed fulgte styret anslaget man hadde blitt informert om, og solgte varelageret til 70 prosent av bokført verdi. I referat fra styremøtet hvor salget av varelageret ble vedtatt, står det at styret hadde telefonkontakt med revisor.

Revisor har forespurt revisor i BDO om verdsettingen av varelageret. Han forteller at det ble gjennomført et opphørssalg i forkant slik at det gjenværende lageret besto av

varer som ikke var realisert via allerede gjennomført opphørssalg, noe som normalt vil indikere at det ikke er de mest kurante varene som er igjen. Daglig leder i selskapet forteller at opphørssalget i forkant ikke var veldig omfattende ettersom varelageret skulle selges. Videre forteller revisor BDO at i samtalene med tidligere styreleder ble det vurdert som «ikke urimelig» å gi en rabatt på restbeholdningen. Det var umulig på det tidspunktet å fastslå korrekt verdi på varelageret. Det var sannsynligvis en del varer som ikke var salgbare med en verdi tilnærmet null og noen som var fullgode, men ikke lett å omsette i Røyrvik. Revisor BDO oppfattet at styret fant et tilbud fra Røyrvik Auto AS om å betale 70 prosent av beregnet kostpris som rimelig og revisor hadde ingen innvending til at dette kunne legges til grunn, tatt i betraktning opphørssalget og betraktninger omkring innholdet i varelageret.

Av kontoutskriftene for Sentrumshandel Røyrvik AS går det fram at salg av varelageret gir en innbetaling på kr 258 750.

5.3.2 Vurdering

Sentrumshandel Røyrvik AS har aldri hatt god lønnsomhet og mye tyder på at selskapet har klart å holde butikken åpen i over fire år med støtte fra tilskuddsordninger, og eier Joma Næringspark og Joma Eiendom AS gjennom at husleie og strøm ikke alltid er betalt. Oversikten over tilskudd er vanskelig å holde orden på fordi tilskuddene omtales i generelle ordelag og revisor er usikker på om alt som planlegges søkt på blir effektivt. Trykkerivirksomheten som kom i gang i 2014 bidro til at selskapets levetid ble forlenget, men styret burde gjort noen grep med den delen av virksomheten som ikke ga lønnsomhet. Revisor mener at selskapet har hatt dårlig lønnsomhet og styret burde handlet tidligere. I følge generalforsamlingsprotokollene har intensjonen om handling vært der, men er ikke fulgt opp. Revisor mener derfor at styret i større grad burde sørget for en forsvarlig organisering av virksomheten.

Revisor finner ikke at salget av varelageret er behandlet av generalforsamlingen, og antar på bakgrunn av tilgjengelige generalforsamlingsprotokoller at slik behandling ikke er gjort. Revisor anser det som positivt at styret i Joma Næringspark AS har vært informert, men understreker at for å oppfylle bestemmelsene i aksjeloven § 3-8 skulle selve avtalen for salg av varelager vært behandlet i Sentrumshandel Røyrvik sin generalforsamling. Det bør vurderes om salg av varelageret omfattes av unntaket i aksjelovens § 3-8, 1. ledd nr. 4 om unntak for avtale som inngår som ledd i selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler. Dersom unntaket ikke gjelder, det setter ikke loven begrensninger for at salg av varelager kan behandles i generalforsamling etter at avtalen er inngått.

Verken vedtektsendringen eller kapitalforhøyelsen er meldt til Brønnøysundregistrene, noe de skulle vært.

Revisor vurderer at det ville vært naturlig at det i generalforsamlingen ble orientert om at styret i et tidligere styremøte vurderte selskapets tilstand dithen at det kan gå i retning konkurs/styrt avvikling.

I følge revisors beregninger har Joma Næringspark som eiere i selskapet tapt kr 720 000 på Sentrumshandel, hvorav kr 250 000 er aksjekapital. I tillegg kommer manglende husleieinntekter for Joma Eiendom AS.

Avviklingen av selskapet inkludert verdsetting av varelageret har så langt revisor har klart å få dokumentasjon på, skjedd på en tilfredsstillende måte, med unntak av at generalforsamlingen skulle ha behandlet salget av varelageret.

5.3.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at forvaltningen av selskapene i noen grad har vært i tråd med lovverk og andre utvalgte retningslinjer, men at ikke alle formaliteter for vedtektsendringer, kapitalforhøyelser og avvikling er på plass. Selskapet er fortsatt ikke formelt avviklet.

Revisor anbefaler at selskapet avvikles i tråd med gjeldende regelverk.

5.4 Daglig ledelse og arbeidsmiljø

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har den daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, vært i tråd med utvalgte lover?

I vedlegg 2 er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Daglig ledelse og arbeidsmiljø vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Daglig leder tilsettes av styret og skal ha en arbeidsavtale
- Daglig leder har ansvar for daglig ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt
- Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, herunder at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte
- Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret en underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling

5.4.1 Data

I følge ansettelsesavtalen ble Ann Kristin Toremo ansatt som daglig leder i 100 prosent stilling i Sentrumshandel Røyrvik AS med tiltredelse 01.08.2012 med tre måneders gjensidig oppsigelsesfrist. Arbeidsavtalen har bestemmelser om lønn og offentlig tjenestepensjon på to prosent. I tillegg henvises det til lovverket for ferie- og sykepenges. Arbeidsavtalen inneholder en oversikt over daglig leders ansvar. Toremo

hadde tidligere arbeidet i den elektrobutikken som Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk la ned. I følge daglig leder Toremo fikk hun tilbud om jobben uten en forutgående utlysning.

Styret vedtok 19.07.2012, sak 06/12 at daglig leder skal gis en stillingsinstruks, og at denne samt ansettelsesavtale skulle gjennomgås i neste styremøte. I påfølgende styremøte 23.07.2012, sak 08/12 ble stillingsinstruks for daglig leder revidert og vedtatt at denne skulle tas i bruk etter at oppstartsprosessen var unnagjort. Neste styremøte ble avholdt 14.08.2012, og her deltar daglig leder i møtet. Det er ingen styrevedtak på ansettelse av daglig leder.

I intervju med daglig leder fortalte hun at selskapet hadde kontrakt med Euronics-kjeden og at Euronics førte regnskapet for dem. Daglig leder anviste regninger og Euronics regnskapsfører betalte de vanligvis. Daglig leder hadde innsyn og disposisjonsrett til selskapets bankkonto. Med god hjelp fra regnskapsfører i Euronics holdt daglig leder oversikt over økonomien i selskapet og orienterte styret om økonomien i styremøtene. Videre forteller daglig leder at hun stort sett fikk utbetalt lønn til rett tid, men ikke hver gang. Dette var i overensstemmelse med regnskapsfører i Euronics. Selskapet hadde ikke penger og noen kostnader måtte skyves på. Noen ganger prioriterte regnskapsføreren å utbetale lønn, andre ganger ble det skjøvet på husleie til Joma Eiendom, strøm eller andre fakturaer. Daglig leder tror at all husleie ble gjort opp til slutt. Daglig leder Toremo forteller at det ble gjennomført litt opphørssalg, men ikke mye ettersom varelageret skulle selges.

Daglig leder forteller at hun jobbet i full stilling hele perioden.

Den 24. august 2016 får daglig leder oppsigelse begrunnet i at det ikke er økonomi i å drive Sentrumshandel Røyrvik AS videre som i dag, med fratredelse 24. november. Den versjonen av oppsigelsen revisor har mottatt er ikke signert av styreleder, men styreleders navn står på oppsigelsen. Daglig leder Toremo forteller i intervju at det var uenighet mellom henne og resten av styret om hvordan avtalen skulle forstås. NAV og daglig leder hadde samme tolkning av avtalen og det førte til at daglig leder ikke fikk lønn den siste måneden før hun hadde krav på ytelser fra NAV.

Det er ikke registrert daglig leder i Brønnøysundregistrene, men Ann Kristin Toremo har ifølge ansettelsesavtalen vært daglig leder siden 01.08.2012.

Tidligere styreleder fortalte at det var spesielt at daglig leder Toremo også satt i styret. Hun satt dermed midt i informasjonsflyten. Styret opplevde dette som positivt, da daglig leder på denne måten hele tiden hadde kjennskap til hvordan selskapet gikk. Styret ble enige med daglig leder om at hun skulle avvikle sin ferie slik at dette sammenfalt med avvikling av selskapet. Tidligere styreleder fortalte at dette var en grei prosess, og det var ingen konflikter med tidligere daglig leder i forbindelse med avvikling av selskapet. Tidligere daglig leder var med på å skrive sin egen oppsigelse.

Tidligere styreleder opplyste om at det skjedde en feil i forbindelse med oppsigelsen av tidligere daglig leder, slik at det ble feil dato på oppsigelsen. Det førte til feil

utbetaling fra NAV. Tidligere styreleder understreker at tidligere daglig leder fikk alt hun hadde krav på av utbetalinger fra selskapet. Tidligere styreleder kjenner til at tidligere daglig leder sendte styrevedtaket som viser den riktige datoen for oppsigelse til NAV, men kjenner ikke til om utbetalingen herfra ble rettet opp.

Daglig leder forteller at selskapet i perioder hadde noen som arbeidet deltid der. Daglig leder oppfattet at det var et greit arbeidsmiljø i selskapet.

5.4.2 Vurdering

Daglig leder er ikke formelt ansatt av styret og ifølge Brønnøysundregistrene er det ikke registrert daglig leder for selskapet. Daglig leder har en arbeidsavtale.

Daglig leder har fulgt opp sitt ansvar for daglig ledelse av selskapet og har sørget for at regnskapet er i tråd med lov og forskrifter i samarbeid med Euronics-kjeden.

Daglig leder har sørget for orienteringer i styret, men det er ikke avholdt styremøter så ofte at plikten til å informere hvert kvartal er oppfylt.

5.4.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at daglig ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, kun til en viss grad har vært i tråd med lovverket. Formalitetene omkring ansettelse av daglig leder er mangelfull og det er usikkert hvor ofte styret har fått økonomirapporteringer.

5.5 Overordnet vurdering og anbefalinger

For revisor fremstår det som at selskapet på flere områder ikke har oppfylt formelle krav og retningslinjer. Det er få personer som fyller flere roller, og revisor understreker at det er viktig at formaliteter som ansettelse av daglig leder, kapitalforhøyelse, vedtektsendringer, salg av varelager og lignende formaliseres tilstrekkelig.

Revisor anbefaler at styret kaller inn til generalforsamling i SR for å godkjenne selskapets salg av varelager til et styremedlem og formelt avvikler selskapet.

6. JOMA EIENDOM AS

6.1 Selskapsstruktur og roller

Joma Eiendom AS (JE) ble startet opp som et eiendomsselskap. Ved opprettelsen av JE gikk Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) inn med et bygg og Joma Næringspark AS gikk inn med et annet bygg. Byggene ligger på naboeiendommer i Røyrvik sentrum. Tabellen under viser selskapsstrukturen i JE og sentrale roller i selskapet. Opplysningene er hentet fra Brønnøysundregistrene. Revisor har ikke fått tilsendt de nyeste vedtektene for selskapet.

Tabell 6-1: Selskapsstruktur og roller i Joma Eiendom AS

Joma Eiendom AS	
Stiftelsesdato	20.01.2014
Aksjekapital ved stiftelse	Kr 350 000
Aksjekapital i dag	Kr 550 000 (utvidelse i 2015)
Eiere	<ul style="list-style-type: none"> • Joma Næringspark (67,27%) • Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk Holding AS (32,73%)
Styreleder	Bjørn Asp (23.02.2018 -) Tidligere styreledere: Jørgen Tømmerås (30.01.2014 – 23.02.2018)
Styremedlemmer	Gunnbjørn Jarle Heggstad (23.03.2018 -) Arve Haugen (23.03.2018 -) Bodil Haukø (23.03.2018 -) Tidligere styremedlemmer: Torbjørn Ragnar Skjerve (30.01.2014 – 25.08.2016) Geir Flakken (30.01.2014 – 23.03.2018) Frode Nordgaard (25.08.2016 – 31.06.2017)
Daglig leder	Jan Olav Smalås (23.02.2018) Tidligere daglig leder: Odd Magne Mikkelsen (30.01.2014 – 23.02.2018)
Formål	Levere tjenester innen utleie av næringslokaler og andre tjenester/produkter som naturlig faller sammen med dette, herunder delta i andre selskaper med lignende virksomhet.

I forbindelse med opprettelsen av JE lå det planer om å restaurere NTE-bygget (byggetrinn 1) samt å bygge en ny kontorfløy (byggetrinn 2). Begge disse byggetrinnene er realisert. I det bygget som Joma Næringspark AS opprinnelig eide, leier i dag Kollektor AS. NTE-bygget som ble restaurert huset Sentrumshandel Røyrvik AS fram til selskapet la ned butikken høsten 2016. Bygget har huset Børgefjell Skinn AS fra sommeren 2015 og fram til selskapet gikk konkurs høsten 2017. Senhøsten 2016 flyttet Røyrvik Scooter og Maskin inn i lokalene i NTE-bygget. I tillegg har det vinteren 2017/18 vært en gavebutikk i lokalene.

I kontorfløya leies det ut kontorer til blant annet Joma Næringspark AS, Røyrvik kommune og Naturdata AS.

6.2 Styrets rolle, saksbehandling og habilitet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har selskapet fulgt utvalgte lovers bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet?

I vedlegg 2 er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Styrets rolle, saksbehandling og habilitet vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Selskapet skal ha et styre som er valgt av generalforsamlingen og hvor det framgår hvem som er leder.
- Det skal føres protokoll fra styrebehandlingen som angir tid og sted, deltakere, behandlingsmåten og styrets beslutninger, protokollen skal signeres av deltakerne og oppbevares i selskapets levetid.
- Styremedlem eller daglig leder må ikke delta i behandling eller avgjørelser i saker hvis de er inhabile.

6.2.1 Data

Joma Eiendom AS ble stiftet i begynnelsen av 2014 med et styre bestående av Jørgen Tømmerås som styreleder, og Torbjørn Skjerve og Geir Flakken som styremedlemmer. I generalforsamlingen 25.08.2016, velges Frode Nordgaard inn i styret, og Skjerve går ut. Dette har ikke blitt rapportert til Brønnøysundregistrene. Nordgaard har tidligere møtt som eierrepresentant for NTE Holding AS. I de to påfølgende styreprotokollene går det fram at Skjerve har meldt forfall i det første styremøtet og Skjerve møter i det andre styremøtet. Ifølge generalforsamlingsprotokollen er han ikke valgt inn i styret. Revisor finner ikke at valg av styret fra generalforsamlingen 25.08.2016 har blitt fulgt opp slik at de valgte styremedlemmene har fått innkalling og mulighet til å møte på styremøtene.

I generalforsamlingen 31.07.2017 ble det valgt nytt styre, et styre som er identisk med styret i Joma Næringspark AS fra det tidspunktet Bodil Haukø ble valgt inn i styret til Joma Næringspark AS, 06.12.2017 (registrert i Brønnøysundregistrene). Denne endringen av styret i Joma Eiendom AS er ikke registrert før 23.02.2018 i Brønnøysundregistrene.

De ordinære generalforsamlingene er gjennomført med forutgående innkalling og protokollert. Revisor antar at det mangler protokoll fra ekstraordinær generalforsamling som har behandlet emisjon og vedtektsendring i 2014. Begge disse forholdene er registrert i Brønnøysundregistrene henholdsvis 05.02.2015 og 05.01.2015.

I styremøtet 02.06.2015 planlegges en ny emisjon med en planlagt forhøyelse av aksjekapitalen med kr 115 000 ved konvertering av fordring. Dette skal skje gjennom

en utstedelse av 115 nye aksjer pålydende kr 1000 og til en tegningskurs på kr 10 000. Denne emisjonen er ikke behandlet i ordinær generalforsamling i 2015 og ikke registrert i Brønnøysundregistrene. Den framgår heller ikke i regnskapet og antas derfor ikke å være gjennomført.

Revisor har gjennomgått tilsendte protokoller fra styrets arbeid. Protokollene angir tid, sted, hvem som er tilstede og eventuelle forfall. Sakene er løpende nummerert med angivelse av saksnummer og årstall. Vedtakene går tydelig fram av protokollen. Protokollene er signert med unntak av den siste.

I noen av styreprotokollene finner revisor at habilitet er vurdert og den inhabile har fratrudd behandlingen. På styremøtet 04.02.2014 fratrer Mikkelsen (som er innleid daglig leder i selskapet) når styret vurderer innkjøp av trelast til byggeprosjektene. Styret beslutter å kjøpe bygningsvarer fra den lokale Malia-butikken som Mikkelsen eier. Styreleder får ansvar for å utarbeide en avtale. Mikkelsen fratrer også behandlingen i det påfølgende styremøtet når styret behandler og godkjenner avtalen om kjøp av bygningsvarer.

I styremøtet 10.10.2016 framgår det av protokollen at Skjerve og Flakken har meldt forfall og at Flakken er inhabil (som tidligere nevnt er Nordgaard valgt som styremedlem i stedet for Skjerve i generalforsamlingen 25.08.2016). Til stede i møtet er Tømmerås som styreleder og Mikkelsen som innleid daglig leder. Det betyr at det er bare ett styremedlem tilstede, og styret kan ifølge aksjeloven §6-24 treffe beslutninger når mer enn halvparten av medlemmene er tilstede eller deltar i styrebehandlingen, om ikke strengere krav er fastsatt i vedtektene. På møtet behandles to saker. En sak om akkordløsning ved Sentrumshandel Røyrvik og en sak som status for utleie. Eventuelt står på saklista, men det er protokollført at det ikke var noen saker under eventuelt. Det går ikke fram av protokollen hvorfor Flakken er inhabil i dette møtet. Mikkelsen deltar i møtet som innleid daglig leder og er samtidig styremedlem i Sentrumshandel Røyrvik AS. I behandlingen av saken om akkordløsning i Sentrumshandel Røyrvik AS er ikke Mikkelsen sin habilitet vurdert, noe den burde vært fordi han er styremedlem i det selskapet som saken gjelder. Det framgår heller ikke at styret har vurdert sin beslutningsdyktighet.

6.2.2 Vurderinger

Styret i Joma Eiendom AS består av tre styremedlemmer hvorav det framgår av protokollen at en av dem er valgt til styrets leder. Nytt styre er registrert i Brønnøysundregistrene 23.02.2018 og da består styret av fire medlemmer. Styret og styrets leder er valgt i henhold til lovverket, men valget av Nordgaard som styremedlem i generalforsamlingen 31.07.2016 er ikke fulgt opp, verken som registrering i Brønnøysundregistrene eller ved innkalling til styremøter.

Dersom ekstraordinær generalforsamling 2014 er gjennomført, men protokollen ikke er lagret, vil dette være i strid med aksjeloven § 5-16, tredje ledd³⁴.

Protokollene fra styrets arbeid følger formkravene som er gitt i aksjeloven. I styremøtet 10.10.2016 var ikke styret beslutningsdyktig når bare en av tre styremedlemmer møtte og dermed er det ikke fattet gyldige vedtak i dette styremøtet. Det framgår ikke av protokollen at styret har vurdert sin beslutningsdyktighet.

I styremøtet 10.10.2016 kan det i tillegg stilles spørsmål ved innleid daglig leder, Mikkelsen sin deltakelse i styremøtet under behandlingen av akkordløsningen i Sentrumshandel, et selskap hvor han er styremedlem. I denne saken er det mye som tyder på at Mikkelsen kan være inhabil, og i det minste burde det vært protokollført at habiliteten var vurdert.

6.2.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at selskapet har noen mangler innen oppfølging av lovverkets bestemmelser om valg av styre, styrebehandling og habilitet, med forbedringspotensial innen valg av styre, protokollføring og oppbevaring fra generalforsamlingen, habilitetsvurdering og sikre at styret er vedtaksført.

6.3 Forvaltning av selskapet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Er forvaltningen av selskapet i tråd med utvalgte lover og retningslinjer?

I vedlegg 2 er revisjonskriterier som legges til grunn for å svar på denne problemstillingen utledet. Forvaltningen av selskapet vil vurderes opp mot følgende kriterier:

- Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig
- Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske utvikling

6.3.1 Data

Datagrunnlag for å vurdere forsvarlig organisering vil også hentes fra kapittel 6.1. I tabellene under gjengis resultatoppstillingen og balansen for 2014 til 2016 for JE.

³⁴ Aksjeloven § 5-16, tredje ledd: Protokollen skal signeres av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen og fortegnelse over aksjeeiere som nevnt i § 5-13, skal oppbevares på betryggende måte i hele selskapets levetid. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.

Tabell 6-2: Resultatoppstilling Joma Eiendom 2014-2016

RESULTAT	2016	2015	2014
-Salgsinntekt	0	0	0
-Annen driftsinntekt	683	385	223
Totalinntekt	683	385	223
-Lønnskostnad	92	32	0
-Ordinære avskrivninger	421	210	54
-Annen driftskostnad	439	282	169
Driftskostnader	952	524	223
Driftsresultat	-269	-139	0
-Annen rentekostnad	172	145	0
-Annen finanskostnad	1	1	0
Årsresultat	-442	-281	0

Tabell 6-3: Balanse Joma Eiendom AS 2014-2016

BALANSE	2016	2015	2014
-Tomter, bygninger og annen fast eiendom	8666	8582	5779
-Driftsløsøre, inventar	609	544	0
Anleggsmidler	9275	9126	5779
-Fordringer	285	137	1233
-Bankinnskudd	0	388	49
-Andre omløpsmidler	-1	1	-1
Omløpsmidler	285	526	1281
Sum eiendeler	9560	9652	7060
-Langsiktig gjeld.	3975	4085	1000
-Kortsiktig gjeld	820	360	2572
Gjeld	4795	4445	3572
-Selskapskapital	550	550	350
-Overkursfond	4938	4938	3150
-Annen innskutt egenkapital	0	0	-12
-Annen egenkapital	-723	-281	0
Egenkapital	4765	5207	3488
Gjeld og egenkapital	9560	9652	7060

Selskapet har et nullresultat det første året og går med underskudd i 2015 og 2016. Det skyldes at driftskostnadene øker mer enn driftsinntektene og i tillegg har rentekostnadene økt. Selskapet har i 2016 en egenkapitalprosent på 50 og har god soliditet.

I følge regnskapet til Joma Næringspark AS har JE betalt kr 118 000 for daglig leder. Styreleder i Joma Næringspark AS opplyste revisor om at det ikke foreligger noen skriftlig avtale for bruk av daglig leder. Man har praktisert det slik at daglig leder får lønn fra Joma Næringspark AS, som igjen belaster JE for en viss andel av hans lønn.

Styret har ifølge protokoll fra 17.09.2013 gitt styreleder fullmakt til å inngå en avtale om daglig ledelse (og byggeledelse) med Joma Næringspark AS. Lønnskostnad som er ført i 2015 antas å være styrehonorar, mens lønnskostnaden i 2016 er høyere enn det man kan forvente som styrehonorar.

Av styrets protokoller går det fram at styret har behandlet saker av økonomisk karakter i alle sine styremøter. Under følger en kort gjennomgang av de ulike sakene.

17.09.13: I møtet behandles økonomisk ramme for byggetrinn en og to samt at aktuelle finansieringskilder gjennomgås. Det går fram at NTE og Joma Næringspark AS har forpliktet seg til å gå inn med kr 1 million hver. I tillegg søkes det om tilskudd fra Innovasjon Norge. Det søkes Miljødirektoratet om en knutepunktfinansiering. Røyrvik kommune er aktuell med aksjekapital og det er nødvendig med et banklån på ca. kr 2 mill. Den økonomiske ramma fastsettes til 11 millioner.

04.02.2014: Styret blir orientert om utfordringer med å få på plass en lønnsom plattform for Sentrumshandel Røyrvik AS som er den største leietakeren i NTE-bygget. Videre gjennomgår styret status for finansiering av nytt næringshus, hvor 5,9 av totalt 11 millioner er på plass. Styret beslutter oppstart av rehabilitering av NTE-bygget med en ramme på kr 4,4 millioner.

03.04.2014: Rapport om økonomisk status ved byggetrinn en.

07.07.2014: Rapport om økonomisk status byggetrinn en. Styret vedtar å realisere byggetrinn to innenfor en total kostnadsramme på kr 9 millioner, hvorav 2,2 millioner lånefinansieres. Realiseringen av byggeplanene utløser behov for emisjon for et samlet tegningsbeløp på kr 2 millioner for NTE og Joma Næringspark AS.

11.11.2014: Rapport om økonomisk status byggetrinn en. Som en sak under eventuelt orienteres det om arbeidet med å skape økt aktivitet i JE sine næringsbygg.

13.03.2015: Rapport om økonomisk status på byggeprosjekter. Styret behandler en sak om at JE øker låneopptaket fra 2,2 mill til 3,05 mill for å i imøtekomme Røyrvik kommune sitt behov for lånefinansiering av aksjekapitalen med kr 850 000.

02.06.2015: Rapport om økonomisk status på byggeprosjekter. Styret behandler årsregnskapet for 2014. Styret behandler en sak om utvidelse av aksjekapitalen. Joma Næringspark har ytt et kortsiktig lån til JE på kr 1 150 000. Dette skal endres i tråd med forutsetningen for bevilgningen ved at aksjekapitalen økes fra kr 550 000 med kr 115 000 ved utstedelse av 115 nye aksjer pålydende kr 1000 pr aksje til tegningskurs 1000. I det samme styremøtet orienteres det for første gang om status på utleie av kontorer.

08.3.2016: Det er protokollført at prosjektrengskapet for utbetaling av tilskudd fra Innovasjon Norge og Miljødirektoratet er revidert og godkjent av revisor BDO. Videre rapporteres status om utleie.

27.06.2016: Årsregnskapet for 2015 godkjennes av styret og det rapporteres at de første leieinntektene kom på plass 1. juni. I forbindelse med status for utleie og husleieinntekter rapporteres det om usikkerhet knyttet til husleieinntekter fra Sentrumshandel AS og Børgefjell Skinn AS. Styret vedtar budsjett for 2016 med et resultat på kr 38 000. Videre kommenteres det i vedtaket at det jobbes videre med nye inntektsmuligheter for å øke inntektene.

10.10.2016: Styret godkjenner akkord hvor JE får innbetalt kr 47 000 av sitt tilgodehavende i Sentrumshandel Røyrvik AS.

24.07.2017: Årsregnskapet for 2016 godkjennes av styret. Videre gjennomgår styret status for utleie og tiltak for å øke inntektene i selskapet, blant annet gjennom økt husleie. Styret vedtar å søke Nord-Trøndelag fylkeskommune om kr 300 000 til å finansiere en forstudie for å etablere en næringsklynge i Røyrvik sentrum.

Budsjett for virksomheten blir vedtatt første gang for 2016 på styremøtet 27.06.2016.

Sammenholdt med data om Sentrumshandel og Børgefjell Skinn (kapittel 5 og 7) er det mye som tyder på at Joma Eiendom har tapt eller gått glipp av leieinntekter. Kr 47 000 i akkordløsningen for Sentrumshandel er dokumentert i JE sine styreprotokoller.

Tilskudd

Av styreprotokollene går det fram at JE har fått innvilget og utbetalt kr 1,5 millioner i tilskudd fra Innovasjon Norge og 1,8 millioner kroner fra Miljødirektoratet i forbindelse med byggetrinn en og to. I tillegg går det fram at man søker Nord-Trøndelag fylkeskommune om kr 300 000 til forprosjekt i 2017.

6.3.2 Vurdering

Det er jevnlige rapporteringer av økonomi i styremøtene. Det er uklart for revisor om styret får rapporteringer utenom styremøtene. Styrevedtakene gir rammer for virksomheten, spesielt tydelig er dette i forhold til byggeprosjektene. Revisor vurderer at styret har sørget for en forsvarlig organisering av virksomheten og fører tilsyn med selskapets virksomhet.

I oppstarten av JE har styret fokus på byggeprosessen og finansieringen av den. I starten ligger det ingen vurderinger om inntekspotensialet i utleiemarkedet. Det er ingenting i styreprotokollene som indikerer at styret vurderte inntekspotensialet i utleie av lokaler. Dette kommer til uttrykk først i høsten 2014 som en orientering under eventuelt. Fra sommeren 2016 kan vi lese av protokollene at styret får et sterkere fokus på å sikre husleieinntektene.

Budsjett for 2016 er det første budsjettet som blir vedtatt, når nesten halve 2016 er gått. Styret burde ha utarbeidet budsjett for driften på et tidligere tidspunkt, slik at man hadde rammer for driften. I 2014 og 2015 er det hovedsakelig økonomien i utbyggingen og ikke drifta som har fokus fra styrets side. Revisor vurderer at styret er orientert om selskapets økonomiske utvikling.

6.3.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at forvaltningen av selskapet har vært i tråd med utvalgte lover og retningslinjer.

6.4 Daglig ledelse og arbeidsmiljø

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har den daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, vært i tråd med utvalgte lover?

I vedlegg 2 er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Daglig ledelse og arbeidsmiljø vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Daglig leder tilsettes av styret og skal ha en arbeidsavtale
- Daglig leder har ansvar for daglig ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt
- Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret en underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling

6.4.1 Data

I Joma Eiendom AS har Odd Mikkelsen vært daglig leder fram til Jan Olav Smalås overtok i februar 2018. Smalås er registrert som daglig leder i Brønnøysundregistrene 23.02.2018. I styreprotokoll fra 17.09.13 går det fram at man planlegger å kjøpe tjenester fra Joma Næringspark AS til daglig ledelse og byggeledelse. Revisor har ikke sett denne avtalen. Selskapet har ikke utbetalt lønn i 2014 og lønnskostnadene for 2015 er mest sannsynlig knyttet til styrehonorar. Styreleder Joma Næringspark AS og tidligere daglig leder Joma Næringspark AS bekrefter at det ikke foreligger noen ansettelsesavtale. Det foreligger heller ingen avtale om kjøp av daglig leder-tjenester. Man har praktisert det slik at daglig leder får lønn fra Joma Næringspark AS, som igjen belaster JE for en viss andel av hans lønn.

Styret har fått orienteringer om selskapets virksomhet og økonomiske forhold. I kapittel 6.3 går det fram at styret ikke har et spesielt fokus på resultat av driften før i 2016.

Revisor har ikke gått nærmere inn på dette arbeidsforholdet ut over dette, ettersom selskapet ikke har noen ansatte.

6.4.2 Vurdering

Joma Eiendom har ingen ansatte. Selskapet har kjøpt tjenester fra Joma Næringspark AS. Revisor mener at en avtale om kjøp av daglig leder-tjenester fra Joma Næringspark AS kan bidra til mer ryddighet mellom selskapene.

Det er uklart for revisor om styret har fått underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling fra daglig leder minst hver fjerde måned.

Det foreligger ingen ansettelsesavtale for daglig leder.

6.4.3 Konklusjon

Ettersom selskapet leier daglig leder-tjenester, konkluderer ikke revisor på om daglig ledelse og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder har vært i tråd med utvalgte lover.

6.5 Overordnet vurdering og anbefalinger

For revisor ser det ut som at selskapet har et klart forbedringspotensial i å sikre at formalitetene i større grad er på plass i styrets arbeid og formalisering av kjøp av daglig leder-tjenester.

Revisor anbefaler at kjøp av daglig leder-tjenester formaliseres i en avtale.

7. BØRGEFJELL SKINN AS

7.1 Selskapsstruktur og roller

Selskapsstrukturen i Børgefjell Skinn AS (BFS) og hvem som har roller i selskapet går fram av tabell 7-1. Denne gjennomgangen vil også være et datagrunnlag for vurderingene som gjøres i dette kapitlet. Opplysningene er hentet fra Brønnøysundregistrene.

Tabell 7-1: Selskapsstruktur og roller i Børgefjell Skinn AS

Børgefjell Skinn AS	
Stiftelsesdato	02.06.2015
Aksjekapital ved stiftelse	Kr 50 000
Aksjekapital i dag	-
Eiere	<ul style="list-style-type: none"> • Joma Næringspark (80%) • Jan Bernard O'Sullivan Kvilaas (20%)
Styreleder	Odd Magne Mikkelsen (02.06.2015 - 28.09.2017)
Styremedlemmer	Geir Flakken (06.01.2016 – 28.09.2017) Lisbeth Grønbeck Heggli (12.10.2016 – 28.09.2017) Tidligere styremedlemmer: Jan Bernard O'Sullivan Kvilaas (02.06.2015 – 30.08.2016) Eivind Hellandsjø (02.06.2015 – 06.01.2016)
Daglig leder	Tidligere daglig leder: Jan Bernard O'Sullivan Kvilaas (01.07.2015 – 28.06.2016)
Formål	Produksjon og salg av skinnprodukter samt virksomhet som naturlig tilhører dette.
Revisor	BDO AS
Konkurs	Konkurs åpnet etter oppbud 28.09.2017

Børgefjell Skinn AS ble etablert som følge av at Hellandsjø Skinn AS i Hemne var på leting etter en investor som kunne overta den delen av virksomheten som var rettet mot konsumentmarkedet, mens Hellandsjø Skinn AS selv skulle satse på vernebekledning til industrimarkedet. Selger kom i kontakt med daglig leder i Joma Næringspark AS gjennom Røyrvik kommune.

Det ble åpnet konkurs i BFS 28.09.2017. Joma Næringspark AS hadde ikke innsyn i denne konkursbehandlingen. I følge Hellandsjø, har det fortsatt vært mulig å handle i nettbutikken til Børgefjell Skinn etter at det ble åpnet konkurs. Hellandsjø har fått mange henvendelser fra kunder som ikke har fått varene sine. Det er også noen innlegg på Børgefjell Skinn sin Facebook-side fra kunder som savner varer fra denne perioden. Revisor har ikke undersøkt hvor eventuelle inntekter fra dette salget har havnet.

7.2 Styrets rolle, saksbehandling og habilitet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har selskapet fulgt utvalgte lovers bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet?

I vedlegg to er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Styrets rolle, saksbehandling og habilitet vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Selskapet skal ha et styre som er valgt av generalforsamlingen og hvor det framgår hvem som er leder
- Det skal føres protokoll fra styrebehandlingen som angir tid og sted, deltakere, behandlingsmåten og styrets beslutninger, protokollen skal signeres av deltakerne og oppbevares i selskapets levetid
- Styremedlem eller daglig leder må ikke delta i behandling eller avgjørelser i saker hvis de er inhabile

7.2.1 Data

Roller

Ved stiftelsen av Børgefjell Skinn AS (BFS) besto styret av:

- Styreleder Odd Mikkelsen (også daglig leder i Joma Næringspark AS)
- Styremedlem Eivind Hellandsjø (selger av varelager og rettigheter til Børgefjell Skinn AS)
- Styremedlem Jan Bernard O'Sullivan Kvilaas (også daglig leder i Børgefjell Skinn AS og eier av 20 prosent av aksjene)

Selskapet ble stiftet av Odd Mikkelsen, som representerte majoritetseier Joma Næringspark AS og Jan Bernard O'Sullivan Kvilaas.

Kvilaas hadde både rollen som daglig leder, aksjonær og styremedlem i BFS. De forskjellige rollene personen innehar gir forskjellige rettigheter. Eksempelvis har ikke Kvilaas som eier fullt innsyn i økonomi utover gjennom generalforsamlingen (aksjeloven § 5-15). Som styremedlem skal Kvilaas holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll (aksjeloven § 6-12 3. ledd). Både aksjeloven (§§ 6-14 og 6-16) og ansettelsesavtalen angir rettigheter og plikter for Kvilaas som daglig leder. Ansettelsesavtalen slår fast at Kvilaas som daglig leder

skal bidra til at driftskostnadene for selskapet holdes lavest mulig og innenfor vedtatte budsjetter, godkjent av styret. Han skal være en pådriver med fokus på resultatoppnåelse, utvikling og nyskaping.

Daglig leder i BFS fortalte at han aldri fikk fullstendig innsyn eller kontroll over økonomien som daglig leder i selskapet, mer om dette i kapittel 7.4.

Valg av styre og kontinuitet i styret

I henhold til kjøpsavtalen mellom Børgefjell Skinn AS og Hellandsjø Skinn AS, skulle Eivind Hellandsjø etter hvert komme inn på eiersiden gjennom at deler av kjøpesummen skulle omgjøres til aksjekapital. Det ble også forutsatt at han skulle være styremedlem. Hellandsjø trakk seg som styremedlem i epost 12.10.2015 med øyeblikkelig virkning. Hellandsjø har fortalt revisor at dette hadde flere årsaker. Han opplevde at Børgefjell Skinn AS var underfinansiert fra dag en. Han fortalte også at det ble laget en plan sammen med daglig leder i BFS for overtakelse og den videre driften i Røyrvik. Videre sa han at styreleder var enig i planen, men har ikke fulgt den opp slik at daglig leder i BFS ikke fikk den støtten og de ressursene han trengte for å videreføre den positive utviklingen Hellandsjø Skinn hadde lagt for virksomhet mot privatmarkedet. Geir Flakken ble i ekstraordinær generalforsamling 19.10.2015 valgt som nytt styremedlem.

Kvilaas sa opp sin stilling 1.06.2016 og fratrådte stillingen 04.07.2016. Som styremedlem i BFS meldte han fratreden fra styret gjennom brev fra Brønnøysundregistrene datert 30.08.16. Han fortalte at han ble anbefalt av Brønnøysundregistrene å trekke seg fra styret. Dette på grunn av at han ikke hadde innsyn i økonomien og at årsregnskapet hadde blitt sendt inn til Brønnøysundregistrene – uten at han hadde fått sett det. Selskapets revisor informerte om at hans revisorsberetning avgitt 07.08.2016 er basert på et regnskap som var signert av samtlige styremedlemmer. Det siste styret i Børgefjell Skinn AS har i høringssvaret til revisor gjort rede for i hvilke styremøter Kvilaas har mottatt oppdatering på selskapets økonomi og har vist til epost med oversendelse av utkast til årsregnskap i mars 2016

Han fortalte videre at resten av styret ga han beskjed om at han måtte kontakte Brønnøysundregistrene om at han skulle stå som leder ut oppsigelsestiden. Kvilaas ønsket ikke dette, og fortalte at han ble rådet av Brønnøysundregistrene til å levere oppsigelse og bli fjernet fra registeret snarest mulig. Styremedlem Kvilaas ble erstattet av Lisbeth G. Heggli i ekstraordinær generalforsamling 01.10.2016. Etter at Hellandsjø og Kvilaas gikk ut av styret, har styret bestått av de samme medlemmene frem til at det ble åpnet konkurs i selskapet.

Generalforsamlinger

Revisor har fått tilsendt dokumentasjon for tre generalforsamlinger i Børgefjell Skinn AS. Revisor har ikke kjennskap til om det ble avholdt flere generalforsamlinger enn dette.

Det ble gjennomført en ekstraordinær generalforsamling 19.10.2015. Her velges Mikkelsen, Flakken og Kvilaas inn i styret. Flakken erstatter dermed styremedlem Hellandsjø. Mikkelsen velges som styreleder.

I styrets møteprotokoll fra 21.10.2015 presenteres det i sak 08/15 Emisjon og innkalling til ekstraordinær generalforsamling, at det skal kalles inn til ny ekstraordinær generalforsamling når Kvilaas har betalt inn gjenværende del (kr 40 000) av aksjekapitalen. Dette for å registrere kapitalutvidelsen der midlertidig lån

fra Joma Næringspark AS og Røyrvik kommune gjøres om til egenkapital i tråd med vedtak i styret til Joma Næringspark AS 01.06.2015.

Det ble gjennomført en ekstraordinær generalforsamling 01.10.2016. Dette skjer etter at Kvilaas har meldt fratreden fra styret. Heggli, regnskapsfører for blant annet Børgefjell Skinn og Joma Næringspark AS velges som nytt styremedlem. Det fremgår ikke tydelig av protokoll hvem som velges til styreleder. Det har ikke vært endringer av styreleder i offentlige registre.

Revisor har ikke mottatt innkalling eller protokoll for ordinær generalforsamling i 2016. Dersom det ikke er avholdt ordinær generalforsamling i 2016, er dette ikke i tråd med aksjeloven § 5-5, 1. ledd.

Det ble gjennomført en ordinær generalforsamling 15.08.2017. Her foreslo styret for generalforsamlingen en nedsettelse av aksjekapital til kr 0 og emisjon ved konvertering av gjeld og eventuell ny innbetaling. Mikkelsen ble valgt til styreleder. I det påfølgende styremøtet 07.09.2017 hadde styret en gjennomgang av status etter generalforsamlingen. Styret besluttet i sak 3 å melde oppbud.

Styreprotokoller

Revisjonen har fått tilgang til selskapets styreprotokoller. Revisor har ikke fått tilsendt innkallinger til styremøter i BFS, og kan derfor ikke bekrefte eller avkrefte om innkallingene har foregått på riktig vis. Styremedlem Kvilaas opplyste i intervjuet at det har blitt avholdt styremøter uten at han ble innkalt. Eksempelvis fortalte han at de andre i styret i disse møtene tok avgjørelser om for eksempel valg av produkter som skulle produseres. Styreleder Mikkelsen har opplyst om at han kjenner til et styremøte, 05.07.2016, hvor styremedlem Kvilaas ikke ble innkalt.

Kvilaas fortalte at han opplevde at styret ikke ønsket å ha referat fra styremøtene. Han fortalte videre at det alltid ble misforståelser rundt styremøtene, og man måtte ofte gå tilbake og få klarhet i hva man hadde gått gjennom i styremøtene. Han fortalte at han selv måtte skrive detaljerte referater, og at han hadde blitt anbefalt av sin advokat at dersom det ikke ble skrevet felles referater, burde man utarbeide referater for egen del. Revisor har også fått tilsendt styremedlem Kvilaas sine referater fra noen av styremøtene. Kvilaas sin advokat sa også, ifølge Kvilaas, at det er mulig å ta opptak i møter, noe som har blitt gjort. Revisor har blitt tilbudt disse opptakene, men har takket nei da vi har forholdt oss til skriftlig dokumentasjon. Styreleder Mikkelsen fortalte at han opplevde dialogen som vanskelig. Styreleder opplevde at styremedlem Flakken også måtte delta på møter sammen med styremedlem Kvilaas for å dempe konflikten. Styreleder Mikkelsen bekreftet at man var uenige om referat. Revisor har fått se både de offisielle styreprotokollene utarbeidet av styreleder og som er signert av styreleder Mikkelsen og styremedlem Flakken, og referatene utarbeidet av styremedlem Kvilaas.

Styreprotokollen fra 21.10.2015 viser at alle styremedlemmer var tilstede. Protokollen er ikke signert av styremedlem Kvilaas. Revisor har ikke fått dokumentasjon for eventuelle styremøter før 21.10.15.

I neste styremøte 24.02.2016 var alle styremedlemmer tilstede. Protokollen er ikke signert av styremedlem Kvilaas.

Styreprotokoll for 22.04.2016 dokumenterer at alle styremedlemmer tilstede. Protokollen er ikke signert av styremedlem Kvilaas. Følgende framgår av styreprotokollen:

Innledningsvis i møtet ble det gjennomført en meningsutveksling om kommunikasjonen i selskapet, som oppleves som slitsom og uheldig. Dette gjelder bla. referatskriving og e-postkorrespondanse. Referatene oppleves av styrets medlemmer som gjenfortelling fra møtene og bærer preg av mistillit til styret. Daglig leder opplever diskusjonsinnspill som styrets medlemmer kommer med som stressende og uklare og bidrar dermed til misforståelser da han er usikker på hva som ligger i ideene som tas opp til lufting. Svakt salg i 2016 og at det oppfattes som uklarheter rundt bedriftens utvikling, gjør at daglig leder har gått tom for energi. Det er derfor behov for å bruke mer tid i møtene på konklusjoner og vedtak slik at man kan unngå misforståelser som dessverre preger styrearbeidet og dermed tar bort mye av fokuset med å utvikle bedriften gjennom produktutvikling og økt salg.

Styreprotokoll for 05.07.2016 viser at kun styreleder Mikkelsen og styremedlem Flakken var til stede. Av informasjonen foran tyder det på at Kvilaas ikke fikk innkalling til dette styremøtet. Ifølge styreleder Mikkelsen ble møtet gjennomført uten styremedlem Kvilaas da han var inhabil i de tre viktigste sakene som ble behandlet. Den første saken omhandlet oppsigelsen fra daglig leder Kvilaas, den andre sak omhandlet krav fra daglig leder om regning pålydende kr 42 850. Sak tre omhandlet vurdering av videre drift eller avvikling, og den fjerde sak omhandler status for økonomi, salg og markedsføring. Protokollen er signert av Mikkelsen og Flakken. Styreleder Mikkelsen fortalte at Kvilaas ble informert om møtet i ettertid og resultatet av behandlingen av hans krav til selskapet, der det ble oppnådd enighet om et honorar på kr 10 000 for leie av fotoutstyr. Mer om dette i kapittel 7.3.

Styreprotokoll for 08.09.2016 viser at kun styreleder Mikkelsen og styremedlem Flakken var tilstede. Kvilaas hadde meldt fratreden fra styret 30.08.2016 og var derfor ikke medlem av styret på dette tidspunktet. Den første saken omhandlet at kr 10 000 for leie av fotoutstyr ikke var betalt innen fristen, og at tidligere daglig leder Kvilaas nå krevde det opprinnelige beløpet på kr 42 805 utbetalt. Den andre sak omhandlet hærverk på bedriftens hjemmeside, utført av tidligere daglig leder Kvilaas. Tredje og fjerde sak omhandlet henholdsvis vurdering av ny driftsmodell og eventuell ansettelse av markeds- og trykkeriansvarlig.

Styremøter avholdt etter 08.09.2016 har hatt fulltallig styre tilstede, og alle protokoller er signert av samtlige.

Det siste styret i Børgefjell Skinn AS beklaget i høringsbrevet at det ikke ble skrevet referat fra møtet 11.04.2016, hvor revidert regnskap pr. 31.12.2015 ble behandlet. Revisor har mottatt referat skrevet av Kvilaas fra et møte som omtales som ekstraordinært styremøte 11.04.2016, samt at det ser ut til å være holdt styremøte 15. april og 22. april. Det foreligger protokoll fra styremøte 22.04.2018, og i denne protokollen opphører løpende nummerering av styremøter og saker. Styremøtene nummereres i neste protokoll, i henhold til antallet møter hvor det er ført protokoll.

7.2.2 Vurdering

Styret er valgt av generalforsamlingen. Det fremgår av protokoll fra ekstraordinær generalforsamling i 2015 og ordinær generalforsamling i 2017 hvem som velges som styreleder. Det fremgår ikke tydelig av protokoll fra ekstraordinær generalforsamling i 2016 hvem som velges som styreleder, men dette kan være fordi det kun var en endring i styresammensetningen som ikke påvirket sittende styreleder. Det har ikke vært endringer av styreleder i offentlige registre. Revisor vurderer at valg av styre og styreleder er gjort i henhold til lovverket.

Revisor vil peke på at det ikke er avholdt ordinær generalforsamling i 2016. Aksjeloven § 5-5 1. ledd fastslår at innen seks måneder etter utgangen av hvert regnskapsår skal selskapet holde ordinær generalforsamling. Selskapet har dermed ikke overholdt denne bestemmelsen, og dette er ikke i tråd med å sikre forsvarlig organisering av virksomheten. Ordinær generalforsamling i 2017 er avholdt etter fristen.

Alle styreprotokoller revisor har fått innblikk i, angir tid, sted, deltakere, behandlingsmåte og beslutning, og følger derfor formkravene som er gitt i aksjeloven. Ikke alle protokoller er signert. Det ser ut til at dette skyldes uenigheter om innhold og form på protokollen. Styremedlem Kvilaas utarbeidet egne referater, og styreleder og det andre styremedlemmet signerte på det revisor anser som de offisielle protokollene. Uten at revisor kjenner til hvordan uenighetene utspilte seg, er det klart uheldig at man ikke klarer å bli enige om en felles møteprotokoll. Det at ikke alle styremedlemmer som har deltatt i behandlingen av en sak ikke har signert protokollen, er i strid med aksjeloven § 6-29 3. ledd. Dersom et medlem er uenig i vedtaket så er alternativet for styremedlem Kvilaas å be om protokolltilførsel (§6-29 2. ledd). På denne måten ville eventuelle uenigheter blitt tydeliggjort i protokollen.

Styremedlem Kvilaas ble ikke innkalt til styremøtet 05.07.16. Første sak i dette styremøtet er daglig leder Kvilaas sin oppsigelse. Selv om han hadde sagt opp sin stilling, hadde han på dette tidspunktet ikke meldt seg ut av styret. Dersom han ikke mottok innkalling til møtet vil dette være i strid med aksjeloven § 6-24 2. ledd. Selv om han ville vært inhabil i behandling av saken, skal han kalles inn til møtet.

Revisor har fått tilsendt dokumentasjon for ni styremøter. I sitt høringsbrev opplyser det siste styret i Børgefjell Skinn AS at det ikke ble skrevet referat fra styremøtet 11.04.2016. Det er uklart for revisor om det ble holdt et nytt styremøte like i etterkant av dette møtet. De styreprotokollene som er skrevet er oppbevart, men det er gjennomført styremøte som ikke er protokollert.

For revisor fremstår det som problematisk når en og samme person besitter tre forskjellige roller samtidig. Det er vanlig at eiere også er styremedlemmer. Det blir mer problematisk når disse to rollene kobles med rollen som daglig leder. Det er styrets oppgave å ansette daglig leder (§6-2 2. ledd). Samtidig er det også styrets oppgave å avskjedige daglig leder. Det er en krevende situasjon for et styre å avskjedige daglig leder når vedkommende også er medlem av styret. Revisor har ikke sett at det har vært behov for at Kvilaas som styremedlem skulle meldt seg inhabil i saker i andre styremøter. Dersom han ble innkalt til styremøtet 05.07.2016, ville det vært naturlig at habiliteten ble vurdert i noen av sakene i dette møtet.

For revisor ser det ut til at Kvilaas i sin rolle som styremedlem har hatt det innsynet han skal ha som styremedlem.

7.2.3 Konklusjon

Revisors konklusjon er at selskapet har mangler i forhold til valg av styre, og styrets saksbehandling og habilitet. Dette handler konkret om at et styremedlem ikke ble innkalt til et styremøte, det er ikke ført protokoll fra alle styremøter, ikke alle styreprotokoller er signert av styremedlemmene og at ordinær generalforsamling ikke er avholdt i 2016 og avholdt for sent i 2017.

7.3 Forvaltning av selskapet

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Er forvaltningen av selskapet i tråd med utvalgte lover og retningslinjer?

I vedlegg to er revisjonskriteriene som legges til grunn for å svare på denne problemstillingen utledet. Forvaltningen av selskapet vil vurderes opp mot følgende kriterier:

- Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig
- Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske utvikling

7.3.1 Data

I tabellene under gjengis resultatoppstillingen og balansen for 2015 til 2016 for Børgefjell Skinn AS.

Tabell 7-2: Resultatoppstilling Børgefjell Skinn AS 2015-2016

RESULTAT	2016	2015
-Salgsinntekt	493	514
-Annen driftsinntekt	64	461
Totalinntekt	557	975

Revisjon Midt-Norge SA

-Varekostnad	-187	298
-Lønnskostnad	886	494
-Annen driftskostnad	362	508
-Avskrivinger	49	17
Driftskostnader	1110	1317
Driftsresultat	-553	-342
-Annen rentekostnad	14	4
-Annen finanskostnad	0	0
Årsresultat	-567	-346

Tabell 7-3: Balanse Børgefjell Skinn AS 2015-2016

BALANSE	2016	2015
-Immaterielle eiendeler	38	49
-Maskiner og anlegg	239	177
Anleggsmidler	277	226
-Fordringer	38	426
-Bankinnskudd	11	66
Andre omløpsmidler	1	0
Omløpsmidler	574	717
Sum eiendeler	851	943
-Langsiktig gjeld.	410	410
-Kortsiktig gjeld	1308	833
Gjeld	1718	1243
-Selskapskapital	50	50
-Overkursfond	0	0
-Annen innskutt egenkapital	-4	-4
-Annen egenkapital	-914	-346
Egenkapital	-867	-300
Gjeld og egenkapital	851	943

Vi har mottatt følgende dokumentasjon fra regnskapsfører relatert til regnskapet til Børgefjell Skinn AS for årene 2015 og 2016:

- Hovedbokutskrift
- Reskontroutskrifter over kunder og leverandører
- Bankutskrifter

Vi har foretatt en gjennomgang av disse dokumentene for å skaffe oss en oversikt over hvilken aktivitet som har vært i selskapet i disse to årene. Det er foretatt investeringer i driftsmidler og varelager ved oppstarten av selskapet. Det er stilt ansvarlig lån fra Røyrvik kommune og Joma Næringspark AS for å dekke noe av selskapets kapitalbehov i oppstartsfasen. Samtidig er det lånt inn en del ekstra driftskapital fra Joma Næringspark AS for å dekke kostnader ved driften og forskuttering av tilskudd. I resultatregnskapet finner vi ikke noe utenfor det som må regnes å være normal forretningsdrift sett bort i fra enkelte tilskudd som kommer som ekstra inntekt. Vi kunne fått en bedre detaljkjennskap til selskapet ved å innhente mer dokumentasjon som underbygger regnskapsrapportene, men vi vurderer dette til ikke å være hensiktsmessig da det ikke er avdekket indikasjoner på noen transaksjoner av vesentlig art som avviker fra normal forretningsdrift.

Etablering av selskapet

I Joma Næringspark AS sin styresak 22/15 behandlet styret grunnlaget for etablering av Børgefjell Skinn AS. Her ble påtenkt daglig leder presentert, og det ble informert om at han ønsket å være medeier og gå inn med kr 50 000 i aksjekapital. Det samlede kapitalbehovet ble stipulert til kr 600 000, Dette skulle dekke kr 450 000 for symaskiner, varelager og rettigheter fra Hellandsjø Skinn, og kr 150 000 i innkjøp av to symaskiner og en kompressor. Styret hadde et ønske om at kommunen skulle være en liten eier, og hadde en plan om å eventuelt gjøre om 410 000 til ansvarlig lån. Daglig leder og styreleder i Joma Næringspark AS ble gitt fullmakt til å etablere selskapet.

Selskapet ble etablert med kr 50 000 i aksjekapital. Joma Næringspark AS sto for kr 40 000 av disse, og Kvilaas for de resterende kr 10 000. Joma Næringspark AS bevilget totalt kr 450 000 til oppstarten, hvor kr 200 000 ble belastet kommunens næringsutviklingsfond og kr 250 000 ble belastet næringsparkens egenkapital. Ifølge selskapets revisor gikk kr 40 000 av disse til aksjekapital i selskapet, resten skulle være et ansvarlig lån.

I august 2015 ble det søkt til Innovasjon Norge om et investeringstilskudd på kr 77 000 og et bedriftsutviklingstilskudd på kr 590 000. I henhold til styresak 01/15 og 02/15 ble det innvilget et investeringstilskudd på kr 70 000 og et bedriftsutviklingstilskudd på kr 500 000. Revisor ser av hovedboka for 2015 at første halvdel av bedriftsutviklingstilskuddet ble utbetalt som forespeilet. Av hovedboka for 2016 går det fram at kun kr 39 000 av de resterende kr 250 000 ble utbetalt i februar 2016. I februar fakturerte Joma Næringspark AS BFS for kr 71 055 for prosjektledelse for 2015-2016. Denne fakturaen er ikke betalt ved utgangen av 2016.

Eier Kvilaas uttalte i intervju at han ikke hadde betalt inn alt han skulle i aksjekapital. Revisor har fått se en bekreftelse signert Kvilaas, hvor han har forpliktet seg til å delta med kr 50 000 i egenkapital og hvor kr 10 000 av disse ble innbetalt ved stiftelsen av selskapet.

Revisor har forstått det slik at planen var at aksjonærene skulle gå inn med en større aksjekapital, men at dette ikke er blitt gjort. Revisor oppfatter at aksjonærene har snakket forbi hverandre om hvordan dette skal gjennomføres og at det derfor ikke har skjedd noe. Det er heller ikke generalforsamlingsprotokoller som sier noe om at aksjekapitalen skal utvides. Opplysningene fra kjøpekontrakten om at Hellandsjø Skinn AS skulle inn på eiersiden er ikke fulgt opp, noe som har sammenheng med at han trakk seg ut av samarbeidet tidlig.

Det første styremøtet revisor har mottatt protokoll fra er 21.10.2015. I sak 01/15 vises det til kapital som er på tur inn i selskapet, herunder innbetaling til emisjon fra eier Kvilaas på kr 40 000. I sak 08/15, Emisjon og innkalling til ekstraordinær generalforsamling, står det i saken:

Når Kvilaas har betalt gjenværende del kr 40 000 av aksjekapitalen, blir det innkalt til ekstraordinær generalforsamling for å registrere kapitalutvidelsen

der midlertidig lån til Joma Næringspark AS og Røyrvik kommune gjøres om til egenkapital i tråd med vedtak i styret hos Joma Næringspark AS 01. juni 2015.

Det har aldri blitt registrert økning av aksjekapital i Brønnøysundregistrene.

I Joma Næringspark sin styreprotokoll fra 24.06.2016, sak 14/16, Emisjon Børgefjell Skinn AS, presenteres følgende:

Ved etableringen av selskapet ble kr 40 000 av bevilgningen på kr 450 000 registrert som aksjekapital, der en på et senere tidspunkt skulle fastsette fordelingen mellom aksjekapital og ansvarlig lån. Restbeløpet på kr 410 000 står som kortsiktig gjeld til Joma Næringspark AS og Røyrvik kommune. Med bakgrunn i store interne samarbeidsproblemer, har dessverre dette blitt utsatt.

Styremedlem Flakken bekreftet at eier Kvilaas betalte inn kr 10 000 av de kr 50 000 som skulle betales inn i aksjekapital. De andre i styret påminnte Kvilaas dette en sjelden gang, og forholdt seg avventende til videre innbetaling av aksjekapital. Styremedlem Flakken understreket at eier Kvilaas ble behandlet som en eier uavhengig av størrelsen på aksjeposten.

Betaling til Hellandsjø Skinn

I kjøpsavtalen mellom Børgefjell Skinn AS og Naturskinn AS (Hellandsjø Skinn AS) gjøres det rede for hva kjøpet innbefatter, og når det skal betales for de forskjellige varene/tjenestene. Revisor har ikke kjennskap til andre avtaler mellom partene enn denne.

For nettbutikk-konsept, domener, Facebook-side, konsepter, råvarelager etc., skulle det betales kr 450 000 til Hellandsjø Skinn innen 01.08.2015. Summen ble betalt 31.07.2015, som er innenfor den avtalte fristen.

For bistand ved oppstart etc., skulle det betales kr 150 000 til Hellandsjø Skinn innen 01.10.2015. Revisor har gått gjennom hovedbok og bankutskrift for 2015, som viser at den ble betalt 12.10.2015. Dette samsvarer med mailkorrespondanse mellom Hellandsjø og styreleder Mikkelsen, hvor Mikkelsen beklager at beløpet ble betalt etter fristen. På dette tidspunktet trekker Hellandsjø seg som styremedlem.

For kvalitetsgjennomgang av symetoder og materialvalg, relansering av enkelte produkter og et stansejern skulle det betales kr 150 000 innen 01.12.2015. Denne er betalt 02.11.2015, noe som er innenfor avtalt frist. Korrespondanse mellom styreleder Mikkelsen og Hellandsjø tyder på at de var uenig om tidspunktet for det siste oppgjøret.

For utvikling av nye produkter med basis i reinskinn, skulle det betales kr 100 000 innen 01.04.2016. Det står i salgsavtalen at halvparten av dette skulle konverteres til aksjekapital. Selger har opplyst revisor om at siden han opplevde at Børgefjell Skinn AS var underfinansiert, så han tidlig at det ikke var nødvendig økonomi i selskapet til

å utvikle nye produkter og at han ikke kunne ta seg betalt for den rollen han skulle ha i dette. Da han trakk seg fra mulig eierskap og fra styret, opplevde han at det ikke var naturlig å ta initiativ til å fullføre denne delen av avtalen. På spørsmål om hvorfor han ikke ble med på eiersiden, svarte selger at i løpet av 30 år som eier og leder av egne virksomheter, har han ikke opplevd maken til manglende forståelse for forretningsdrift i et privatmarked hvor norskprodusert, kvalitet, high-end marked og leveringssikkerhet var det man levde av. Selger fortalte at han etter noen få måneder så at det ikke kom til å gå bra, og når det ikke var evne og vilje fra styreleder Mikkelsen til å følge opp planen som var lagt, hadde han ikke noe å gjøre i bedriften.

Økonomiske disposisjoner på tvers av selskapene

Revisors gjennomgang av Joma Næringspark AS sine regnskap viser ikke noen klare indikasjoner på at Joma Næringspark AS har lånt ut penger til selskaper man har kjennskap til at har en reell fare for å gå konkurs. Revisor ser at Joma Næringspark lånte ut penger til selskaper med sterk negativ økonomisk utvikling.

Tidligere daglig leder Joma Næringspark AS Mikkelsen fortalte at han ikke kjente til økonomiske disposisjoner på tvers av selskap, for eksempel utbetaling av lønn fra et annet selskap (Joma Næringspark AS) enn det som skulle bære lønna. Av hovedbok for Børgefjell Skinn AS går det fram at Joma Næringspark AS har bidratt med flere små lån når likviditeten har vært dårlig. Ifølge hovedbok for Børgefjell Skinn AS 2015 har Joma Næringspark AS gått inn med kr 605 275 i BFS og Mikkelsen har bidratt med et kortsiktig lån på kr 113 500 hvor han har fått tilbakebetalt kr 127 500, antakelig i påvente av å få refundert utlegg. I 2016 gis det tilsammen 16 små lån til Børgefjell Skinn slik at Joma Næringspark AS har kr 874 775 til gode 31.12.2016. I følge den samme hovedboken ser det ut til at Mikkelsen bidrar med lån og har utlegg som han ikke har fått refundert, tilsammen kr 17 819 ved utgangen av 2016.

Mellomværende mellom de to selskapene er forskjellig i hovedbøkene deres. Differansen skyldes opprydding i reskontroposter i regnskapet til Joma Næringspark AS. Differansen er kr 57 520.

Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at lønnsutbetalingene hans ikke har vært riktige. En tidligere ansatt i bedriften har bekreftet at hun ikke alltid har fått utbetalt lønn til riktig dato, men har fått utbetalt riktig sum. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at han mangler noen lønns slipper og at han har feriepenge til gode. Disse vil han nå få utbetalt gjennom NAVs lønns garanti siden bedriften er konkurs. Kvilaas har presentert kontoutskrifter som viser lønnsutbetalingene. Revisor har gått gjennom hovedbok for 2016 og daglig leders utskrift av transaksjoner relatert til lønn og utlegg og sammenlignet denne med daglig leders lønns slipper fra august 2015 til august 2016. Gjennomgangen viser at daglig leder skal ha fått den lønnen han skal ha, men sjelden på riktig utbetalingsdato. Gjennomgangen viser også at daglig leder har hatt mange utlegg for selskapet, i mangel på bedriftskort.

Salg

Tidligere daglig leder i Joma Næringspark AS fortalte at BFS høsten 2015 fikk en avtale med Norgesgruppen gjennom Flust AS. Dette genererte et ekstraordinært salg, og man satte tidlig inn økte ressurser på grunnlag av fremtidig handel. Etter to måneder fikk man beskjed om at Flust skulle legges ned, og bemanningen i BFS måtte da reduseres. Styreleder Mikkelsen opplevde ikke at BFS var underfinansiert, men at nedleggelsen av Flust satte BFS i en vanskelig situasjon.

Børgefjell Skinn AS fikk etablert avtaler om utsalgssteder, blant annet Røyrvik Auto AS, Sentrumshandel Røyrvik AS og Kystmuseet Norge i Røyrvik.

- Kystmuseet solgte varer gjennom kommisjonsløsning
- Sentrumshandel Røyrvik AS gjorde en delinnbetaling i forhold til vedlagte faktura da butikken ble nedlagt. Resterende varelager gikk tilbake til Børgefjell Skinn som overtok lokalene etter Sentrumshandel
- Røyrvik Auto AS tok inn et parti med skinnvarer. Det var i utgangspunktet tenkt som et prøvesalg eller en kommisjonsløsning, men Røyrvik Auto betalte vedlagte faktura fullt ut for å avhjelpe likviditetssituasjonen i BFS

Ifølge tidligere daglig leder Joma Næringspark AS Mikkelsen har ny daglig leder i næringsparken Smalås gått gjennom permene for BFS, og har ikke klart å finne dokumentasjon vedrørende avtaler om kommisjonssalg. Opplysningene om varesalg er fremskaffet ved at de kontaktet samarbeidspartnere som Norge og Røyrvik Regnskapskontor. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte i intervju at det ble inngått skriftlige avtaler, men at BFS ikke fikk betalt for det de skulle. Han nevnte som eksempel at Røyrvik Auto ikke betalte, selv om han sendte regning. Revisor ser i hovedboka for 2016 at Røyrvik Auto har betalt en faktura utstedt fra Børgefjell Skinn 23.05.2016. Basert på reskontroutskrift for 2016 fra BFS, ble det 22.08.2016 utstedt en ny faktura på kr 15 511,25, som er betalt samme dag fra Røyrvik Auto. Det ble også sendt ut en kreditnota på samme beløp på samme dato, som gjør at Røyrvik Auto har til gode kr 15511,25 hos BFS.

Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at styreleder Mikkelsen hadde gitt bort gratis kaffeposer i skinn (fra BFS) på Bærflekkdagene i Røyrvik. Styremedlem Mikkelsen kjenner ikke til dette. Tidligere daglig leder Kvilaas mener at BFS ikke fikk betalt for dette. Han fortalte videre at han solgte BFS-varer for kr 21 000 under Bærflekkdagene, men at det var vanskelig å selge når styreleder ga ut gratis produkter. I styremøtet 24.02.2016 fremgår det under sak 05/16 Eventuelt, at det i forbindelse med Børgefjellseminaret 9. mars og offisiell åpning av Næringshuset og Storgamma ved Vaegkie, skal Joma Næringspark AS kjøpe inn kaffeposer som gave til foredragsholdere og finansielle bidragsytere. I følge hovedboka for 2016 er Joma Næringspark AS fakturert for kr 13 535 den 8.03.2016, men beløpet er ikke betalt i 2016. Revisor har ikke klart å finne noe lignende for innkjøp til Bærflekkdagene, som ble arrangert 1.-3. juli 2016. Det fremgår av fakturarapport for Børgefjell Skinn at det er gjort et salg pålydende kr 595 til kunde «Bærflekkdagen» 12.07.2016.

Nedgang i økonomi

Bemanningsnivået i bedriften var fra starten høyt, da det lå an til å bli stort salg som følge av avtalen med Norgesgruppen gjennom Flust AS. Flust ble avvirket våren 2016. Da denne avtalen ikke ble gjennomført som planlagt, førte dette til at BFS var overbemannet. Det fremgår av styreprotokoller at bemanningen på flere tidspunkt har blitt justert ned for å tilpasses selskapets situasjon. Dette gjaldt kun syerskene og ikke daglig leder i selskapet. En tidligere ansatt syerske opplyser om at hun ikke ble delvis permittert eller frivillig gikk ned i stilling, men fikk beskjed om at hun måtte gå ned i stilling. Syerskene ble ikke permittert og revisor har ikke opplysninger om at stillingsreduksjonen var så stor at de hadde krav på ytelser fra NAV.

Styreleder Mikkelsen fortalte at BFS kunne vært meldt konkurs tidligere, men næringsparken bar gjelda. Styreleder Mikkelsen opplevde at BFS fikk en opptur etter at daglig leder Kvilaas sluttet i sin stilling.

Styreprotokoller for Joma Næringspark AS viser at styret jevnlig ble orientert om situasjonen i BFS. Protokollene viser at styret i Joma Næringspark AS ikke har gjort noen aktive grep i forhold til BFS. Protokollene viser ikke den økonomiske statusen i selskapet, og revisor er usikker på hva innholdet i orienteringene har vært. Styreleder i Joma Næringspark AS Asp mener Mikkelsen håndterte situasjonen rundt BFS på en god måte. Revisor ser at Mikkelsen her har flere roller hvor han skal ivareta både interessene som styreleder i BFS og interessene som daglig leder i Joma Næringspark AS. Dette gjenspeiler en potensiell habilitetsproblematikk hvor man skal jobbe for begge selskaperes beste.

Eier Kvilaas fortalte at han aldri ble fortalt at aksjekapitalen ble tapt i 2015. Han fortalte at han fikk tilsendt en økonomistatus 23.10.2015, skrevet av styreleder. Siden har han ikke fått økonomistatus annet enn resultatregnskap ved årets slutt. Tidligere daglig leder Kvilaas mener salget gikk ganske bra fra oppstart av bedriften, og skjønner ikke hvor alle pengene har blitt av. Generalforsamlingen i Børgefjell Skinn AS har aldri behandlet 2015-regnskapet og årsmelding for 2015 da det ikke har blitt avholdt ordinær generalforsamling for dette året. Revisor har sett en signert versjon av årsregnskap og styrets årsberetning for 2015, inkludert Kvilaas sin signatur. Denne er datert 07.07.2016, men der er usikkert når signeringen har skjedd. I følge epostkorrespondanse innkaller styreleder til et møte 11.07.2016 for behandling av årsmelding og årsregnskap, men revisor har ikke sett noen protokoll fra et slikt møte. Det er uklart når Kvilaas ble kjent med selskapets resultat for 2015. I årsmeldingen for 2015 står det at aksjekapitalen er tapt og at styret arbeider med en emisjon. Vi finner ingen styreprotokoller som omhandler emisjon i selskapet. Som styremedlem skal Kvilaas ha innsikt i selskapets økonomi, og skulle dermed vært oppdatert frem til han går ut av styret 30.08.2016. Revisor ser av protokoller at i de styremøtene han har deltatt, har det kun vært orientering om økonomisk status i det første møtet 21.10.2015 rett etter oppstart av selskapet. Kvilaas sitt ansvar som daglig leder er behandlet i kapittel 7.4.

Referater fra styremøter i 2017 viser at likviditeten i selskapet var stram, og at ikke alt av feriepenger hadde blitt utbetalt. Det har blitt gjort tiltak for å lette situasjonen som å redusere bemanning og at man har arbeidet med tiltak for å øke inntjeningen i

selskapet. I sak 01/17 vises det til at nettbutikken lå nede store deler av september 2016 og at man ikke fikk tilgang til Facebook-kontoen før i midten på oktober. Dette var tidsmessig midt i perioden styret omtaler som bedriftens hovedsesong.

I hørings svar signert av det siste styret i Børgefjell Skinn, presenteres det at styret er av den oppfatning at selskapets hovedproblem var at man ikke klarte å oppnå tilstrekkelig salg av skinnproduktene.

I hørings svar signert av de to styremedlemmene som satt sammen med daglig leder i styret, har det kommet uttalelser om daglig leder. Revisor viser til tredje brev i vedlegg 4.

7.3.2 Vurdering

Selskapet har fra oppstarten ikke fått inn den aksjekapital som var planlagt.

Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret har ved flere tilfeller justert bemanningsnivået i selskapene ved å sette ned stillingsprosentene til syerskene. Mest sannsynlig har dette skjedd uten at syerne har blitt permittert og de har dermed mistet retten til ytelse fra NAV, hvis grunnlaget for det var tilstede. Revisor stiller spørsmål til at daglig leders stilling ikke har blitt vurdert justert, all den tid styret ikke har gitt han kontroll over selskapets økonomi og dermed har gjennomført færre arbeidsoppgaver enn fastsatt i ansettelsesavtale. Det fremgår av styreprotokoller at styret i perioder har vært engasjert i organiseringen av selskapet, herunder fremtidige planer og tiltak som må til for å oppnå ønsket resultat. Det fremstår som uheldig at selskapet ikke har betalt Hellandsjø Skinn innen riktige frister. Regnskapsrevisor opplyser at ved normale avtaler ved opptak av lån i bank, forfaller hele beløpet dersom man ikke betaler innen satt frist. Dette kunne eventuelt fremgått i avtalen mellom BFS og Hellandsjø Skinn, noe det ikke gjør. Basert på de data revisor har hatt tilgang til, har ikke Hellandsjø Skinn hatt krav på å få utbetalt resterende beløp før fristen. Det understrekes likevel at det er svært uryddig fra BFS sin side at det ikke har vært dialog med Hellandsjø Skinn i forkant av at frist for betaling utløp.

Selskapet hadde kr 819 000 i finansiering, noe som dekker planlagte investeringer. Det var ikke mye slingsmonn for eksempelvis utbetaling av lønn med tanke på at daglig leder, som ikke deltok i vareproduksjonen, var ansatt i full stilling i tillegg til to syere. I tillegg har Joma Næringspark AS gjort krav på kr 71 055 for prosjektledelse 2015-2016. Det ser ut til at selskapet var avhengig av god inntjening fra første dag. Revisor stiller spørsmål ved gjentatte innlån fra Joma Næringspark AS og hvordan styret i begge selskapene har håndtert dette og om styrene har vært bevisst på at selskapet er drevet med overføringer fra Joma Næringspark AS. Dette sammen med manglende betaling til utvalgte kreditorer, gjør at revisor stiller spørsmål med om selskapet burde meldt oppbud tidligere.

Revisor har ikke grunnlag for å tro at styreleder har gitt ut gratis produkter på Bærflækkdagene slik tidligere daglig leder mener. Det fremgår av fakturarapport at det er foretatt betalinger både fra kunde Joma Næringspark AS og kunde Bærflækkdagan

i 2016. Revisor kan ikke med sikkerhet si at disse betalingene gjelder de omtalte kaffeposene på Bærflekkdagene.

Daglig leder har ikke fått mulighet til å utøve rollen som daglig leder. Selskapet ble etablert i juni 2015 og første styremøtet ser ut til å være i oktober og påfølgende i februar. Med de utfordringer selskapet ser ut til å ha i starten burde styret ha hatt en tettere oppfølging for å sørge for en forsvarlig organisering og tilsyn med bedriften. Styrets ansvar for å føre tilsyn med daglig ledelse vil vurderes i neste kapittel. Det presenteres i kapittel 7.4.1 at daglig leder ikke har fått myndighet til daglige oppfølgingen av selskapets økonomi.

Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske utvikling. Det har blitt gjort tiltak for å øke inntjeningen i selskapet. Selskapet har hatt utfordringer i dialogen mellom styret og daglig leder, noe som har resultert i blant annet nedetid for nettbutikk og manglende tilgang til selskapets Facebook-konto i en viktig salgsperiode. For revisor fremstår dette som svært uheldig, og antar at dette kan ha hatt innvirkning på selskapets økonomi.

Revisor mener basert på styreprotokoller at styret har ikke har vært godt orientert om selskapets økonomiske utvikling, herunder utfordringer som potensielt har hatt innvirkning på selskapets økonomi. Hyppigheten av styremøtene i oppstarten av selskapet, med ulike utfordringer, er lav og det kan stilles spørsmål med om styret har sørget for en forsvarlig organisering og tilsyn av virksomheten. Selskapet har manglet budsjett og økonomirapporteringen har vært tilfeldig. Basert på styreprotokollene i BFS har det eksempelvis vært lite dialog i styret om manglende betaling til Hellandsjø Skinn og andre leverandører. Revisor klarer heller ikke å finne noe om at styret har vurdert endringer av avtalen med Hellandsjø Skinn, hvor det fremgår at Eivind Hellandsjø skulle bli aksjonær i selskapet. For revisor fremstår dette som naturlige saker for styrebehandling.

7.3.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at forvaltningen av selskapet ikke har vært i tråd med utvalgte lover og retningslinjer. Dette skyldes at styret har hatt mangelfull oppfølging av selskapet spesielt i oppstarten og mangelfull kontroll på økonomien i selskapet. Revisor har avdekket mangelfull og rotete dokumentasjon i regnskapet og overføring av driftsmidler fra Joma Næringspark AS, som det er uklart for revisor når styrene i selskapene har hatt kunnskap om.

7.4 Daglig ledelse og arbeidsmiljø

Dette underkapittelet har følgende problemstilling:

Har den daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, vært i tråd med utvalgte lover?

I vedlegg to er det utledet revisjonskriterier som gir grunnlag for å vurdere problemstillingen. Daglig ledelse og arbeidsmiljø vil vurderes opp mot følgende revisjonskriterier:

- Daglig leder tilsettes av styret skal ha en arbeidsavtale
- Daglig leder har ansvar for daglig ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt
- Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, herunder at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte
- Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret en underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling

7.4.1 Data

Ansettelse av daglig leder

Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at han var i Røyrvik på intervju til en annen stilling, men fikk tilbud om stillingen som daglig leder i BFS i stedet. Styreleder Mikkelsen husker ikke om stillingen ble lyst ut og han fortalte at flere var med på å ansette Kvilaas som daglig leder i BFS, blant andre Hellandsjø.

Det fremgår ikke av styreprotokoller at styret har ansatt daglig leder. Det første styremøtet 1/15 er datert 21.10.2015 og da er daglig leder allerede ansatt. Ansettelsesavtalen er datert 30.06.2015. Revisor har fått en kopi av tidligere daglig leder Kvilaas sitt eksemplar. Denne er ikke signert av Kvilaas, men signert av styreleder Mikkelsen. Tiltredelse er satt til 01.07.2015 i 100 prosent stilling.

Revisor har gått gjennom protokoller fra styremøter, og ser lite pålegg og retningslinjer utover ansettelseskontrakt fra styret til daglig leder. Protokollene inneholder i større grad diskusjoner om saker som skal gjennomføres og en arbeidsfordeling mellom styrets medlemmer på dette, inkludert daglig leder. Revisor har ikke undersøkt om arbeidet har blitt gjennomført.

Det fremgår av styreprotokoll fra 05.07.2016, sak 01, at daglig leder leverte oppsigelse 01.06.2016 med 01.09.2016 som siste arbeidsdag. Styret mottok brev fra Brønnøysundregistrene 04.07.2016 om at daglig leder hadde sendt inn melding om fratreden som daglig leder med umiddelbar virkning, slik at han fratradte to måneder før oppsigelsesdato. Etter dette har styreleder Mikkelsen fungert som daglig leder.

Daglig leders innsyn i økonomi

Som nevnt i kapittel 7.2, har daglig leder Kvilaas hatt innsyn i økonomien gjennom sin rolle som styremedlem, men ikke kontroll over økonomien. Som daglig leder skulle

han i henhold til bestemmelser i aksjeloven og ansettelsesavtale hatt innsyn og kontroll over økonomien.

Det fremgår eksempelvis av epost datert 19.05.2016 fra daglig leder Kvilaas til regnskapsfører om hun kan sjekke om det har kommet inn betalinger fra forskjellige kunder fordi han ikke har tilgang til selskapets bankkonto. Revisor har sett fakturajournal hvor tidligere daglig leder står som bruker. Han forteller at han fakturerte kunder og sendte ut fakturaer, men hadde liten oversikt over hvem som betalte fordi han ikke hadde tilgang til bankutskriftene. Han måtte be styreleder om å få tilsendt oversikt over innbetalinger og da fikk han en bankutskrift med bare beløp, som var lite informativ for å sjekke hvem som hadde betalt. I høringsbrev signert det siste styret i Børgefjell Skinn, presenteres det at ifølge regnskapsfører skal Kvilaas ha fått utlevert alle regnskapsopplysninger som han har etterspurt i perioden han var daglig leder i selskapet.

Styreleder Mikkelsen opplyste om at daglig leder Kvilaas ikke hadde kontroll over økonomien. Han fortalte videre at man forsøkte å gi noe opplæring via regnskapskontoret. Styreleder fortalte også at daglig leder Kvilaas ikke fikk eget bedriftskort, og forklarte dette med at regnskapsfører hadde sagt at han måtte være forsiktig. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at han i stedet for bedriftskort, fikk penger satt inn på sin private konto for å betale for bedriftens kostnader som eksempelvis Facebook-reklame eller at han fikk utlevere sine refundert i ettertid. Revisor har fått tilgang til kontoutskrifter som viser flere utlegg i størrelsesorden rundt kr 10 000. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte videre at han ikke ønsket å blande privatøkonomi med bedriftens økonomi og at han ikke ønsket å legge ut for innkjøp som bedriften gjorde. Han opplevde at det var liten forståelse for dette hos styreleder. Tidligere daglig leder Kvilaas opplyste om at han mottok firmakortet i juni 2016, først etter at han hadde sagt opp sin stilling.

Styreleder Mikkelsen opplevde at daglig leder Kvilaas lagde mye ufred. Styreleder Mikkelsen fortalte at styret vurderte å avskjedige Kvilaas, men at man så muligheter i hans kompetanse som fotograf. Da styret behandlet oppsigelsen fra Kvilaas i styremøtet 05.07.2017 (det styremøtet Kvilaas ikke ble innkalt til) går det fram av protokollen at Kvilaas leverte sin oppsigelse den 1. juni med 1. september som siste arbeidsdag. I behandlingen av denne saken uttrykte styret en stor lettelse over oppsigelsen. Fra møtet protokolleres det at det er mottatt brev fra Brønnøysund-registrene om at han hadde sendt inn melding om fratreden som daglig leder med umiddelbar virkning slik at han fratradte to måneder før oppsigelsestiden.

I hørings svar fra de to andre styremedlemmene som satt sammen med Kvilaas i styret, uttaler de at de mener de hadde en meget tett oppfølging av Kvilaas som daglig leder. Videre står det at styret opplevde at daglig leder over lang tid hadde svært liten tillit til styret (Revisors kommentar: Kvilaas er på dette tidspunktet også en del av styret). De to styremedlemmene opplevde at samarbeidet med daglig leder var godt i oppstartsfasen.

Uenighet rundt utbetaling fra Innovasjon Norge

Ved oppstarten av BFS søkte selskapet om støtte fra Innovasjon Norge. Søknaden ble utarbeidet av styreleder Mikkelsen og inneholdt blant annet et budsjett over kostnader i prosjektet og hvordan prosjektet var tenkt finansiert. Budsjettet og finansieringa ble i ettertid utgangspunkt for uenigheter mellom styreleder Mikkelsen og tidligere daglig leder Kvilaas. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at styreleder ba han om å lage et notat som viste timeforbruk på fotografering og redigering, som skulle brukes som et grunnlag for å søke midler hos Innovasjon Norge. Revisor har forstått at Kvilaas har tolket summene i prosjektsøknaden som midler han skulle få. I tillegg har også budsjettet lønn i prosjektet blitt tolket som grunnlag for lønnsøkning for tidligere daglig leder Kvilaas.

Etter at tidligere daglig leder Kvilaas leverte sin oppsigelse leverte han også en faktura for den jobben han hadde gjort i prosjektet på kr 42 850. Styreleder Mikkelsen fortalte at utgiftene til fotografering og redigering skulle dekkes gjennom daglig leder Kvilaas sine ordinære lønnskostnader som egenfinansiering i prosjektet, men at utgiftene måtte tydeliggjøres i prosjektrengskapet som skulle sendes til Innovasjon Norge. Av reskontrooversikten for 2016 finner revisor at Joma Næringspark AS har fakturert BFS kr 71 055 i februar 2016 for prosjektledelse 2015-2016. Det finnes ingen post for prosjektledelse i budsjettet som det ble søkt midler på. Den eneste posten revisor klarer å relatere til dette er innleie av ekstern ressurs til kvalitetssikring på kr 25 000. Revisor finner ikke at beløpet er betalt og kommer da mest sannsynlig fram som en tap på fordring i regnskapet til Joma Næringspark AS i tillegg til de midlene som selskapet har tapt på aksjekapital og utlån.

I styremøtet 05.07.2016 ble deler av kravet fra Kvilaas avvist, men selskapet aksepterte å betale 10 000 kr for leie av fotoutstyr så fremt at Børgefjell Skinn AS har rettigheter til bruken av bilder og logo. I et møte 14.07.2016 ble Kvilaas informert om styrets beslutning og det ble avtalt at dette skulle betales innen 1. september 2016. Tidligere daglig leder Kvilaas aksepterte styrets avgjørelse og avtalen var at de kr 10 000 skulle være betalt 1.09.2016, noe Kvilaas sier at han har minnet styreleder på flere ganger før forfall. Pengene kom ikke på konto før 02.09.2016 noe som gjorde at Kvilaas krevde det opprinnelige beløpet utbetalt, kr 42 850. I tillegg informerte han styret i et brev til styreleder Mikkelsen 02.09.2016, at hans bilder og Børgefjell Skinn logo som han hadde laget og produsert, var blitt slettet fra Børgefjell Skinn sin hjemmeside. Regnskapsfører tok ansvar for at kravet på kr 10 000 ble betalt for sent og beklaget dette. Styreleder Mikkelsen svarer på dette brevet 02.09.2016 hvor det redegjøres for styrets vedtak i styremøtet 5.07.2016 og forståelsen av budsjettet og finansieringsplanen i søknaden til Innovasjon Norge. I tillegg henvises det til en egen epost fra regnskapsfører som forklarer hvorfor pengene kom en dag for sent og brevet avsluttes med at det forventes derfor at bilder og selskapets logo kommer på plass på Børgefjell Skinn sin hjemmeside snarest mulig.

I styremøtet 08.09.2016, sak 2, diskuteres situasjonen etter at tidligere daglig leder Kvilaas har fjernet bilder og logo fra hjemmesiden, og det jobbes med å fjerne hans

tilganger til nettsiden og bedriftens Facebook-side. Det står også i saken at en politianmeldelse må vurderes.

I styremøtet 07.08.2017 vurderes det i sak 07 å be om en juridisk vurdering av tidligere daglig leder Kvilaas sine slettinger på nettsiden til BFS og at Mikkelsen dekker kostnadene med den juridiske oppfølgingen.

I neste styremøte 07.09.2017 behandles oppsigelse fra begge gjenværende ansatte og styret velger å melde oppbud. Styreleder Mikkelsen fortalte at advokatens vurdering var at Joma Næringspark AS skulle hatt en kraftig erstatning fra tidligere daglig leder Kvilaas. Revisor har ikke sett advokatens vurdering. Styreleder Mikkelsen fortalte at han angrer på at han ikke tok tak i dette da det skjedde. Selskapet kom ikke inn på bedriftens Facebook-side før Kvilaas ga tilgang til en av de ansatte etter tre måneder.

Signatur

Den 01.06.2016 søkte BFS Røyrvik kommune om støtte til bedriftsutvikling for å gjennomføre en forstudie for å kartlegge lokale tradisjonsprodukter og lokale fremstillingsmetoder for en satsing på å utvikle nye helårsprodukter av både reinskinn og elgskinn. Denne søknaden ble utformet av styreleder Mikkelsen. Søknaden er datert samme dag som tidligere daglig leder Kvilaas leverte sin oppsigelse, 01.06.2016. På denne søknaden sto tidligere daglig leder Kvilaas sitt maskinskrivne navn sammen med styreleder Mikkelsen sitt navn og signatur. Tidligere daglig leder Kvilaas fikk kjennskap til dette 17.06.2016. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at han tok kontakt med ordfører og informerte om at han ikke kjente til søknaden som hans navn sto på. Tidligere daglig leder Kvilaas fortalte at tilskuddet ble utbetalt.

Styreleder Mikkelsen bekreftet at det finnes en søknad som ikke er signert av tidligere daglig leder. Revisor har sett søknaden. Styreleder Mikkelsen fortalte at søknadsfristen kom brått på og at han ferdigstilte søknaden og signerte kun med sitt eget navn grunnet tidspress. Styreleder Mikkelsen fortalte at han har beklaget ovenfor tidligere daglig leder Kvilaas, og at tidligere daglig leder Kvilaas sitt navn ikke burde stått på søknaden i det hele tatt. Glippen forklares med ubetenksomhet. Styreleder Mikkelsen fortalte at han ikke trodde at det ville bli bråk rundt en søknad hvor bedriften fikk inn kr 50 000. Styreleder Mikkelsen har flere ganger ovenfor revisor understreket at han beklager denne situasjonen.

I perioden 23.05. til 14.06.2016 har styret fem arbeidsmøter med de ansatte i selskapet. Et av disse er den 30. mai, to dager før søknaden er datert. I dette møtet diskuteres tiltak for å løfte salget i selskapet og det er fokus på nye produkter og tjenester. I dette møtet og heller ikke i noen av de andre fire møtene diskuteres planen om å søke tilskudd fra kommunen til bedriftsutvikling.

7.4.2 Vurdering

Daglig leder skal tilsettes av styret. Det fremgår ikke av protokoll at daglig leder er ansatt av styret, men tidligere styreleder Mikkelsen fortalte at han hadde intervju av daglig leder sammen med daværende styremedlem Hellandsjø. Selskapet ble opprettet 02.06.2015, med Kvilaas registrert som aksjonær, styremedlem og daglig leder. Det siste styremedlemmet i det første styret var Hellandsjø. Det kan derfor se ut til at det er medlemmer av styret som har ansatt daglig leder, men at det ikke fremgår av styrets protokoller. Dette burde vært formalisert i styret ettersom det er styrets ansvar å ansette daglig leder.

Tidligere daglig leder fikk ikke kontrollere økonomien i selskapet, og fikk dermed ikke myndighet til å utøve rollen som daglig leder i selskapet slik ansettelsesavtalen og aksjeloven beskriver. Styreleder Mikkelsen har uttrykt at daglig leder Kvilaas ikke var skikket til å inneha ansvaret for økonomi. Revisor har ikke kjennskap til hvorvidt daglig leder Kvilaas hadde kompetanse og egenskaper til å inneha ansvar for økonomi. Faktum er uansett at daglig leder gjennom sin ansettelsesavtale og ifølge aksjeloven skulle hatt økonomisk ansvar. Tidligere daglig leder Kvilaas har gitt uttrykk for at han heller ikke hadde økonomisk innsikt i selskapet. Revisor mener at dersom dette stemmer, er dette ikke i samsvar med Kvilaas sin ansettelsesavtale som daglig leder, eller gjennom hans rolle som styremedlem. Slik revisor ser det, hadde styret i realiteten tre alternativer når det gjaldt daglig leders økonomiske ansvar (sett at daglig leder i BFS ikke hadde kompetanse til å inneha dette ansvaret):

1. Gi daglig leder tilstrekkelig opplæring og støtte slik at han ble skikket til å ha det økonomiske ansvaret i selskapet
2. Skrive ny ansettelsesavtale hvor det tydelig fremgår at daglig leder ikke skal ha økonomisk ansvar. Det betyr i realiteten å gi han en annen stilling i selskapet.
3. Si opp daglig leder.

Styret valgte ikke å gjøre noen av disse tre punktene, men videreførte en praksis der daglig leder ikke fikk innsyn/kontroll over selskapets økonomi. Daglig leder fikk heller ikke opplæring, slik at han i styrets øyne ble kompetent nok til å ha økonomisk ansvar. Av styrets møteprotokoll etter oppsigelsen fremgår det at det er en stor lettelse for styret at daglig leder har sagt opp sin stilling. For revisor er det tydelig at styret på et tidligere tidspunkt burde gjort endringer vedrørende daglig leder, og dette er ene og alene styrets ansvar. Det fremstår også som at det har vært forskjeller mellom hva tidligere daglig leder ble forespeilet å gjøre, og det som var realiteten. For revisor fremstår situasjonen som at det har vært mange misforståelser mellom styret og daglig leder, eksempelvis om lønnsgodtgjørelse for arbeid i henhold til søknad til Innovasjon Norge og selskapets økonomiske situasjon, samt hvilke rettigheter Kvilaas hadde i de forskjellige rollene som daglig leder, styremedlem og aksjonær. Det er uklart for revisor hvorfor styret fortsatte å ha en daglig leder som ikke fikk utføre den oppgaven han var satt til. Styret burde håndtert denne saken på et mye tidligere tidspunkt i stedet for å uttrykke en lettelse når daglig leder selv leverte sin oppsigelse.

Daglig leder skal følge de pålegg og retningslinjer som styret har gitt. Revisor kan ikke se noen tydelige pålegg eller retningslinjer ut ifra styreprotokollene, utover en

arbeidsfordeling mellom styremedlemmene, inkludert daglig leder. Revisor har ikke vurdert utførelse av arbeidsoppgaver. Revisor stiller seg undrende til at det ikke er informert om søknad om tilskudd til bedriftsutvikling i mai/juni 2016 i arbeidsmøter med styret og ansatte, senest to dager før søknaden er datert. Dette er spesielt ettersom arbeidsmøtene har fokus på mulige tiltak for å løfte salget og diskusjoner om nye produkter og tjenester, noe som også er innholdet i søknaden.

Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, herunder at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte. Daglig leder har ikke fått muligheten til å ta det økonomiske ansvaret i bedriften og har derfor ikke hatt kontroll over selskapets økonomi. Daglig leders henvendelse til regnskapsfører har blitt besvart med at daglig leder må kontakte styreleder Mikkelsen. Det oppleves også som uheldig at selskapets drift skal baseres på at daglig leder må forskuttere nødvendige innkjøp til bedriften og at daglig leder ikke har fått tilgang til og innsikt i selskapets bankkontoer.

Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret en underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling. Det fremgår av protokollene at daglig leder har vært til stede i styremøter med unntak av ett, og her har ulike saker knyttet til bedriftens status blitt drøftet. Daglig leder har ikke fått myndigheten til å ta det økonomiske ansvaret og har derfor heller ikke hatt grunnlag for å underrette styret som selskapets virksomhet.

Uenigheten omkring forståelsen av prosjektsøknaden til Innovasjon Norge viser at dialogen mellom daglig leder og styreleder har vært dårlig fra starten av. Budsjettet i søknaden er satt opp av styreleder og daglig leder ble bedt om å gi innspill på timeforbruk og mye tyder på at han ikke ble involvert i planen bak prosjektet og utformingen av budsjettet og finansieringen, herunder hvordan egeninnsatsen fremkommer. Det at Joma Næringspark AS (hvor styreleder i BFS er daglig leder) har fakturert BFS for prosjektledelse 2015-2016, uten at dette er en egen post i søknaden til Innovasjon Norge, gjør at det oppstår mange uklarheter og misforståelser omkring bruken av midlene fra Innovasjon Norge.

7.4.3 Konklusjon

Revisors konklusjon er at daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, ikke har vært i tråd med utvalgte lover. Dette skyldes i stor grad at daglig leder ikke har fått myndighet til å utøve rollen som daglig leder ut fra bestemmelser i ansettelsesavtalen og aksjeloven. Forholdet mellom daglig leder og styreleder har vært preget av mistillit og dårlig kommunikasjon. Ansettelsen av daglig leder er ikke formalisert av styret og styret burde handlet selv, når de ansatte en daglig leder som ikke fikk myndighet til å utøve rollen sin, i stedet for å uttrykke lettelse når daglig leder selv sa opp sin stilling.

7.5 Overordnet vurdering og anbefaling

Revisjon Midt-Norge SA

I selskapets styreprotokoller for det første året mangler signatur for en av styremedlemmene og i et tilfelle er en av styremedlemmene ikke innkalt til styremøte. Revisor finner ikke at det er avholdt ordinær generalforsamling i 2016.

For revisor fremstår det slik at selskapet Børgefjell Skinn har hatt store utfordringer nesten fra første dag. Det har vært utfordrende dialog mellom styret og daglig leder. Selger av konsept og varelager, som i utgangspunktet skulle være aksjonær og styremedlem, gikk tidlig ut av styret grunnet svak oppfølging av selskapet fra styreleders side.

Revisor anser det som problematisk at daglig leder ikke har fått verken innsyn i eller kontroll med selskapets økonomi. Ansettelsen av daglig leder var aldri en styresak, men styret burde tatt affære på et langt tidligere tidspunkt hvis de mente at daglig leder ikke var skikket for oppgaven.

Den økonomiske situasjonen i selskapet har vært krevende helt fra starten av og oppfølgingen fra styret har vært mangelfull på grunn av sjeldne styremøter og lite rapportering på økonomisk resultat. Revisor opplever den økonomiske dokumentasjonen vi har fått tilgang til som rotete og uoversiktlig. Revisor er usikker på når styrene i selskapene ble klar over overføring av små lån fra Joma Næringspark AS, som har bidratt til å holde liv i selskapet.

Revisor har ingen anbefalinger å komme med, da selskapet er konkurs og konkursboet er solgt.

8. REVISORS ETTERORD

Revisor har gjennomført selskapskontroll av Joma Næringspark AS og de underliggende selskapene Sentrumshandel Røyrvik AS, Joma Eiendom AS og Børgefjell Skinn AS i perioden april 2017-april 2018.

Datainnsamlingen i prosjektet har tatt lang tid. Før sommeren 2017 ble det klart at innsyn i alle selskapene ikke var sikret, og det måtte opp som sak i selskapenes generalforsamlinger. Etter sommeren startet revisor med intervjuer og datainnsamling, noe som har vært tidkrevende da ikke alle informantene har vært samarbeidsvillige. Framdriften i prosjektet har blitt påvirket av dette.

Den økonomiske dokumentasjonen som er tilgjengeliggjort for revisor angående selskapene Joma Næringspark AS og Børgefjell Skinn AS fremstår som uryddig og vanskelig etterprøvbart, i tillegg til at den har vært vanskelig å få tak i. Revisor mener at det er generell uryddighet i alle regnskap vi har fått innsyn i, med blant annet mangelfulle bilag.

Med bakgrunn i stor interesse for prosjektet både fra innbyggere i Røyrvik og fra media, samt den tilgjengelige informasjon, opplever revisor at det fra Joma Næringspark AS har vært lite informasjon tilgjengelig for allmennheten om hva selskapet foretar seg. Revisor har vurdert Joma Næringspark AS til å være omfattet av Offentleglova, og selskapet bør gjøre tiltak for å oppfylle loven på dette punktet. Revisor antar at en bredere kommunikasjonsstrategi vil kunne bidra til at det stilles mindre spørsmål til selskapets aktiviteter, og ansatte i næringsparken vil i større grad kunne skånes for uønsket oppmerksomhet.

Revisors gjennomgang viser at det er mye som skjer i selskapene sommer/høst 2016. Daglig leder i Børgefjell Skinn AS slutter, Sentrumshandel Røyrvik AS avvikler driften og selger varelageret sitt og Joma Næringspark AS låner penger av Joma Eiendom AS for å sikre egen likviditet. Det er én nøkkelperson for alle prosessene i disse selskapene, og det er tidligere daglig leder i Joma Næringspark AS, Mikkelsen. Dette gjør at det i revisors øyne blir mange arbeidsoppgaver på én person, som følge av den rollefordelingen som er gjort i disse selskapene. Samtidig er det mange interesser som skal sikres og roller som skal besittes av samme person, eksempelvis når daglig leder i Joma Næringspark AS Mikkelsen også sitter som styremedlem i Sentrumshandel Røyrvik og han kjøper varelageret gjennom sitt private selskap Røyrvik Auto AS. På samme tidspunkt (høsten 2016) fungerer han også som daglig leder i Børgefjell Skinn AS.

Det faktum at én person besitter så mange roller og ansvar, fører i revisors øyne i dette tilfellet til at det meste skjer i siste liten eller på overtid. Dette kan eksempelvis være gjennomføring av generalforsamlinger i selskapene og for sen betaling av fakturaer. Et annet eksempel er at det forskutteres midler fra Joma Næringspark AS til underliggende selskap før dette er behandlet i næringsparkens styre. Revisor anser det som sannsynlig at dersom rollene og ansvaret hadde vært fordelt på flere

personer, kunne dette bidratt til mindre arbeidsbelastning på daglig leder og muligens gjennomføring av vedtatte saker og krav innen tidsfrist.

Revisor sitter tilbake med en oppfatning om at Joma Næringspark AS har strukket seg langt for å holde liv i de to selskapene som nå er historie. Næringsparken har tapt mange penger på flere selskaper, noe som til sammen kan være utfordrende for Joma Næringspark AS. Inntektsmulighetene for selskapet er uklare, noe som selskapets styre selv er inne på. For flere av selskapene mangler gründeren som har en egen drivkraft for å utvikle selskapene og det ser ut til at Joma Næringspark AS har tatt denne krevende rollen for flere selskaper.

For revisor fremstår situasjonen slik at det er i Børgefjell Skinn AS det har vært størst utfordringer. Personkonflikten mellom styreleder Mikkelsen og daglig leder Kvilaas har vært svært fremtredende, og her er det gjensidige beskyldninger fra begge parter.

Underveis i prosjektet har det hele tiden dukket opp nye opplysninger. Våren 2018 var det tid for å avslutte prosjektet, både grunnet belastning på selskapet, revisors arbeidsomfang og behov for å rapportere tilbake til oppdragsgiver. Dette medfører at ikke alle momenter har blitt undersøkt, men revisor har tatt tak i det vi mener er vesentlige forhold og innebærer størst risiko.

HØRING

En foreløpig rapport ble sendt på høring til eier ved ordfører med kopi til rådmannen, og til selskapet Joma Næringspark AS ved styreleder, ny daglig leder og tidligere daglig leder. Den 09. mai 2018 ble det gjennomført et høringsmøte med ordfører, rådmann og daglig leder i Joma Næringspark AS. I høringsmøtet ble ulike deler av rapporten diskutert uten at det kom fram konkrete innspill med unntak av et par mindre korrigeringer som er rettet opp.

Nåværende daglig leder i Joma Næringspark AS og tidligere daglig leder i Joma Næringspark AS tok initiativ til et Skype-møte med revisjonen 15.05.2018. Tidligere daglig leder ba om ytterligere utsatt frist for høringen. Det ble satt ny frist for høringssvar til 24.05.2018. I Skype-møtet fortalte tidligere daglig leder om en muntlig avtale med tidligere styreleder om at betingelsene i ansettelsesavtalen ikke var oppfylt. Revisor har lagt inn denne informasjonen i rapporten, og det har medført endring i vurderingen av dette og i konklusjon.

Revisor har fått videresendt epost fra selskapets revisor med tilleggsopplysninger som er lagt inn i teksten. Eposten er ikke vedlagt rapporten, men tilleggsopplysningene omfatter:

- Presisering av begrepet verdi i forbindelse med salget av varelageret i Sentrumshandel Røyrvik i kapittel 5.3.
- Tatt inn tilleggsinformasjon om utbetaling/periodiseringsbilag til Røyrvik Auto i kapittel 4.3.1.
- Lagt inn tilleggsopplysning om at Børgefjell Skinn AS sin revisor mottok årsregnskap som var signert av alle styremedlemmene.

Revisor mottok høringssvar, fordelt på tre dokumenter med vedlegg, fra tidligere daglig leder 24.05.2018. Dokumentene er vedlagt rapporten (vedlegg 4) uten vedleggene som fulgte med dem. Dokumentene er:

- Notat fra Odd Mikkelsen, signert Odd Mikkelsen
- Notat fra tidligere styremedlemmer i Børgefjell Skinn AS, signert Geir Flakken, Lisbeth G. Heggli og Odd Mikkelsen
- Kommentarer fra styremedlemmer i Børgefjell Skinn AS, signert Odd Mikkelsen og Geir Flakken

Da tidligere daglig leder i utgangspunktet ikke er offisiell høringsinstans, har nåværende daglig leder gitt tillatelse til at tidligere daglig leders uttalelser følger rapporten. Årsaken til dette er at rapporten omfatter tidligere daglig leders periode i selskapet, og ikke nåværende daglig leder.

Revisor har gjort følgende korrigeringer som følge av høringen:

Revisjon Midt-Norge SA

- Tilleggsinformasjon om lån fra Joma Næringspark til Røyrvik Fritid: lagt til informasjon om at dette gjaldt forskuttering av lønn. Summen ble senere fakturert.
- Tilleggsinformasjon om muntlig avtale mellom tidligere daglig leder i Joma Næringspark og tidligere styreleder om avvik fra ansettelsesavtale.
- Tilleggsinformasjon om det tidligere styret i Børgefjell Skinn AS sitt syn på hovedproblem i selskapet.
- Tilleggsinformasjon fra regnskapsfører om at tidligere daglig leder Kvilaas i Børgefjell Skinn AS har fått tilsendt all dokumentasjon han har etterspurt fra regnskapskontoret.
- Fjernet omtale om salg av konkursboet i Børgefjell Skinn AS.
- Tilleggsinformasjon fra de andre styremedlemmene i Børgefjell Skinn AS sine kommentarer på påstander fra styremedlem/daglig leder Kvilaas.

Noen av innspillene fra høringsuttalelsene har påvirket vurderinger og konklusjoner.

KILDER

Bisnode SmartCheck, www.soliditet.no

Bjørnsen, H.M., Klausen, J.E. og Winsvold, M. (2015) Kommunale selskap og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap. NIBR-rapport 2015:1. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

Brønnøysundregistrene, www.brreg.no

Brønnøysundregistrene, Forhøyelse av aksjekapital. Hentet fra <https://www.brreg.no/bedrift/aksjeselskap-as/aksjekapital/forhoyelse-av-aksjekapital/>

Distriktssenteret (2017) Ledere i næringslivet forventer mer av kommunal sektor. Hentet fra <https://distriktssenteret.no/blogg/ledere-i-naeringslivet-forventer-mer-av-kommunal-sektor/>

EU-domstolen (22.05.2003) Direktiv 92/50/EØS sak C-18/01. Hentet fra <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62001CJ0018&rid=1>

Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner

Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften)

Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, (03.02.2016) Brev til Røyrvik kommune

Gyldendal rettsdata sine lovkommentarer til Lov om offentlige anskaffelser, hentet fra www.retsdata.no (via innlogging)

Lov om aksjeselskaper (aksjeloven)

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven)

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (Offentleglova)

Justis- og politidepartementet (2009) Rettleiar til offentleglova, s. 19. Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/3a11886db3604e9d9a049e872564467d/rettleiar_offentleglova.pdf

Justis- og beredskapsdepartementet. Ot. Prp. Nr. 102 (2004-2005) Om Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova). s. 27-28, 35 og 116.

Knudtzon, S. (2015) Styremedlemmers inhabilitet. Simonsen Vogt Wiig.

Revisjon Midt-Norge SA

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (26.06.2015) Tolkningsuttalelse § 77 og § 80: om selskapskontroll i kommunene. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-77-og--80-om-selskapskontroll-i-kommunene/id2425434/>

KS (13.11.2015) Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll. Hentet fra http://www.ks.no/globalassets/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf

Norsk Regnskapsstiftelse, *NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak*. Hentet fra <http://www.regnskapsstiftelsen.no/regnskap/regnskapsstandarder/nrs-8-god-regnskapsskikk-for-sma-foretak/>

Proff, www.proff.no

Resch-Knudsen, V. (2011) Kommunalt eierskap – roller, styring og strategi. Kommuneforlaget

Sivilombudsmannen (2010), Offentleglovas virkeområde. Karmsund Havnevesen IKS. Hentet fra <https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/offentleglovas-virkeomrade-karmsund-havnevesen-iks/>

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag (2016) Sak 2016/4425-326.1. Trondheim Kino AS.

Dokumenter Røyrvik kommune:

Delegasjonsreglement

Eiermelding 2013

Formannskapssaker

Kommunestyresaker

Næringsutviklingsfondets vedtekter vedtatt 27.05.2002

Næringsutviklingsfondets vedtekter vedtatt 25.03.2010 (og kommunestyresak som opphever dette)

Reglement for tilskudd primærnæringsfond, 23.11.2006

Samarbeidsavtale med JNP om etablering av mininæringshage (2009)

Samarbeidsavtale med JNP 2016-2020

Dokumenter Joma Næringspark AS:

Selskapskontroll Joma Næringspark AS

Revisjon Midt-Norge SA

Avtale mellom Norsulfid og Joma Næringspark 1997

Arbeidsavtale for daglig leder Mikkelsen

Generalforsamlingsinnkallinger og protokoller 1998 og 2015-2017

Handlingsplan Joma Næringspark 2016

Hovedbok 2015 og 2016

Revisjonsberetning 2015 og 2016

Røyrvikavtalen

Styrets årsberetning (JNP) 2016

Samarbeidsavtale 2009

Samarbeidsavtale 2016

Stiftelsesprotokoll

Stiftelsesdokumenter for Stiftelsen Røyrvik Næringsutvikling

Styreinstruks

Styreprotokoller 2015-2017

Utvalgte prosjektrekskap

Vedtekter JNP vedtatt 12.06.1998 og 10.12.1998.

Årsberetning 2007-2016

Dokumenter Sentrumshandel Røyrvik AS:

Avtale mellom Sentrumshandel Røyrvik AS og Røyrvik Auto AS, 26.10.2017

Faktura for salg av varelager

Forespørsel om akkord til Euronics Norge AS, Joma Eiendom AS og BDO Grong.

Generalforsamlingsprotokoller 2013-2017

Kontoutskrift 2016

Revisjonsberetning 2015 og 2016

Styreprotokoller 2012-2017

Selskapskontroll Joma Næringspark AS

Revisjon Midt-Norge SA

Stiftelsesdokument

Vareregister datert 24.10.2016.

Dokumenter Joma Eiendom AS:

Aksjonæravtale

Dokumentasjon vedr. anbud på næringshuset

Generalforsamlingsinnkallinger og protokoller 2015-2017

Vedtekter

Revisjonsberetning 2015 og 2016

Stiftelsesdokument

Styreprotokoller 2013-2017

Vedtekter

Dokumenter Børgefjell Skinn AS:

Ansettelsesavtale

Bankutskrift av lønnsutbetalinger

Brev om mulig flytting av lokaler

E-postkorrespondanse innad i styret og med selger av Hellandsjø Skinn.

Generalforsamlingsprotokoller 2015, 2016 og 2017

Fakturarapport 2015-2016

Hovedbok 2015 og 2016

iZettle-rapporter

Kontoutdrag 2015 og 2016

Kontoutskrift 2017

Kjøpsavtale med Hellandsjø Skinn

Oppsigelse av daglig leder

Selskapskontroll Joma Næringspark AS

Revisjon Midt-Norge SA

Reskontro 2015

Reskontro 2016

Revisjonsberetning 2015 og 2016

Referat fra arbeidsmøter

Resultatregnskap 2015

Saldobalanse, resultat 2015

Saldobalanse, resultat 2016

Skattetrekkkonto 2016

Styreprotokoller 2015-2017

Styreprotokoller utformet av daglig leder

Stiftelsesdokument

Søknad til Innovasjon Norge om støtte til bedriftsutvikling og investeringer (2015)

Søknad til Røyrvik kommune om støtte til bedriftsutvikling

Vedtekter

Årsregnskap 2015

VEDLEGG 1: KRITERIER EIERSKAPSKONTROLL

Revisor har valgt følgende anbefalinger fra KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll til å danne grunnlaget for vurderingskriteriene i eierskapsdelen:

KS' anbefalinger om eierstyring

Betingelsene for folkevalgt styring og kontroll endres når virksomheter eller tjenester skilles ut og legges i selskaper. Lovfestede bestemmelser og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunene som eier disse selskapene kan og bør involvere seg i selskapenes virksomhet. Aktivt eierskap innebærer at de folkevalgte bruker de mulighetene styringssystemene gir til å utøve eierstyring.

Kommunens eierstyring vurderes opp mot utvalgte kriterier hentet fra KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll³⁵. Disse anbefalingene er ikke obligatoriske, men er uttrykk for god praksis for kommunal eierstyring og er relevante kriterier å vurdere kommunens praksis mot.

- Anbefaling 1: Obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første seks månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

- Anbefaling 4: Utarbeidelse av eierskapsmeldinger

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper. Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.
2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.
4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.
5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.

³⁵ http://www.ks.no/globalassets/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf

- Anbefaling 5: Utarbeidelse og revidering av styringsdokumenter

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

- Anbefaling 6: Eiermøter

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

- Anbefaling 7: Eierorganets sammensetning og funksjon

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

Når kommunen er eier og deltager i et foretak må en fysisk person bli gitt en fullmakt til å opptre på vegne av kommunen i eierorganene. Det viktigste enkeltelement når det gjelder fullmakt er å avgi stemme på vegne av kommunen. I tråd med kommuneloven § 6 må fullmakten gis av kommunestyret, som kommunens øverste organ.

- Anbefaling 8: Gjennomføring av generalforsamlinger

De formelle eiermøtene er generalforsamling. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap.

- Anbefaling 9: Sammensetningen av styret

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Anbefalinger fra tidligere selskapskontroller:

Revisor anser utvalgte kriterier fra KS til å også dekke anbefalingene fra eierskapskontrollene i 2010 og 2016, med unntak av vurdering opp mot Lov om offentlige anskaffelser og Offentleglova. Dette forklares på følgende vis:

Eierskapskontrollen i 2010 hadde følgende anbefalinger:

- Kommunen bør utarbeide eierskapsmelding i tråd med anbefalingene fra KS.
- Selskapet bør fastslå sin status i forhold til Offentleglova § 2.

Revisjon Midt-Norge SA

- Selskapet bør klarlegge sin status i forhold til Lov om offentlige anskaffelser § 2.
- Selskapet bør oppdatere og ajourføre sentrale styringsdokument som selskapsvedtekter og instruks for styret mv.
- Det bør vurderes nærmere hvilke organ som skal behandle og stadfeste sentrale eierskapsdokument som strategiplan, styreinstruks mv.
- Det bør vurderes å klargjøre nærmere rollen og kontaktpunktene mellom eierskaps- og utøvende funksjon/styret.

Første punkt svares ut gjennom KS' anbefaling 4 om utarbeidelse av eierskapsmeldinger.

Andre og tredje punkt vurderes i eget kapittel.

Fjerde og femte punkt svares ut gjennom KS' anbefaling 5 om utarbeidelse og revidering av styringsdokumenter.

Sjette punkt svares ut gjennom KS' anbefaling 6 om eiermøter.

Eierskapskontrollen i 2016 hadde følgende anbefalinger:

- Røyrvik kommune bør rullere eierskapsmeldingen sin
- Røyrvik kommune bør sikre opplæring av folkevalgte i eierstyring

Første punkt svares ut gjennom KS' anbefaling 4 om utarbeidelse av eierskapsmeldinger.

Andre punkt svares ut gjennom KS' anbefaling 1 om obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte.

Røyrvik kommunes eierstyring vil vurderes opp mot følgende kriterier:

- Det skal gjennomføres opplæring av og gis informasjon til folkevalgte
- Det skal hvert år fastsettes overordnede prinsipper for eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding, som minimum bør inneholde:
 - Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid
 - Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring
 - Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og arbeidsformene
 - Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene

- Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.
- Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.
- Det bør jevnlig gjennomføres eiermøter³⁶.
- Det bør være sentrale folkevalgte som oppnevnes som eierrepresentanter, og eierstyringen skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.
- Det skal gjennomføres generalforsamling, og frist for innkalling bør være slik at kommunen har tid til å behandle aktuelle saker i forkant av generalforsamlingen.
- Eier skal se til at styrets kompetanse er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet.

³⁶ Et eiermøte er et møte mellom representanter fra eier, styret og daglig leder for selskapet.

VEDLEGG 2: KRITERIER FORVALTNINGSREVISJON

Styrets rolle, saksbehandling og habilitet

Revisjonskriterier for styrets rolle, saksbehandling og habilitet skal bidra til å besvare følgende problemstilling:

Har selskapet fulgt utvalgte lovers bestemmelser om valg av styre, styrets saksbehandling og habilitet?

En del av problemstillingen er knyttet til valg av styrer. Vi har utledet revisjonskriterier basert på kapittel 6 i aksjeloven (Lov-1997-06-13-44) som omhandler selskapets ledelse.

Aksjeloven §6-1 1.ledd slår fast at selskapet skal ha et styre med ett eller flere medlemmer. 2.ledd sier at styret velger selv sin leder når denne ikke er valgt av generalforsamlingen. §6-3 1. ledd sier at medlemmene skal velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. §6-6 1. ledd slår fast at styremedlemmer tjenestegjør i to år, men at det i vedtektene kan fastsettes lengre og kortere tjenestetid. §6-7 1. ledd gir et styremedlem rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute og 2.ledd slår fast at et medlem kan avsettes av den som har valgt medlemmet. Aksjeloven gir ingen bestemmelser om bruk av valgkomite, men selskapet har muligheten til å vedtektsfeste bruk av valgkomite. Fokuset i revisjonen er på valg av styre.

Reglene om styrets saksbehandling i §6-19 1. ledd sier at styret skal behandle saker i møte, med mindre styrets leder finner at saken kan forelegges skriftlig eller behandles på annen betryggende måte. 2. ledd sier at styrets leder skal sørge for at styremedlemmene så vidt mulig kan delta i en samlet behandling av saker som behandles uten møte. Styremedlemmene og daglig leder kan kreve møtebehandling. 4. ledd sier at daglig leder har rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

§6-29 omhandler styreprotokoll. 1.ledd slår fast at det skal føres protokoll, som minst skal angi tid og sted, deltakere, behandlingsmåten og styres beslutninger. I 2.ledd gis styremedlem og daglig leder som ikke er enig i en beslutning, muligheten til å kreve sin oppfatning innført i protokollen. 3.ledd slår fast at protokollen skal signeres av de som har deltatt i styrebehandlingen og 4. ledd slår fast at protokollen skal oppbevares i hele selskapets levetid.

Reglene om habilitet i aksjeloven er gitt i §6-27. Av 1.ledd framgår det at verken styremedlem eller daglig leder må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har slik særlig betydning for egen del eller for noen nærstående at medlemmet må anses for å ha fremtredende personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Videre heter det i 2.ledd at et styremedlem eller daglig leder må heller ikke delta i en sak om lån eller annen kreditt til seg selv eller om sikkerhetsstillelse for egen gjeld. Følgende revisjonskriterier anvendes:

- Selskapet skal ha et styre som er valgt av generalforsamlingen og hvor det framgår hvem som er leder.
- Det skal skrives protokoll fra styrebehandlingen som angir tid og sted, deltakere, behandlingsmåten og styrets beslutninger, protokollen skal signeres av deltakerne og oppbevares i selskapets levetid.
- Styremedlem eller daglig leder må ikke delta i behandling eller avgjørelser i saker hvis de er inhabile.

Forvaltning av selskapet

Revisjonskriterier for forvaltning av selskapet skal bidra til å besvare følgende problemstilling:

Er forvaltningen av selskapet i tråd med utvalgte lover og retningslinjer?

Som utgangspunkt for revisjonskriterier er aksjelovens bestemmelser om forvaltning av selskapet lagt til grunn.

§6-12 1. ledd slår fast at forvaltningen av selskapet hører under styret, som skal sørge for en forsvarlig organisering av selskapet. 2.ledd sier at styret i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten. Videre sier 3.ledd at styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

§6-13 omhandler styrets tilsynsansvar. 1.ledd sier at styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig og 2. ledd slår fast at styret kan fastsette instruks for daglig leder. 3. ledd regulerer at i selskaper som har bare en aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeier nedtegnes skriftlig.

§6-20 pålegger styreleder å sørge for behandling av aktuelle saker som hører inn under styret.

For Joma Næringspark AS har vi også hentet kriterier fra samarbeidsavtalen 2016, hvor det fastslås at selskapet skal utarbeide årlig handlingsplan for næringsarbeidet, som skal behandles i kommunestyret en gang i året, og at selskapet aktivt skal informere om næringsarbeidet.

- Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet forøvrig
- Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske utvikling
- Styret i selskaper med en aksjeeier skal sørge for avtaler mellom selskapet og aksjeeier nedtegnes
- Styreleder skal sørge for at aktuelle saker behandles av styret
- (JNP) Selskapet skal utarbeide årlig handlingsplan for næringsarbeidet, som skal behandles i kommunestyret en gang i året.
- (JNP) Selskapet skal aktivt informere om næringsarbeidet.

Daglig ledelse

Revisjonskriterier for daglig ledelse skal bidra til å besvare følgende problemstilling:

Har den daglige ledelse av selskapet, arbeidsforhold og arbeidsmiljø, herunder forholdet mellom styret og daglig leder, vært i tråd med utvalgte lover?

Innenfor denne problemstillingen har vi begrenset undersøkelsen til ansettelse av daglig leder, ansettelsesavtale, daglig leders utøvelse av den daglige ledelsen, daglig leders plikter overfor styret og forhold omkring lønn.

§6-2 1.ledd i aksjeloven sier at selskapet kan ha en daglig leder, og 2. ledd slå fast at daglig leder tilsettes av styret hvis det ikke er bestemt i vedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen.

I arbeidsmiljøloven (LOV-2005-06-17-62) §14-5 stilles det krav til skriftlig ansettelsesavtale. § 14-6 angir hva som er minimumskravet til innhold i ansettelsesavtalen. Den sier at ansettelsesavtalen skal inneholde partenes identitet, arbeidsplass, beskrivelse av arbeidet eller arbeidstakers tittel, stilling og arbeidskategori, tidspunkt for arbeidsforholdets start, forventet varighet, og eventuell prøvetid. §14-15 sier at lønn skal utbetales to ganger pr måned hvis annet ikke er avtalt, og at arbeidstaker skal ha skriftlig oppgave over lønnsberegningen.

§6-14 slår fast at daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. §6-2 2.ledd peker på at den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning. Det vil da være saker som hører inn under styrets ansvar. Det 4. leddet slår fast at daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

§6-15 omhandler daglig leders plikter overfor styret. 1.ledd sier at daglig leder skal minst hver fjerde måned, i møte eller skriftlig, gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling.

§6-21 1.ledd pålegger daglig leder å forberede saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder.

- Daglig leder tilsettes av styret
- Daglig leder skal ha en arbeidsavtale
- Daglig leder har ansvar for daglig ledelse av selskapet og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt
- Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, herunder at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte
- Daglig leder skal minst hver fjerde måned gi styret en underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling

VEDLEGG 3: AVTALE MED NORSULFID

Original

AVTALE

mellom

Norsulfid AS avd. Grong Gruber

og

Joma Næringspark AS

om overdragelse av deler av GG's anlegg i Joma

av 30. Mai 1997.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for avtalen

GG vil, når det ikke lenger finnes drivverdige forekomster av malm, måtte avvike sin gruvedrift i Røyrvik kommune. Det endelige avviklingstidspunkt vil avhenge bl.a. av metallprisene og kan ved avtaletidspunktet ikke fastsettes med nøyaktighet. Etter sine konsesjonsbetingelser og utslippstillatelser er GG forpliktet til å fjerne alle anlegg og rydde og sikre driftsområdet for egen regning ved driftens opphør.

1.2 Hensikten med avtalen

Hensikten med denne avtalen er innen en bedriftsøkonomisk forsvarlig ramme å overdra deler av anlegget (jfr pkt 2) og utstyret (jfr pkt 6) samt gi økonomisk støtte (jfr. pkt 5.1, 9 og 10) til lokalsamfunnet, representert ved JN og JI, som skal gi mulighet til å etablere varige arbeidsplasser i kommunen til erstatning for arbeidsplasser som faller bort ved GG's driftsopphevet. Dette gjøres ved å overdra anlegg og utstyr til JN som kan danne grunnlag for ny virksomhet. Anlegg og utstyr overdras vederlagsfritt.

Samtidig tilføres JN kapital som primært skal dekke det eventuelle fremtidige ansvar for fjerning av de overtatte anlegg og gi JN midler til å foreta nødvendige miljøltiltak samt gi JN evne til å ivareta og videreutvikle de verdier som overtas.

JI tilføres kapital som skal brukes til bedriftsutvikling i Røyrvik kommune.

F:\BEDRIFT\GRONG\AVVIKLING\AVTALER\GG-JN-IM.DOC

1.3 Definisjoner

I denne avtale skal de uttrykk som er definert nedenfor bety følgende:

Anlegg: Bygninger og andre faste innretninger som ikke er utstyr.

Driftsopphør/driftens opphør: Det tidspunkt da driften i Joma og Gjersvik er endelig avsluttet og siste last konsentrat er avskipet. GG vil underrette JN om dette tidspunktet skriftlig.

Forutsetning: Forhold som berører avtalen og som er av viktighet for en eller begge parter og som i avtalen er betegnet som en forutsetning.

GG: Norsulfid AS avd. Grong Gruber eller tidligere Grong Gruber A/S.

Interimsstyret: Det valgte styre som førte forhandlinger om Intensjonsavtalen på vegne av Røyrvik kommune

JJ: Joma Invest AS

JN: Joma Næringspark AS

Overdragelse: Den fysiske overtakelse av disposisjonsretten over anlegg og/eller utstyr etter pkt. 2 og 6. Overdragelsen skjer ved skriftlig melding fra GG til JN.

SFT: Statens Forurensningstilsyn eller annet offentlig organ med tilsvarende oppgaver.

Ufravikelig forutsetning: En forutsetning for avtalen og/eller gjennomføringen av den som er av en slik viktighet at dersom minst en forutsetning ikke er tilstede vil avtalen bortfalle.

Utstyr: Maskiner, produksjonsmaskineri, utstyr, inventar og annet materiell som har vært brukt under driften.

2. Anlegg som overdras.

2.1 Etter driftens opphør vil følgende anlegg bli overdratt vederlagsfritt fra GG til JN.

2.1.1 Verkstedbygg

2.1.2 Kontor/velferdsbygg

2.1.3 Oppredningsverk

2.1.4 Knuserlinje m. råmalmsilo

2.1.5 Materstoll

2.1.6 Oljeanlegg med avskillere

2.1.7 Daganlegg omfattende:

Vannanlegg

Sanitærvannanlegg med pumpehus

Garasjebygg

Tilbygg (Moelven)

Lagerbygg

Plasthall

2.1.8 Linjer og trafo

Anlegg som JN skal overta i Joma er avmerket med gult på vedlagte kartutsnitt "Vedlegg 1" og betegnes i det følgende som "Anlegg 1".

2.2 Anlegg som ikke er nevnt i pkt. 2.1.1 - 2.1.8 forblir GG's eiendom og betegnes i det følgende som "Anlegg 2".

3. JN's ansvar etter overdragelsen

3.1 JN overtar ved overdragelsen eierrettighetene til Anlegg 1 og overtar fra samme tid det fulle eieransvar overfor offentlige og private rettssubjekter for dette. Det gjelder også ansvaret for skatter og avgifter som påløper som følge av eller etter overdragelsen.

3.2 JN overtar fra overdragelsen ansvaret for å sikre de overdratte anlegg og gjennomføre fremtidig tvungen eller frivillig riving / fjerning og miljøtiltak vedrørende anleggene for egen regning og risiko.

Ansvaret gjelder både riving / fjerning og miljøtiltak som følger av GG's konsesjonsvilkår av 30.01.1990 eller som blir pålagt ved senere vedtak fra offentlig myndighet eller grunneier.

JN er kjent med at det ene hjørnet av verkstedbygget kan ligge over deler av nedbygde malmmaterialer og at oppredningsverket med utstyr og tildels knuserlinje og materstoll med utstyr er forurenset.

- 3.3 Ved overdragelsen overtar JN alt ansvar for fremtidige forurensninger og pålegg i forbindelse med disse som skriver seg fra den videre driften av de overtatte anlegg. For anleggene i pkt 2.1.3 - 2.1.5 overtar også JN ansvaret for forurensninger som skriver seg fra den tidligere drift.

Likeledes overtar JN ansvaret for forurensninger som skyldes inngrep i de tiltak mot forurensning som er foretatt av GG før eller i forbindelse med avslutningen av driften.

JN overtar også ansvaret for fremtidige pålegg for de overtatte anlegg som skyldes endrede offentlige regler for anleggene eller bruken av dem både av miljøvernmessig og annen art.

- 3.4 JN overtar ansvaret for å rense forurensete deler av de overtatte anlegg og det overtatte utstyr umiddelbart etter overtakelsen og bringe dem i en slik stand at de tilfredsstillter SFT's krav. Midlene i pkt. 5.1 skal anvendes til dette.

4. GG's ansvar etter overdragelsen

- 4.1 Anlegg 2 skal besørges revet og fjernet av GG for selskapets regning og risiko. GG har det fulle ansvar overfor offentlige og private rettssubjekter for utførelsen av dette arbeidet.

Anlegg 2 er avmerket med rødt på vedlagte kartutsnitt, "Vedlegg 1".

- 4.2 GG beholder ansvaret for fremtidige pålegg for hele anlegget med unntak av de deler som er overdratt til JN etter pkt. 2.1.

5. Tilskudd til fremtidige rivingsarbeider og miljøtiltak m.v.

- 5.1 Til dekning av de utgifter som vil påløpe ved rensing og ved eventuelle fremtidige riving/fjerning- og miljøtiltak for de anlegg som er overdratt etter pkt. 2.1 overfører GG til JN i kontanter **NOK 3.100.000**.

Beløpet er fordelt slik:

Anlegg pkt 2.1.1 og 2.1.2:	NOK 700.000
Anlegg pkt 2.1.3, 2.1.4 og 2.1.5:	" 1.700.000
Fellesutgifter pkt 2.1.1 - 2.1.5:	" 700.000
Tilsammen	NOK 3.100.000

Beløpene overføres til JN samtidig som anleggene overdras.

Beløpene overføres til en spesiell bankkonto som skal opprettes av JN for dette formål. Beløpene skal bare benyttes til de formål som er beskrevet i pkt. 3.2, 3.3 og 3.4

- 5.2 Beløpene nevnt i pkt. 5.1 skal kunne benyttes til andre oppgaver innen JN's og JI's formål dersom det dokumenteres at pålegg om riving/fjerning og miljøtiltak ikke vil bli gitt eller at ansvaret for riving/fjerning og miljøtiltak av andre grunner bortfaller med endelig virkning.

6. Overdragelse av utstyr

- 6.1 Etter driftsophøret skal JN vederlagsfritt overta følgende utstyr:

6.1.1 Verkstedsutstyr i verkstedbygget (pkt 2.1.1) i samsvar med vedlagte liste "Vedlegg 2".

6.1.2 Utstyr i kontor/velferdsbygget (pkt 2.1.2) i samsvar med vedlagte liste "Vedlegg 3".

6.1.3 Utstyr fra andre deler av anlegget i samsvar med vedlagte liste "Vedlegg 4".

6.1.4 De deler av utstyret i oppredningsverket og materstollen som GG ikke fjerner, samt utstyret i knuserlinje m. råmalmsilo.

- 6.2 Betingelser ved overtagelsen:

6.2.1 Ovennevnte utstyr overtas i den stand det befinner seg ved overdragelsen og betraktes som opptalt, kontrollert og godkjent av JN ved overdragelsen.

6.2.2 Utstyr etter pkt. 6.1.1, 6.1.2 og 6.1.4 overdras samtidig med de respektive anlegg. Utstyr etter pkt 6.1.3 overdras ved separat melding.

6.2.3 Alt utstyr skal i tiden frem til overdragelse vedlikeholdes på den måte som er normalt for gruver i avviklingsfasen.

- 6.3 Knuserlinje m. Råmalmsilo skal JN for egen regning demontere og fjerne fra graven slik at GG på forsvarlig måte kan stenge av graven iht. SFT's og Bergmesterens instruksjer.
- 6.4 Utstyr som ikke skal overdras til JN etter pkt 6.1 kan GG fritt råde over og avhende.
- 6.5 Reservedeler skal følge utstyret som nevnt ovenfor under pkt 6.1 og 6.3.
- 6.6 I tillegg til utstyret etter pkt 6.1 overfører GG til JN et kontantbeløp **NOK 2.400.000**. Beløpet trer i stedet for annet utstyr som JN ikke overtar.

Beløpet kommer til utbetaling samtidig som utstyret etter pkt 6.1 blir overdratt.

7. Risiko og ansvar for anlegg og utstyr

- 7.1 Risikoen for skade eller tap av overdratt anlegg og/eller utstyr går over på JN ved overdragelsen. Det samme gjelder ansvaret for sikring mot og konsekvensene av eventuell skade som det overdratte måtte volde.
- 7.2 GG bærer risikoen for skade eller tap, samt ansvaret for skadevoldelse, for uoverdratt anlegg og utstyr.
- 7.3 Dersom noe av anlegget eller utstyret i tiden fra avtaleinngåelsen til overdragelsen skulle bli skadet eller gå til grunne skal ikke JN kunne kreve noen kompensasjon fra GG for dette.

8. Ufravikelige forutsetninger

- 8.1 For avtalens gjennomføring gjelder følgende ufravikelige forutsetninger:
 - 8.1.1 Statskog som grunneier må godkjenne overdragelsen.
 - 8.1.2 Andre nødvendige konsesjoner til å eie og drive den overtatte del av anlegget må være gitt.
 - 8.1.3 JN skal utarbeide planer for rensing av de forurensede deler av det anlegg og utstyr som JN skal overta. Disse planene skal være godkjent og bekreftet tilstrekkelige av SFT
 - 8.1.4 Fylkesmannen i Nord Trøndelag skal være forelagt nærværende avtale og skal skriftlig ha bekreftet at Fylkesmannen ikke har innvendinger eller reservasjoner mot avtalens innhold.

- 8.1.5 Samlet disponibel kapital i JN og JI i form av aksjekapital og disponible fonds må være NOK 6.000.000,- .
- 8.2 De ufravikelige forutsetninger i pkt 8.1 må være oppfylt senest 4 måneder etter avtalens undertegnelse. Dersom disse forutsetninger av grunner som ligger utenfor JN's eller JI's kontroll, ikke er oppfylt ved fristens utløp er GG villig til å diskutere en forlengelse av fristen dog ikke ut over 31.12.97.
- 8.3 JN har ansvaret for å innhente de nødvendige uttalelser etter pkt 8.1.1 - 8.1.4. I den utstrekning det er nødvendig skal GG medvirke ved innhentelsen av disse.
- 8.4 GG skal kunne fortsette driften så lenge bedriften finner det lønnsomt, jfr pkt 1.1. GG skal holde JN løpende informert om den gjenværende driftstid.

9. Bidrag til Joma Invest AS

I samsvar med tidligere tilsagn overfører GG til JI et beløp på NOK 1.000.000,- til egenkapitalfond. Dersom det fra andre kilder skaffes kapital til JI for et beløp som overstiger NOK 1.000.000,- er GG villig til å "matche" dette ved å skyte inn tilsvarende beløp, dog oppad begrenset til NOK 2.000.000,-. Det samlede maksimale bidrag fra GG til JI kan m.a.o. bli **NOK 3.000.000.**

Beløpet kommer ikke til utbetaling før de ufravikelige forutsetningene i pkt 8.1 er oppfylt.

10. Bidrag til daglig leder

GG vil bidra med **NOK 1.500.000** til dekning av kostnader til daglig leder for JN/JI. Beløpet utbetales samlet og forskuddsvis umiddelbart etter avtaleinngåelse og skal dekke lønn til daglig leder i de kommende 3-4 år.

11. Preferanse av lokal arbeidskraft

Under utførelsen av GG's arbeider etter pkt. 4.1 skal, under ellers tilnærmet like anbud, den entreprenør bli foretrukket som i størst mulig utstrekning benytter lokal arbeidskraft.

HO

12. Avtalens eksklusivitet

Denne avtale trer i stedet for alle andre avtaler, skriftlige såvel som muntlige, mellom partene og mellom GG og Interimsstyret og/eller Røyrvik kommune, inngått i forbindelse med avviklingen av driften i GG.

13. Supplement til avtalen

Den prinsippavtale om fordeling av anlegg og utstyr og overdragelse av kontanter som ble inngått mellom partene 22.05.97 følger som "Vedlegg 5" til denne avtale. Vedlegget skal om nødvendig supplere nærværende avtale.

14. Avtalens konfidensialitet

Denne avtale skal behandles strengt konfidensielt av alle tre undertegnende parter. Opplysninger eller kommentarer om avtalen og dens innhold eller konsekvenser skal kun meddeles utenforstående, inkludert media, i form av felles aksepterte, skriftlige uttalelser.

Denne avtale er utferdiget i 3 - tre - eksemplarer hvorav partene og Røyrvik kommune beholder ett hver.

Røyrvik, 30. mai 1997

Norsulfid AS

Joma Næringspark AS

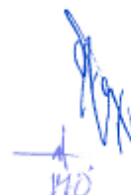

Tiltredes:

Røyrvik kommune

VEDLEGG 4: HØRINGSSVAR

NOTAT

Fra: Tidligere styremedlemmer i Børgefjell Skinn as

Til: Kommunerevisjon Trøndelag v/Sunniva Tusvik Sæter

Sak: Vedrørende påstander om manglende økonomiinnsyn:

Ved etableringen av Børgefjell Skinn as (BS) ble det laget et 3-årig driftsbudsjett med bakgrunn i erfaringstall fra Hellandsjø Skinn as. Budsjettene ble benyttet i søknad datert 14.08.15 til Innovasjon Norge om bedriftsutviklings- og investeringstilskudd som Kvilås undertegnet sammen med styreleder. I brev fra Innovasjon Norge datert 11. September 2015 ble BS orientert om innvilget tilskudd til bedriftsutvikling og investeringer.

21. oktober -15 ble det avholdt styremøte der økonomisk status for prosjekter og drift ble gjennomgått grundig. En oversikt over ubetalte regninger med betalingsplan ble også behandlet.

I løpet av februar -16 ble det jobbet med å gjøre ferdig prosjektrengskapet for innvilget bedriftsutviklingstilskudd der Kvilås var involvert i å fremskaffe nødvendige underlag som kopi av fakturaer, tidsfordeling mellom prosjekt og drift osv. Regnskapet for bedriftsutviklingsprosjektet med prosjektrapport ble behandlet i styremøtet den 24. Februar -16. Kvilås har underskrevet prosjektrapporten. Se vedlagte e-post fra Kvilås datert 25.02.16. Vedlegg 1.

Røyrvik Regnskapskontor oversendte til Kvilås foreløpig driftsregnskap per 29.02.16 den 23.03.16. Se vedlagte e-post videresendt til styret samme dag. Vedlegg 2.

Foreløpig regnskap per 31.12.15 ble oversendt fra regnskapskontoret 22.02.16 og kopiert til styrets medlemmer. Vedlegg 3.

Korrigert regnskap per 31.12.15 ble gjennomgått i møte den 11.04.16. Se bekreftelse i e-post fra Kvilås samme dag. Regnskapet ble ikke sendt på e-post, men kopiert og levert til styremedlemmene som sitter like ved kopimaskinen. Vedlegg 4.

Forskjellen mellom regnskapene som selskapet mottok henholdsvis 22.02.16 og 11.04.16 beror på korrigeringer etter varetelling og oppdatert fakturajournal for november og desember 2015 som ble overført fra Kvilås til regnskapskontoret 25.02.16.

I følge regnskapskontoret har Kvilås fått oversendt alle kontoutskrifter fra banken for perioden juni 2015 til og med mai 2016.

I følge daglig leder ved regnskapskontoret Lisbeth G. Heggli, har Kvilås fått utlevert alle regnskapsopplysninger som han har etterspurt i perioden han var daglig leder i selskapet. Kvilås ble oppfordret av styret om å ha nær kontakt med regnskapskontoret.

To eksempler på styrets oppfølging av daglig leder

Etter Laksefestivalen i Surnadal 24.-26. Juni 16 skrev Kvilås en rapport om erfaringene. I tillegg laget styreleder et enkelt håndskrevet etterkalkyleskjema for å bevisstgjøre daglig leder og de andre ansatte om utfordringene med å få til lønnsomhet ved

deltakelse på messearrangement. Det lå ingen kritikk i dette da styret var enig i messedeltakelsen. Vedlegg 5.

I januar 16 var det stor fokus på å gjøre en ny og selvstendig kalkulasjon av alle produktene som BS produserte. Styret bisto de ansatte vedrørende prosesser, kalkylemodeller og beregning av bla dekningsgrad. Vedlagt følger et enkelt kalkyleskjema som daglig leder fikk utlevert fra styreleder. Dette som et hjelpemiddel for å fastsette utsalgspris inkl mva når en kjenner innkjøpspris eller produksjonspris i forhold til valgt DG i prosent. Vedlegg 6.

Med bakgrunn i beskrivelsen ovenfor og redegjørelsen fra revisor Jan Over Bergin datert 21. Mai -18, mener styret at Kvilås har hatt vesentlig mer innsikt i selskapets økonomi i forhold til det som fremkommer av høringsutkastet. Imidlertid beklager styret at det ikke ble skrevet referat fra møtet den 11. 04.16 der revidert regnskap per 31.12.15 ble gjennomgått.

Videre ser styret det slik at vi med fordel burde/kunne?? ha brukt mer tid på gjennomgang av både budsjetter, prosjektrengskap og ordinære driftsregnskap.

Den første perioden etter oppstart var det veldig stort fokus på opplæring av nye ansatte og levering av den store ordren fra Flust as før jul 2015. Det ble også i den tiden gjennomført en rekke arbeidsmøter, men det ble laget notater i stedet for å referater. Denne praksisen ble skjerpet inn og kraftig forbedret i 2016.

Kommunerevisjonen har tidligere fått tilsendt styrereferatene det henvises til.

Styret er av den oppfatning at selskapets hovedproblem var at man ikke klarte å oppnå tilstrekkelig salg av skinnproduktene.

Røyrvik 24. Mai 2018

.....
Geir Flakken

.....
Lisbeth G. Heggli

.....
Odd Mikkelsen

NOTAT

Fra: Odd Mikkelsen

Til: Kommunerevisjon Trøndelag v/Sunniva Tusvik Sæter

Sak: Innspill høringsutkast selskapskontroll i Joma Næringspark as

Jeg ønsker å kommentere 3 forhold under kapittel 4 som omhandler Joma Næringspark as som gjelder:

- Fra side 58 refereres "at næringsparken bør starte en prosess der man ser på nye og mer forutsigbare inntektskilder. Så langt revisor kan lese av styreprotokollene rapporteres det ikke på dette arbeidet". Jeg har forståelse for at det kan være vanskelig å lese av protokollene hvordan administrasjonen har fulgt opp dette. Hovedfokuset for arbeidet i 2017 var å få i gang aktivitet rundt mineralressursene i Joma som førte til avtalen med Vilhelmina Mineral ab (19.04.17) og etableringen av Joma Gruver as (26.06.17). Både finansielt og aktivitetmessig har dette vært meget vellykket for Joma Næringspark. Styret i Joma Næringspark har behandlet arbeidet med "forutsigbare inntekter" dvs mineraler og Joma Gruver as, i 7 styremøter siden 15. November 2016. Kommunerevisjonen har tidligere fått tilsendt den konfidensielle avtalen mellom Joma Næringspark as og Vilhelmina Mineral ab.
- Av rapporten fremgår at styret burde ha vært mer informert om lån til ulike selskap. I styremøte 3/15 den 3. November 15 under sak 31/15 var det en gjennomgang av engasjementene som Joma Næringspark var involvert i med et styrevedtak om hvorledes bedriftene følges opp i etterkant. Imidlertid er jeg enig i at bedriften har et forbedringspotensiale når det gjelder behandlingen av slike saker. Vedlagt følger protokollen fra styremøte 3/15 og kommunikasjonen med revisor og regnskapsfører om samme tema i forbindelse med regnskapsavslutningen per 31.12.15.
- Rapportens side 51 har en kommentar om at Joma Næringspark as har lånt kr 90.000 av Røyrvik Fritid. Som det fremgår av vedlagte svar fra regnskapskontoret gjelder dette en forskuddtering av lønn til en prosjektmedarbeider som jobbet med et reiselivsprosjekt der Røyrvik Fritid var innvilget prosjektfinansiering hos Innovasjon Norge og som senere ble fakturert Røyrvik Fritid.

Røyrvik 23. mai 2018

Odd Mikkelsen

Sunniva Tusvik Sæter, Kommunerevisjon Midt-Norge

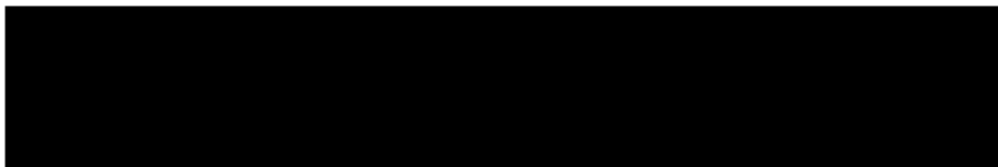
Kommentarer fra styremedlemmer i Børgefjell Skinn AS

Med bakgrunn i uttalelser og påstander fra tidligere daglig leder i Børgefjell Skinn AS, Jan Bernard O'Sullivan Kvilås, til Kommunerevisjon Midt-Norge, ønsker undertegnede styremedlemmer i selskapet å komme med noen kommentarer til det som fremkommer.

- **Styrets oppfølging av Kvilås**
Vi mener at styret hadde en meget tett oppfølging av Kvilås som daglig leder. Det ble avholdt jevnlig arbeidsmøter for å støtte opp om hans arbeid. På disse møtene prøvde vi bl.a. etter beste evne å bidra til at bedriften kunne finne nye inntektskilder.
- **Daglig leders tillit til styret**
Vi opplevde at daglig leder over lang tid hadde svært liten tillit til styret. Relasjonen var preget av en betydelig grad av mistenksomhet. Kvilås stolte ikke på at styret bidro til at han skulle lykkes i sitt arbeid, selv om han hadde blitt ansatt av samme styre. Kvilås foreslo på et tidspunkt at alt som skjedde i styrerommet skulle tas opp på bånd. Styret ønsket ikke opptak av styremøtene, bl.a. fordi det ble skrevet referater. [REDACTED]
- **Styrets «tilretteleggerfunksjon»**
Kvilås ble ansatt i Børgefjell Skinn AS fordi vi hadde stor tro på at han var riktig person og ville lykkes i denne stillingen. Vi oppfattet Kvilås som utadvendt og positiv, og at han var flink med digitale media og foto. Vi mener også at vi la til rette for at han kunne lykkes i stillingen. Problemet var at salget ikke gikk som forventet, og at han etter hvert utviklet en betydelig mistenksomhet til oss i styret, noe som tok fokus bort fra salgsarbeidet.
- **Samarbeidet mellom styret og daglig leder**
Vi opplevde at samarbeidet var godt i oppstartsfasen. Kvilås sto på hardt for at bedriften skulle lykkes. Etter hvert som det viste seg at salgsmål ikke ble nådd og mistenksomheten fra Kvilås sin side utviklet seg, ble samarbeidet gradvis vanskeligere. Kvilås flyttet etter hvert også ut av kontoret han hadde.

Vi prøvde etter beste evne å bedre samarbeidsklimaet. Vi opplevde at arbeidsmøter og styremøter i all hovedsak ble gjennomført på en god og konstruktiv måte, men i etterkant ble beslutninger styret hadde truffet ofte trukket i tvil, og uttalelser ble «mistolket». [REDACTED]

• [REDACTED]

Røyrvik 23. Mai 2018

Odd Mikkelsen
Odd Mikkelsen

Geir Flakken
Geir Flakken

VEDLEGG 5: EKSTRABESTILLING

**Kontrollutvalget i Røyrvik kommune
v/ Konsek Trøndelag IKS**

Kontaktperson:
Sunniva Tusvik Sæter
Date og referanse:
16.07.2018

Revisjon Midt-Norge SA
Postboks 2565
7735 Steintjør
Brevadresse:
Fylkets Hus
Seilmakergata 2
7735 Steintjør
Org nr: 929 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
E-post: post@revisjonmidt norge.no
T +47 907 30 300

TILLEGGSBESTILLING VEDR. JOMA NÆRINGS-PARK AS

Kontrollutvalget i Røyrvik foretok den 14.06.18 i sak 13/18 i sin påbegynte behandling av selskapskontroll av Joma Næringspark en ekstrabestilling til revisor. Følgende vedtak ble fattet:

«Før kontrollutvalget sluttbehandler rapporten den 27.08.2018 og oversender saken til politisk behandling ber kontrollutvalget revisor om å:

1. Avklare om smålån, omtalt i rapporten, er i tråd med aksjeloven, Deretter at revisor gir en vurdering av konsekvenser og ansvar.
2. Utdype vurderingen om selskapene er omfattet av offentliglova.»

1. Avklaring av lån opp mot aksjeloven.

Revisor har basert sin vurdering på transaksjoner merket som lån fra Joma Næringspark AS til Børgefjell Skinn AS i hovedbok for Joma Næringspark AS for årene 2015 og 2016¹. Lånene er utbetalt av daglig leder i Joma Næringspark AS. Det er ikke utarbeidet en skriftlig låneavtale. Ifølge hovedboka til Joma Næringspark AS er det første lånet gitt 23. august 2015 og det siste lånet er datert til 18. november 2016. Lånene er i størrelsesorden kr 2000 til kr 145 000. Det er til sammen 19 lånetransaksjoner i perioden. Til sammen har Joma Næringspark AS lånt ut kr 554 500 til Børgefjell Skinn AS. Det framgår også av hovedboka til Joma Næringspark AS at selskapet har betalt inn kr 315 000 i aksjekapital og betalt ut den første lønna til daglig leder i Børgefjell Skinn AS. Senere i 2015 er kr 210 000 av aksjekapitalen konvertert til et ansvarlig lån. Av de resterende kr 105 000 er kr 40 000 registrert som aksjekapital. Av hovedboka for Joma Næringspark AS 2015 går det fram at Joma Næringspark AS har lånt kr 315 000 til innbetalingen av aksjekapitalen fra Joma Eiendom AS. Dette er tilbakebetalt i løpet av en måned. Tilsvarende transaksjoner som lånene mellom Joma Næringspark AS og Børgefjell skinn AS finnes også mellom Joma Næringspark AS og Joma Eiendom, og mellom Joma Næringspark AS og Vaegkie AS. Begge disse selskapene har tilbakebetalt flere avdrag i perioden 2015 og 2016. Flere av lånene er knyttet til forskuttering av tilskudd for disse bedriftene og revisor har ikke sett nærmere på disse transaksjonene.

Revisors vurdering

Det første spørsmålet er om aksjeloven åpner opp for at det kan utbetales lån fra et selskap til et annet. Aksjeloven § 3-9 åpner opp for at det kan foretas transaksjoner internt i et konsern. Et konsern er i § 1-3 (1) definert som sammenslutningen av et morselskap og et datterselskap(er). I bestemmelsens annet ledd er det gitt at morselskap er definert som et

¹ Overføringene fra Joma Næringspark AS til Børgefjell Skinn AS er merket med «lån» i hovedboken.

datterselskap(er). I bestemmelsens annet ledd er det gitt at morselskap er definert som et selskap som har bestemmende innflytelse over et annet selskap, herunder pålegges det et krav om at selskapet «eier så mange aksjer eller andeler i et annet selskap at de representerer flertallet av stemmene i det andre selskapet»². Joma Næringspark eide 80 prosent av Børgefjell Skinn AS og det fremgår ikke i vedtektene av 2. juni 2015 at det er andre stemmereglene enn aksjeloven³ selv legger opp til.

Revisor legger dermed til grunn at lånet er avgitt som en konsernintern transaksjon fra et morselskap til et datterselskap.

Det oppstilles vilkår i § 3-9 om at konserninterne transaksjoner «skal grunnes på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper». I juridisk teori⁴ er «armlengdeprinsippet» lagt til grunn for vurderingen av ytelsen mellom mor- og datterselskapet. Her er det sagt at det skal være balanse mellom konsernselskapenes interesser og likevekt mellom ytelsene de prestere. Dette tilsier at det i utgangspunktet ikke skal være en vesentlig ubalanse mellom ytelsen et morselskap gir og den gjenytelse et datterselskap skal få.

Det er imidlertid argumentert med at et rentefritt lån fra morselskapet til datterselskapet kan godtas «dersom datterselskapets økonomiske stilling var så svak da det rentefrie lånet ble gitt, at datterselskapet på dette tidspunkt ikke ville ha hatt kapasitet til å ta opp tilsvarende lån på kommersielle vilkår. Hvis morselskapets investering i datterselskapet ville stå i faresonen uten en slik finansiering av datterselskapet, foreligger det et tungtveiende argument for at den normalt bør godtas også i forhold til asl § 3-9⁵».

Revisor har forstått situasjonen slik at lånet var gitt i den hensikt å ivareta fortsatt drift i Børgefjell Skinn AS, samt å besvare Joma Næringspark AS sin interesse i datterselskapet. Dette taler derfor for at man hadde med å gjøre et lån som faller inn under unntaket som oppstilles innen juridisk teori.

Av § 3-9 1. ledd siste punktum fremgår det at vesentlige avtaler mellom «konsernselskaper skal foreligge skriftlig». I vurderingen av dette er det i lovkommentaren av Tore Bråthen sagt at «når selskapene er av ulik størrelse, er det trolig tilstrekkelig for å kreve skriftlighet at avtalen er vesentlig for ett av dem». Dersom man ser på lånene opp mot Børgefjell Skinn AS sin økonomiske virksomhet er det momenter som kan tale for vi har med en vesentlig avtale å gjøre, da lånene holder selskapet likvid og dermed unngår konkurs. Videre utgjør lånene til Børgefjell Skinn AS til sammen kr 554 500, som kan ses opp imot selskapets totale driftskostnader i 2015 og 2016 på henholdsvis kr 1 317 000 og kr 1 110 000. Dette vil være et argument for at lånene til sammen kan anses å være vesentlige for Børgefjell Skinn AS. I tillegg når det er snakk om et lån vil det tale for skriftlighet at omstendighetene rundt et lån bør spesifiseres, hvem låntaker er, tid for tilbakebetaling, eventuelle vilkår for lånet mv. At avtalen ikke er gjort skriftlig er ikke en ugyldighetsgrunn, da også en muntlig fordring er bindende for avtalepartene.

Revisors konklusjon er dermed at Joma Næringspark AS kunne foreta en transaksjon med et rentefritt lån med bakgrunn i selskapenes økonomiske situasjon, men at låneavtalen skulle vært skriftlig på grunn av sin vesentlighet.

² § 1-3. 2 ledd nr 1.

³ Se asl § 5-3.

⁴ Stølen, *Konsernledelse – Gjelder det en Rozenblum-doktrine i norsk rett*, Nordisk Tidsskrift for Selskabsret (NTS) 2004: 4 s. 413)

⁵ Bråthen: Styremedlem og aksjonær s. 121. omtalt i Stølen, *Konsernledelse – Gjelder det en Rozenblum-doktrine i norsk rett*, Nordisk Tidsskrift for Selskabsret (NTS) 2004: 4 s. 415

Det andre spørsmålet er om daglig leder av Joma Næringspark AS hadde myndighet til å foreta en slik disposisjon på vegne av selskapet. Hovedregelen finner vi i aksjeloven § 6-30 som tilsier at styret representerer selskapet utad og tegner dets firma. Unntak finnes i § 6-32 som sier at daglig leder representerer selskapet i de saker som inngår i den daglige ledelse.

Spørsmålet er dermed om utbetalingen av lån faller inn under begrepet «daglig ledelse». Av § 6-14 er det gitt en negativ avgrensning av begrepet som tilsier at myndigheten ikke omfatter saker av uvanlig art eller stor betydning.

Revisor har ikke funnet klare holdepunkter for at det i styreinstruks eller øvrig informasjon er gitt begrensninger eller retningslinjer for daglig leder sin myndighet. Revisor er heller ikke kjent med at det har vært en fast praksis på hvordan lån er blitt behandlet av selskapet. Beløpene i seg selv kan som tidligere nevnt ha vært omfattende nok for et relativt lite selskap som Børgefjell Skinn AS, se drøftelse ovenfor. Av formålet til Joma Næringspark er det gitt at «Selskapets formål er å eie, tilrettelegge og leie ut grunnarealer og lokaler, kjøpe, selge og leie ut maskiner og utstyr til næringsformål i Røyrvik kommune, samt å delta i utviklingen av lønnsom næringsvirksomhet i Joma industriområde». Videre heter det i det vedtektsfestede formålet at «Selskapets formål er å bidra til næringsutvikling i Røyrvik, og dermed varige arbeidsplasser i kommunen. ...». Formålet gir i seg selv ikke holdepunkter for å kunne tilsi at låneutbetaling inngår som en del av den daglige ledelse, men det kan stilles spørsmål ved om «deltagelsen i utviklingen» av næringsvirksomhet kan tilsi et bredere myndighetsområde. Revisor har på bakgrunn av begrensede opplysninger rundt selskapets håndtering av slike låneavtaler, under tvil kommet til at utbetalingen av lån ikke inngår som del av den daglige ledelse.

Spørsmålet er dermed hvilke andre grunnlag daglig leder er gitt slik myndighet. Aksjeloven § 6-31 åpner også opp for at daglig leder kan gis fullmakt til å opptre på vegne av selskapet. Et søk i foretaksregisteret viser at «signaturrett» er gitt «Daglig leder og styrets leder i fellesskap, eller to styremedlemmer i fellesskap». Revisor har forutsatt at det ikke er inngått avtale hvor både daglig leder og styreleder har vært involvert. Videre er det i foretaksregisteret gitt at prokura er gitt «daglig leder alene». Av prokuraloven § 1 er det gitt at daglig leder da er «bemyndiget til å opptre på vegne av foretaket i alt som hører til driften». Av lovkommentarene kan dette tyde på at denne myndigheten er vid, men er negativt avgrenset og omfatter ikke salg av hele virksomheten, nedleggelse eller oppbud. I en dom fra Frostating lagmannsrett⁶ uttaler også lagmannsretten at gjeldsstiftelse kan ligge innenfor prokura dersom dette er i samsvar med driften.

Revisors oppfatning er at begrepet «daglig ledelse» er noe snevrere enn «driften» av et selskap som beskrevet i prokuraloven. I og med at det er tvilsomt om myndigheten kunne falt innenfor den daglige ledelse, er det nærliggende å tro at prokura vil være et tilfelle som fanger opp denne situasjonen. Tolker man lånet som et virkemiddel for å opprettholde videre drift er dette også et moment som taler i retning av at fullmakten dekker utbetalingen.

Revisor ønsker å legge til at det ikke er uvanlig at daglig leder i et morselskap innehar styrelederverv i datterselskap. Samtidig er det en utfordring at samme person besitter flere roller, mens styret i morselskapet ikke deltar i prosessen med å gi lån. Daglig leder i JNP hadde prokura og dermed myndighet til å dele ut penger i JNP, men sitter også som mottaker av pengene i det andre selskapet som styreleder. Daglig leder i JNP/styreleder i BFS skal dermed forsvare begge selskaperens interesser på egen hånd. Her hører det til saken at daglig leder i Børgefjell Skinn AS ikke fikk kontrollere økonomien i selskapet og var ikke involvert i disse transaksjonene. Styreleder i Børgefjell Skinn AS hadde tatt på seg ansvaret for økonomien i selskapet. Pengene overføres og mottas dermed av samme person. Sammen med at ingenting er skriftliggjort, blir dette en uheldig kombinasjon av roller selv om det ikke er ulovlig.

⁶ RG 1995 412

Revisors konklusjon er at daglig leder gjennom fullmakt var gitt myndighet til å foreta utbetalingene av smålån.

2. Utdyping av vurdering av offentlighetsloven

Revisor har blitt bedt om å «*utdype vurderingen om selskapene er omfattet av offentleglova*». Revisor oppfatter spørsmålet dit hen at det stilles spørsmål med hvorfor det foretas en vurdering av virksomheten opp mot aktører som driver innen samme bransje og opererer i det samme markedet. Det er i denne sammenhengen fra sekretærs side vist til argumentasjonen i Altmark-saken fra EU-domstolen.

Revisors vurdering

Altmark-saken⁷ fra 2000 slår fast at en godtgjørelse som kompenserer en tjeneste av allmenn økonomisk betydning ikke er å anse som statsstøtte i henhold til EØS-avtalen. EU-domstolen uttaler blant annet at den offentlige støtten sin påvirkning på «*samhandelen mellom stater, ikke er avhengig av om de leverte transportytelser er lokale eller regionale eller av størrelsen av det omhandlede aktivitetsområdet*», men hvorvidt det er snakk om en ordinær betaling for en allmenntilgjengelig tjeneste. Både spørsmålet om offentlig støtte i Altmark-saken og anvendelsesområdet til offentlighetsloven berører konkurransesituasjonen for virksomheter, men her i to ulike sammenhenger og opp mot to ulike problemstillinger.

Unntaksbestemmelsen i offentlighetsloven § 2, 2. ledd, innebærer at dersom en virksomhet «*driv næring i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private*» blir virksomheten ikke å anse som omfattet av offentlighetsloven. Lovforarbeidene uttaler at vilkåret skal tolkes strengt og det er kun konkurranse innenfor hovedmarkedet som skal omfattes. Dette tilsier at man blant annet må se hen til likheter i produktet eller tjenesten som virksomhetene leverer, samt geografisk markedsområde m.m. Sammenligningen foretas fordi lovgiver har hatt et ønske om å sikre likhet for loven ved at virksomheter med kommunale eierinteresser som drives i konkurranse med og på like vilkår som private, ikke skal omfattes av loven. Selve vurderingen av hvorvidt offentlighetsloven kommer til anvendelse er ut fra den juridiske litteraturen imidlertid ment å skulle basere seg på ulike momenter som eksempelvis omsetning, fortjeneste, antall ansatte for den delen av virksomheten som er utsatt for konkurranse, likheter med private aktører, spørsmål om offentlig støtte mv. Det henvises her til vurderingene som er foretatt i hovedrapporten, Selskapskontroll i Joma Næringspark AS, side 32-37.

Med vennlig hilsen

Sunniva Tusvik Sæter
Prosjektleder

☎ 47 63 77 14 eller ✉ sunniva.saeter@revisjonmidtnorge.no

⁷ C-290/00

Postadresse: Postboks 2565, 7735 STEINKJER

Hovedkontor: Fylkets Hus, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no